

מנה

5772

ניסן

תשע"ב

קובץ לחיזוק ההתקשרות

קובץ המאה ועשר

מאה ועשר שנה להולדת רבינו

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת
"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

ברוקלין, ניו יורק

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושנים לבריאה

פתח דבר

**אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!**

לקראת יום הבהיר והזך יום י"א ניסן הבעל"ט, בו נמלאות מאה ועשר שנים להולדתו של הוד כבוד-קדושת אדוננו מורנו ורבינו זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מוגש בזה בפני קהל התמימים וציבור אנ"ש הקובץ השביעי לשנה זו – ומה מתאים מספר חביב זה, "כל השביעין חביבין" – ליום בהיר וזך זה.

בהתאם לשיחת כ"ק אדמו"ר (לקו"ש חכ"ד עמ' 178) אשר "בנוגע ליום הולדתם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן בח"י אלול, הרי נתגלה ע"י נשיא דורנו... שהוא יום שמחה, עד אמירת "גוט יום טוב" – נפתח בברכה המתאימה ליום זכאי זה, "גוט יום טוב"!

וכפי שמצינו עד"ז בהנהגת כ"ק אדמו"ר גופא (ומתאים במיוחד לחגיגה בשנה זו): מידי שנה בימי חול המועד, נהג הרב יאלעס אב"ד פילדלפיא, לבקר אצל כ"ק אדמו"ר, ולאחר תפילת שחרית היה מתקבל ליחידות, בג"ע התחתון. בביקורו בח"י ניסן תשמ"ח, אמר לו כ"ק אדמו"ר בתחילת הדברים בקורת רוח, "היינט איז דער טאטע געווארן הונדרעט און צען יאָר..."

בנוגע ליום לידתו של משה רבינו, מצינו ברש"י על הפסוק "ותרא אותו כי טוב הוא" – "כשנולד נתמלא הבית כולו אורה". בשיחת ז' אדר תשמ"ה, מבאר כ"ק אדמו"ר גודל העילוי והחידוש שבדבר, כאשר יודעים שמדובר אודות ביתו של עמרם, שהיה גדול הדור, ונצטווה במצרים מצוות יתירות, בדוגמת האבות – ועד כדי כך, שבכמה מקומות נקרא משה רבינו "בן עמרם" כלומר שחשיבותו ומעלתו של משה היא – להיותו 'בן עמרם'.

ולמרות גודל מעלתו של עמרם עצמו, הנה כשנולד משה – נתמלא הבית כולו אורה, כלומר, בביתו של עמרם וודאי היה מצב של "אורה" גם קודם שנולד משה, ולא סתם אור, אלא אור המתאים לגדול הדור, ואעפ"כ האור שבא בעת לידתו של משה, היה נעלה כל כך – עד שאפילו ה'אורה' שכבר היתה בביתו של עמרם, גדול הדור – נחשבה להעדר האורה לגמרי, ביחס ל"אורה" שבאה ברגע לידתו של משה.

וכדברי כ"ק אדמו"ר (לקוטי שיחות חלק ב' ע' 606), הרי כן הוא באתפשטותא דמשה

שבכל דרא ודרא, שביום לידתו – מתמלא הבית כולו אורה. ולא רק הבית כפשוטו:

”און ווי גערעדט פריער בנוגע משה רבינו, אז משנולד נתמלא הבית כולו אור, איז על דרך זה באתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא... וביום ההולדת איז די התחלה ונכללת עבודתו פון מאיר לששים רבוא כוכבים, וואס דאס איז כללות ישראל, אז ער גיט כח ביז ”לכל אשר בשם ישראל יכונה“... ומכל שכן צו חסידים ומקושרים, אז ביי זאל זיין תורה ומעשים טובים, און מאכען פון דער גענצער וועלט אַ דירה לו יתברך, נתמלא הבית (דירת ה') – כולו אור“.

ועילויים אלו אינם רק ביום הלידה בפעם הראשונה, אלא ביום ההולדת בכל שנה ושנה מתעוררת האורה והשמחה מחדש, כפי שממשיך כ”ק אדמו”ר בשיחה שם, ”און דאס איז דער גודל השמחה שביום ההולדת פון רבי’ן, וואס הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה. דאס איז אַ שמחה ניט נאר פאר די וואס שזכו ונהנו מתורתו, נאר ביז לכל ”אשר בשם ישראל יכונה“, ווארום מיט זיין לידה האט ער אנגעהויבן מאיר זיין לכל העולם“.

תיאור מרתק מהמתרחש בעולמות העליונים ביום הולדתו של צדיק, ובפרט נשמה כללית – מצינו בספר השיחות תש”ג (ע’ 89), שם מביא כ”ק אדמו”ר מהוריי”צ נ”ע את דברי כ”ק אדמו”ר האמצעי (תרגום חופשי):

”בשבת קודש, פרשת תצא, י”ג באלול, תקפ”ה, דיבר כ”ק אדמו”ר האמצעי – בנו וממלא מקומו של רבינו הזקן – אודות יום ההולדת של צדיק בכלל ושל אנשים כללים בפרט; סעודת המצוה הגדולה הנערכת בגן עדן התחתון והעליון, המתבטאת בכך שנהנין מזיו השכינה בראיית והשגת מהות האלקות, וכל הנשמות נפרדות מנשמות הצדיק העומדת לרדת למטה לעולם-הזה ומברכות אותה בהצלחה בביצוע כוונת ירידת הנשמה בגוף.

הסדר וסעודת המצוה בגן-עדן התחתון והעליון ביחס לנשמה כללית, שונה מהסדר שביחס לצדיק סתם. כשבית הדין הגדול של מעלה גוזר על נשמה כללית לרדת לעולם-הזה, בזמן מסויים ואצל הורים מסויימים, הנה משך זמן לפני יצירת גוף הולד בו על הנשמה הכללית להתלבש – קובע בית הדין הגדול של מעלה היכל מיוחד לאותה נשמה כללית, ובאותו היכל קובעים מתיבתא של נשמות הצדיקים, והנשמה הכללית – שעומדת לרדת למטה – היא ראש המתיבתא, ולומדת תורה ברבים לפני נשמות הצדיקים. כשמגיע הזמן לירידת הנשמה למטה, באות כל הנשמות הכלליות ונשמת משה רבינו בראשן, לברך את הנשמה הכללית בהצלחה בעבודתה הכללית, ומבטיחות לה עזר וסיוע בעבודה זו.

לפיכך יום ההולדת של צדיק, וביחוד של נשמה כללית, הוא חג בכל העולמות ועת רצון. הקב”ה שמוח כביכול בשמחה גדולה, וכל המשתתפים בשמחה גדולה זו – הנהנים משולחן גבוה, מסעודת המצוה שלמעלה, בגן-עדן העליון ובגן-עדן התחתון“.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הרחיב את הדברים על השמחה בעולמות עליונים, וההשפעה למשתתפים בשמחת יום הולדת צדיקים ונשיאי ישראל – כפי שמביא כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע בספר השיחות הנ"ל (ע' 7-186), מדברים שאמר אביו במלאות מאתיים שנה להולדת הבעש"ט:

"היודע ובקי בארחות חיי הנשמות בגן עדן התחתון ובגן עדן העליון – כמבואר בזהר ובספרי קבלה ומבוארים בהסברים ארוכים בספרי ראשית חכמה ומעבר יבוק ועוד – ובעל נפש הוא, יכול לשער אותה השמחה שתהי' במעת-לעת זה, בהיכל הבעש"ט בהתאסף ראשי אלפי בני" החבריא קדישא מתלמידיו ותלמידי נשיאי ישראל עם אלפי אלפים ורבבות מקושריהם.

ברור הדבר אשר כעת, שמתקרב זמן תפלת ערבית, מכריזין ברקיע על אודות חגיגת יום הולדת מורנו הבעש"ט בהכרזת התעוררו צדיקים והכינו עצמכם לקראת החגיגה הקדושה. כי כל הנשמות, לא מיבעי נשמות הצדיקים שקבלו את ענשם – זוכים להשתתף בהחגיגה, כל נשמה ונשמה לפי מהותה, אלא גם נשמות המטוהרות – לאחר התגלותה בעולם התחתון, כי כל הנשמות מתאימות הנה בשרשן באצי' ושרש שרשם בעצמות א"ס ב"ה, והתחלקותן הוא רק במדריגת התגלותן למטה ובאופן עבודתם – ולפי מדריגה זו ואופן זה הוא זכות השתתפותן של הנשמות בחגיגת הקודש.

בפלגות לילא קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגינתא דעדן, כמבואר בזהר באריכות ביישובי וביאורי כמה פסוקים, והשעשועים שקוב"ה משתעשע עם הנשמות הוא ברזין דאורייתא, ועם היות דחיי הנשמות בג"ע התחתון וג"ע העליון הוא בעולם שכולו טוב וכולו קודש שאין בו חול, כי בכל עולם ועולם הנה מדריגות הג"ע דעולם ההוא, הוא מדריגת אצילות דעולם ההוא והוא כולו טוב, הנה בכל זה הרי גם בזה יש הפרש והבדל בין יומא דחול שבת ומועדים, ובודאי כי השעשועים אשר ישתעשע הקב"ה עם הצדיקים בגינתא דעדן בלילה זה יהי' כשמחת המועדים.

כשהנני משים לבי ודעתי – ממשיך הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק – להתבונן בתולדות ימי מורנו הבעש"ט ובתולדות ימי כ"ק אדמו"ר הזקן, וארחות חייהם בעבודה קשה במסירות נפש על קדושת שמו ית' במלחמתם על הבעל דבר למעלה ועם מנגדי שיטתם ותורתם למטה ובחסידי אל עליון נצחום, הנה ודאי הדבר אשר חגיגת ימי הולדתם צריכים לחוג ברקיע כחגיגת שרי צבאות החוזרים ממערכות המלחמה עם זרי נצחון בידיהם.

מלכותא דרקייע כעין מלכותא דארעא. במלכותא דארעא כאשר שר הצבא חוזר ממערכות המלחמה שנצח את השונא, הנה המלך בעצמו יוצא לקראתו לקבל פניו וכל השרים ונציבי המדינות הולכים אחריו, וכולם כאחד מהללים ומשבחים אותו, ושם שר הצבא נחרת לזכרון עולם בשברי הימים בין הגבורים לשם עולם. ומה גם במלכותא דרקייע אשר שכרו כפול, הנה אין לשער כלל גודל עוצם מעלת הפלאת השמחה וההוד וההדר הזיו והזוהר המאיר בהיכל הבעש"ט.

בנוהג שבעולם, אשר בחגיגת שר הצבא, הנה גם חיילות מחנותיו ושריהם מתכבדים באותות כבוד ובמתנות, כל אחד מהם כפי כהונת משמרתו במחנות שר הצבא. וכל איש בחיל שר הצבא כפי עבודתו וכפי מסירותו הנאמנה בעבודתו. וכן הוא בחגיגה קדושה זו, אשר בטח הנה כל החבריא קדישא מתלמידי הבעש"ט ותלמידי תלמידיו נשיאי ישראל לדורותיהם עם מקושריהם הנה כולם, כל אחד לפי ענינו, יתכבדו במתנות רבות בעילוי נשמותיהם הקדושות בעילוי אחר עילוי.

גם אנחנו, שוכני בתי חומר בארץ הלזו הגשמית, נזכרים לטובה ולברכה בתפלתו של בעל השמחה המעורר רחמי שמים על מקושרי מקושריו ההולכים בעקבותיהם לשקוד בתורת כ"ק אבותינו רבותינו הק' וללכת במסלה הרחבה בעבודת הבורא בעבודה שבלב ובתיקון המדות ואהבת ישראל".

קובץ זה כולל:

א. "מאה ועשר שנה" – שיחת ש"פ בלק י"ד תמוז תש"נ, ביאור מהות החגיגה במאה ועשר שנה, שזהו שלב חדש בנצחיות, וכן ביאור פסוקים מהקאפיטל המתאים לשנה זו – קי"א.

ב. "י"א ניסן אצל הרבי" – רב-שיח מרתק, שהוא בעצם התוועדות הסיידית חיה, מלאה בתיאורים נרגשים ובסיפורים מכלי ראשון מהנעשה והנשמע ב'בית חיינו' בימים הסמוכים ל"י"א ניסן בשנות ההוד.

הזכרונות נשמעו מפי הרב מאיר הארליג, הרב שלמה זרחי, הרב מיכאל זעליגסון והרב חיים שאול ברוק.

ג. "יומני העשור" – לקט מיוחד של יומנים מבית חיינו, שלוקטו ונערכו ע"י חברי המערכת, המתארים את ההתרחשויות בי"א ניסן בשנות היובל: שנת הששים – תשכ"ב (בפרסום ראשון), שנת השבעים – תשל"ב, שנת השמונים – תשמ"ב, תחילת שנת הצדי"ק – תנש"א.

ד. "כתבי-יד-קודש" – אוצר תצלומים ממענות כ"ק אדמו"ר, בענינים הנוגעים ל"י"א ניסן, ברכות תודה למברכים ולמארגני פעולות בקשר עם יום זה, וכן מענות בהם מודגשת בגלוי החשיבות להיות במחיצת כ"ק אדמו"ר ביום זה, ועוד.

ה. "באור פני מלך" – תמונות מיוחדות מכ"ק אדמו"ר בפרסום ראשון, מהתוועדות קבלת-פנים נדירה שערך כ"ק אדמו"ר בשעה 3:30 לפנות בוקר, לכבוד האורחים שהגיעו בצ'ארטר הראשון מאנגליה, תמוז תשכ"א.

בהתוועדות ש"פ בלק, י"ד תמוז תש"נ, אמר כ"ק אדמו"ר:

ע"פ הנ"ל וועט מען פארשטיין דעם עילוי מיוחד וואס קומט צו בי"ב תמוז שנה זו, דער יום הולדת המאה ועשר פון "יוסף" שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

דעמולט ווערט: וירא יוסף בני שלשים גו' – עס קומט צו אַ כח מיוחד אין דער נצחיות העבודה פון "יוסף" שבדורנו, אזוי אז דאס ווערט נתגלה בגלוי אז "וירא יוסף" (אָ ראי' גלוי') ווי זיין עבודה ווערט נמשך לדורות און דורי דורות, "בני שלשים" און "בני רבעים", ביז אז דאס בריינגט צו ביאת משיח צדקנו (משיח בן דוד), וועלכער קומט דורך דער עבודה פון "יפוצו מעיינותיך חוצה" ע"י "יוסף" שבדורנו (און רבותינו נשיאינו שלפניו), ובאופן שהולך ונמשך לדורות שלאחרי זה, "בני שלשים" און "בני רבעים".

ובהמשך השיחה מוסיף כ"ק אדמו"ר:

באופן דפעולה נמשכת אויך אין דעם דור לאחרי הסתלקותו, והולך ומוסיף ומתפשט, דורך זיינע תלמידים און תלמידי תלמידים, "בני שלשים" און "בני רבעים", מדור לדור, און ניט כטעות העולם אז ס'איז דא אַ הפסק ח"ו (וירידה) בין דור ודור, נאר אדרבה – די דורות שטייען בקשר אמין אלס איין המשך, "וירא יוסף לאפרים בני שלשים גו'", באופן של ראי', ביז אז "גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף", "גדלן בין ברכיו".

ובעמדנו ביום הבהיר י"א ניסן – מאה ועשר שנה, יום שבו "מזלו גובר" של נשיא דורנו, וממילא של כל אחד ואחד מאתנו כחלק מהדור – הנה ביחד עם הידיעה הברורה שאנו נמצאים ב"קשר אמין", ו"גדלן בין ברכיו", בקשתנו ותחינתנו לפני אדון כל, עד מתי? ! עד מתי? ! רצוננו לראות את מלכנו!

ויה"ר שאכן כן יקום, ובי"א ניסן שנה זו – מאה ועשר שנה להולדת כ"ק אדמו"ר, יקויים היעוד מהקאפיטל דשנה זו, "פדות שלח לעמו", ותיכף ומיד נזכה ויאמר ה' די לצרותינו, וישים קץ להעלם כפול ומכופל זה, ונשוב להתראות עם כ"ק רבינו נשיאנו בבנין בית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה, נאו ממשי!

ועד תלמידי התמימים העולמי

ניסן תשע"ב
ברוקלין נ.י.

שער המאה ועשר

שיחת ש"פ בלק י"ד תמוז תש"ן

ויחי יוסף מאה ועשר שנים

הרב אלי' וואלף

בימים אלו כולנו מתכוננים לקראת היום הגדול, י"א בניסן, מאה ועשר שנה להולדת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. מה אומר לנו המספר הזה, מאה ועשר, ומה הקשר שלו ליום ההולדת של נשיא הדור. הדבר הפשוט ביותר הוא: "ניתי ספר ונחזי". נפתח את הספרים, את השיחות של הרבי, ונראה מה הרבי אומר על משמעות יום ההולדת המאה ועשר של נשיא הדור.

בשיחת שבת בלק י"ד תמוז תש"נ, הרבי מבאר באריכות את משמעות הדבר. תמצית הביאור של הרבי היא:

לגבי אורך חייו של יוסף, שהיו מאה ועשר שנים, מצינו מדרשות חלוקות. האם הוא זכה לאריכות ימים, או שמא נתקצרו ימיו.

מדרש אחד אומר: "נתקצרו מחייו של יוסף י' שנים". הוא לא חי 120 שנה. והמדרש מבאר שהסיבה לכך היא, בגלל "י" פעמים אמרו בני יעקב ליוסף "עבדך אבינו", ושמע יוסף את הדבר ושתק". או טעם אחר המובא בגמרא: "מפני מה מת יוסף קודם לאחיו - מפני שהנהיג ברבנות".

ואילו במדרש אחר נאמר: "בא ולמד מיוסף הצדיק, שמתוך שעמד ונתחזק בכבוד אביו במצרים - זכה לעטרת שיבה, שנאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים".

העובדה שיוסף זכה לראות מאפרים "בני שלשים", הדבר מורה על אריכות ימיו.

מבאר הרבי בשיחה זו, שהמדרשים אינם בסתירה זה לזה. שני הדברים אכן התקיימו ביוסף. ביחס לרוב בני האדם - הוא אכן האריך ימים, "זכה לעטרת שיבה". אך בהשוואה לאחיו - "נתקצרו ימיו".

והרבי מוסיף ומבאר, שהמקור לשני הדרשות הללו - הוא מחילוק בפסוקים המופיע בסוף פרשת ויחי, חילוק בולט לעין. ובלשונו של הרבי חילוק ש"ווארפט זיך אין די אויגין".

בסוף פרשת ויחי, בהפרש של ארבעה פסוקים בלבד, התורה מספרת פעמיים על אורך ימיו של יוסף:

בפרק נ' פסוק כ"ב: "ויחי יוסף מאה ועשר שנים", ובפסוק כ"ו: "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים". מדוע התורה מפרטת זאת פעמיים, ומדוע בתחילה היא כותבת "ויחי יוסף", ובסוף היא כותבת

"וימת יוסף".

אלא כאמור לעיל. בפסוק הראשון מדגישה התורה את אריכות ימיו של יוסף, יותר משאר בני האדם, ולכן התורה מדגישה שם וכותבת: "ויחי יוסף".

ולכן מיד כהמשך ל"ויחי יוסף" - התורה ממשיכה ומפרטת שהוא זכה לאריכות ימים "וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף".

יוסף זכה לאריכות ימים יותר משאר בני האדם בתקופתו, והוא זכה לראות נינים ובני נינים (וכפי שמפרטים מפרשי המקרא (האבן עזרא, וכן רבנו בחיי על הפסוק) שהוא ראה מאפרים לא רק "בני שלשים", אלא גם "בני רבעים"). מעלה שלא מצינו דוגמה מפורש בתורה בנוגע לאבות.

אבל ביחס לאחיו, בשל סיבות שונות, "נתקצרו ימיו", וזה מודגש בסיום הפרשה "וימת יוסף בן מאה ועשר שנים". פסוק המבטא היפך מאריכות ימים. וכפי שממשיכה התורה ומספרת: "ויחנטו אותו וישם בארון במצרים", ענינים הקשורים עם ההיפך מ"חיי יוסף".

מדוע מודגש דווקא אצל יוסף אריכות ימים שכזו, לראות "בני שלשים ובני רבעים". חידוש שלא מצינו מפורש בתורה לגבי האבות -

מבאר הרבי בשיחה, כי יוסף הוא "מלך". ובענין המלוכה יש חשיבות מיוחדת לאריכות ימים והמשך הדורות. כמו שנאמר: "ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור", וכפסק הרמב"ם: "מאחר שמושחין המלך - הרי זה זוכה לו ולבניו עד עולם, שהמלוכה ירושה, שנאמר למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל" -

לכן, בשל היותו מלך, זכה יוסף לאריכות ימים, ולראות את המשך הדורות שלו; "בני שלשים" ואף "בני רבעים".

והרבי מקשר את הביאור הזה עם "ב בתמוז, יום ההולדת המאה ועשר של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע -

.. "על פי הנ"ל יובן גם העילוי המיוחד שנפעל ב"ב בתמוז שנה זו, יום הולדת המאה ועשר של "יוסף" שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

"אז נתקיים "וירא יוסף לאפרים בני שלשים גו" - ניתוסף כח מיוחד בנצחיות העבודה של "יוסף" שבדורנו, כך שמתגלה בגלוי "וירא יוסף" איך שעבודתו נמשכת לדורות ודורי דורות, "בני שלשים" ו"בני רבעים". עז שזה מביא לביאת משיח צדקנו שמגיע ע"י העבודה ד"פוצו מעיינותיך חוצה" על ידי "יוסף" שבדורנו, ובאופן שהולך ונמשך לדורות שלאחרי זה "בני שלשים" ו"בני רבעים".

והרבי מקשר זאת גם עם חג הגאולה של בעל יום ההולדת, "ב בתמוז -

"הגאולה פעלה חיזוק מחודש בתורה ויהדות אצל כל בני ישראל, לא רק בדור ההוא, אלא באופן של פעולה נמשכת עד היום הזה .. באופן דפעולה נמשכת גם בדור שלאחרי הסתלקותו, והולך ומוסיף ומתפשט, על ידי תלמידיו ותלמידי תלמידיו, "בני שלשים" ו"בני רבעים" מדור לדור, ולא

כטעות העולם שקיים הפסק ח"ו (וירידה) בין דור לדור. אלא אדרבה - הדורות קיימים בקשר אמיץ כהמשך אחד. "וירא יוסף לאפרים בני שלשים גו", באופן של ראייה, עד ש"גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף", "גידלן בין ברכיו".

... "בי"ב תמוז שנה זו - יום הולדת המאה ועשר של יוסף נשיא שבדורנו, שאז מתחיל שלב חדש בהנצחיות דעבודת יוסף אשר נמשכת לדורות, "וירא יוסף לאפרים בני שלשים גו".

... "ובי"ב תמוז שנה זו - יום הולדת המאה ועשר של יוסף שבדורנו, מקבל כל יהודי כוחות חדשים בהעבודה הני"ל, שהעבודה תיעשה באופן של פעולה נמשכת, "וירא לאפרים - ע"ש הפרני אלקים בארץ עניי - בני שלשים גו", להעמיד תלמידים ותלמידי תלמידים, והעמידו תלמידים הרבה, דורות ודורי דורות של יהודים עוסקים בתורה ומצוותיה - בני שלשים ובני רבעים".

*

עד כאן תמצית השיחה של הרבי בנוגע ליום הולדת המאה ועשר.

בהגיע המלך של הדור, נשיא הדור שלנו, לשנת המאה ועשר, כשהוא רואה את עבודתו ממשיכה ב"בני שלשים" ו"בני רבעים", אצל תלמידיו ותלמידי-תלמידיו, "הדורות קיימים בקשר אמיץ כהמשך אחד", כשהוא רואה את עבודתו ממשיכה "באופן דפעולה נמשכת גם בדור שלאחרי הסתלקותו" - הרי ניתוסף נצחיות ושלב חדש בעבודת יוסף.

יש הרבה מה ללמוד ולהתבונן בשיחה זו, יש פרטים רבים שאפשר להתעמק בהם ולהפיק הוראה עבורנו מכך. אפשר "להתוועד" בזה רבות. אך אתמקד בנקודה אחת. בשולי הדברים.

*

כשנתבונן מעט בפסוק "וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף", נראה שיש כאן דבר הדורש מעט הסבר.

כשהתורה מספרת "וירא יוסף לאפרים בני שלשים" - פשטות הפירוש הוא: שיוסף ראה מאפרים "דור שלישי". דהיינו שיוסף ראה לא רק את אפרים, לא רק את בניו של אפרים, אלא גם את נכדיו של אפרים. הדור השלישי.

ואם כך הוא פירוש הכתוב - אזי מה ההבדל בין אפרים למנשה, גם אצל מנשה הוא ראה את "בני מכיר בן מנשה", לא רק את מנשה, ולא רק את בנו מכיר - אלא גם את הנכדים, את "בני מכיר". ומדוע התורה נוקטת רק לגבי צאצאי אפרים בתואר "בני שלשים".

ומן הטעם הזה, מבארים פרשני המקרא, שיוסף ראה מאפרים לא את הדור השלישי שלו, של יוסף, אלא הוא ראה מאפרים את הדור שלישי מאפרים, "וירא יוסף, לאפרים - בני שלשים", דור שלישי מאפרים.

וכדברי האבן עזרא: "בעבור היות המלה "בני" סמוכה - הנה היו הבנים רבעים". דהיינו הוא ראה מאפרים דור רביעי, דור יותר מאשר אצל מנשה. שאצלו הוא ראה רק דור שלישי.

וכפי שרבונו בחיי מפרט זאת: "ראה יוסף לאפרים בנים רבעים, ולמנשה ראה בנים שלשים, שהרי מלת בני סמוכה לשלשים, והכוונה בזה - שראה מזרע אפרים בנים רבעים".

וכפי שהרבי אכן מדגיש לאורך השיחה במעלת אריכות ימיו של יוסף, שהוא ראה "בני שלשים" ו"בני רבעים".

אך עדין יש להבין - מה הסיבה לכך, במה זכה אפרים דווקא, שיוסף יראה ממנו בני רבעים, דבר שמנשה לא זכה לכך?

מבאר על כך רבנו בחיי: "והיה לו ליוסף בחייו רמז מזה בברכת אביו, שיהיה אפרים לגוי גדול ועצום יותר ממנשה, הוא שאמר: "גם הוא (מנשה) יהיה לעם, וגם הוא יגדל. אולם אחיו הקטן (אפרים) יגדל ממנו".

דהיינו, יוסף ראה במימוש ברכת אביו, שאפרים "אחיו הקטן יגדל ממנו", עוד בחייו, הוא ראה מאפרים "בני רבעים", דבר שהוא לא זכה לראות ממנשה.

ויש להבין את תוכן הדבר.

וכמו כן יש להבין דבר נוסף - מדוע התורה מדגישה, שלמרות מעלתו של אפרים, שדווקא ממנו ראה יוסף "בני שלשים" - דהיינו "בני רבעים", מכל מקום "בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף", דווקא צאצאיו של מנשה, ולא צאצאי אפרים - יוסף "גידלן בן ברכיו". להם היתה חביבות מיוחדת אצל הסבא יוסף.

לגבי מעמד הברכה שיעקב אבינו העניק לאפרים ומנשה, שיעקב "שיכל את ידיו", ושם את ימינו על ראש אפרים, "והוא הצעיר", ואת שמאלו על ראש מנשה -

מבאר הרבי בארוכה בלקוטי שיחות (בסוף חלק ה', וביתר אריכות בחלק ט"ו), שאפרים ומנשה מסמלים שני גישות של השקפה על עבודת היהודי בזמן הגלות.

שניהם - מנשה ואפרים - נולדו במצרים, בגלות. אך כל אחד מסמל גישה אחרת.

מנשה, מבטא בשמו "כי נשני אלקים את בית אבי", מנשה נלחם כל העת עם הגלות הסובבת אותו, המנסה לשכח ממנו את "בית אבא", את המקור ממנו הוא מגיע. מנשה מחבר את עצמו כל הזמן עם העבר, עם הגעגועים למקום ממנו הוא הגיע, זאת כדי שהוא יוכל להגן על עצמו, להתחזק, שלא יפול בחשכת הגלות.

אפרים לעומתו מסמל את "הפרני אלקים בארץ עניי", הוא מבין שאם הקב"ה השליך אותו בגלות, משמעות הדבר שיש בו כוחות להתמודד מול החושך, ובתוך החושך העמוק הזה, בתוך ה"ארץ עניי", הוא פועל ומגיע ל"הפרני אלקים".

ושני הגישות הם גישות-אמת, שניהם בניו של יוסף.

מנשה הוא הבכור, הגישה שלו - היא תחילת וראשית העבודה. ללא מנשה, ללא היסוד של "דע מאין באת", ללא הגעגועים ל"בית אבי" - אפרים לא יוכל לפעול את ה"הפרני בארץ עניי". מנשה

הוא הבכור, וזו תחילת העבודה.

אבל את יד ימינו - מניח יעקב על ראש אפרים, "ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו". אפרים נולד בחושך גדול יותר מזה של מנשה, הוא נולד אחרי. מנשה אולי עוד זוכר משהו מבית אבא - אפרים אין לו זכרונות.

אבל "אפרים" יודע שזו המטרה שלו. המטרה היא "הפרני", לפעול ולפרות בתוך חשכת הגלות, ולהפוך אותה לאור. לא להסתפק בגעגועים ל"נשני אלקים את בית אבי", אלא הדגש צריך להיות על העשייה, "הפרני אלקים בארץ עניי".

עד כאן תוכן ביאורו של הרבי

*

אולי יש לומר, שגם אחרי ביאורו של יעקב ליוסף "ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו", למרות ההסבר מה המטרה בגלות ומה מעלתו של אפרים - בכל זאת "מנשה" נשאר אצל יוסף "הבן הבכור".

אמנם יוסף מבין מה המטרה, הוא מבין שזו הדרך להגיע לגאולה השלמה, הוא מסכים עם ההסבר של אבא יעקב, צריך להתקדם הלאה, "הפרני אלקים בארץ עניי", אבל יוסף, ממקומו ובמעמדו - קשה לו להתנתק מהעובדה של "לא כן אבי, כי זה הבכור", הוא ממשיך וטוען "שים ימינך על ראשו".

יעקב אבינו הוא נשיא הדור, "נשיא" ראשי תיבות - "ניצוצו של יעקב אבינו". ואילו יוסף - הוא הבן שלו. הבן שגדל בבית אבא, הבן שהיה "כי בן זקונים הוא לו", הבן עליו נאמר "וישראל אהב את יוסף מכל בניו".

וילד אוהב זה, ביום בהיר אחד, כשהוא עסק במצוותו של אבא, הושלך באכזריות אל הבור שיש בו רק נחשים ועקרבים. הוא נקרע ונותק בבת אחת ממשפחתו ומבית אביו, הוא נמכר לישמעאלים ומדינים וסוחרים ופוטיפר. והוא בסך הכל "בן שבע עשרה שנה". ילד צעיר.

הגעגועים לבית אבא, זה כל מה שנשאר לו בחיים. הזכרונות הנעימים מנשיא הדור, מאבא יעקב. זה מה שהחזיק אותו כל השנים. זה מה ששמר עליו שהוא לא יישאר לעד בבור של האחים ובבור של פוטיפר. "דמות דיוקנו של אביו נראתה לו בחלון". מה יש לו בחיים חוץ מאבא אוהב שנמצא הרחק ממנו?

נכון, הוא מבין שהמטרה היא "אפרים", הפרני אלקים בארץ עניי. ועובדה היא שלכן הוא קרא לבנו השני אפרים. הוא יודע שזו המטרה. הוא גם יעשה אותה במלוא המרץ.

אבל הבן הראשון שלו, מי העיקר אצלו - "כי זה הבכור", מנשה הוא הבכור.

הרגש הטבעי שלו, קושר אותו כל הזמן לגעגועים לימים הטובים בבית אבא. "נשני אלקים את בית אבי". ה"זהיר טפ" שלו - הוא מנשה.

אם לא "מנשה", לא רק "אפרים" לא היה - גם יוסף כמעט ולא היה...

לאיך, יעקב אבינו, נשיא הדור, הוא רואה את הדברים במבט גבוה יותר, במבט כוללני, הוא רואה מה המטרה של הדור כולו, ושל כלל עם ישראל לאורך הדורות. נכון - יעקב אומר בפירוש שמנשה הוא שלב מכריע בעבודת האדם, ללא מנשה אי אפשר להתקדם הלאה, "ידעתי בני ידעתי". אבל כנשיא הדור, יעקב אומר שהמטרה היא - אפרים. להמשיך הלאה, להתקדם, בתוך חשכת הגלות - ומשם להאיר, ולפרוץ קדימה. לא להתרפק על ימי וזכרונות העבר. יד ימין - הוא מניח על ראש אפרים. "אולם אחיו הקטן יגדל ממנו".

*

ולכן, אמנם "בני רבעים" - יוסף ראה מאפרים. הוא יודע שזו המטרה של אבא יעקב. זה התפקיד שלנו, זו הברכה שקיבלתי מנשיא הדור; "אחיו הקטן יגדל ממנו". את זה עלי לבצע, ואני מבצע בפועל, במלוא השלימות.

אבל מי "יולדו על ברכי יוסף", את מי הוא "גידלן בין ברכיו" - הוא גידל את "בני מכיר בן מנשה". הרגש הטבעי של יוסף, הבן של יעקב אבינו, החסיד של נשיא הדור - קשר אותנו עם בני מנשה. עם הגעגועים לבית אבא, שהיו אצלו כל העת במלוא אונם. וכדברי רבנו בחיי בהמשך דבריו: "הבנים כולם, בני אפרים ובני מנשה, כולם נתגדלו בביתו של יוסף. אבל לאהבת יוסף למנשה הבכור - יחס גדול בניו ליוסף, ולפיכך הזכיר בהם "יולדו על ברכי יוסף".

*

בעמדינו בפתח שנת המאה ועשר, בפתח השנה של "וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף".

עלינו לזכור כי עלינו לנקוט בשני הקווים גם יחד. לדעת מה המטרה שלנו, ויחד עם זאת 'דע מאין באת'.

לעורר כל העת את רגש הגעגועים ל"בית אבי", יש לדעת ש"מנשה הבכור", ודווקא "בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף".

ומאיך לזכור שהתפקיד שלנו הוא "וירא יוסף לאפרים בני שלשים", דווקא מאפרים יוסף ראה "בני רבעים", כי זו המטרה של יעקב אבינו, של נשיא הדור -

וכמובא לעיל משיחתו של הרבי: "יום הולדת המאה ועשר של יוסף שבדורנו, מקבל כל יהודי כוחות חדשים בהעבודה הנ"ל, שהעבודה תיעשה באופן של פעולה נמשכת, "וירא לאפרים - ע"ש הפרני אלקים בארץ עניי - בני שלשים גו", להעמיד תלמידים ותלמידי תלמידים, והעמידו תלמידים הרבה, דורות ודורי דורות של יהודים עוסקים בתורה ומצוותיה - בני שלשים ובני רבעים".

משיחות ש"פ בלק, י"ד תמוז ה'תש"נ

בלבד גאל הקביה בייב תמוז, כי אם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה.

ב. דער מספר שנים פון מאה ועשר איז מפורש אין תורה שבכתב (בסוף ספר בראשית) בנוגע צו שני חיי יוסף (און צוויי מאָל) – „ויחי יוסף מאה ועשר שנים“, „וימת יוסף בן מאה ועשר שנים“.

דאָרף מען פאַרשטיין: א) פאַרוואָס זאָגט דער פסוק צוויי מאָל מספר שנותיו של יוסף (ובפרט אז די צוויי פסוקים שטייען בסמיכות זלי), בענין והמשך אחד? ב) שינוי הלשון: אין דעם ערשטן פסוק שטייט „ויחי יוסף מאה ועשר שנים“, און אין דעם צווייטן פסוק „וימת יוסף בן מאה ועשר שנים“.

ויש לומר איינער פון די ביאורים אין דעם:

בנוגע חיי יוסף מאה ועשר שנים – געמינט מען מדרשות הלוקות, צי נתקשרו ימי יוסף, אָדער נתארכו ימיו:

אין גמראי שטייט „מפני מה מת יוסף קודם לאחיו (מפני שהנהיג ברבנות)“,

א. היינטיקן יאָר י"ב תמוז – דער יום הולדת פון כייק מרים אדמו"ר נשיא דורנו (נוסף אויף דעם וואָס ביים זה איז אויך זיין חג הגאולה בשנת תרפ"ו) – ווערט מאה ועשר שנים פון דער שנת ההולדת – י"ב תמוז תרימיתש"נ.

יעדער זאך איז דאָך בהשגחה פרטית, ובפרט אַ מאורע, און אַ מאורע כללי ווי אַ יום הולדת פון אַ נשיא בישראל (ווען ירדה נשמתו בכדי אויסצופירן איר שליחות למטה), וואָס „הנשיא הוא הכלי“, במילא איז פאַרשטאַנדיק אַז דער חידוש וואָס קומט צו אין דעם יום הולדת פון דעם יאָר (דער יום הולדת המאה ועשר), גיט צו אַ נייער ענין אין דערמיט הויבט זיך אַז אַ נייע תקופה און שלב אין (דעם „מזלו טובריי אין דער עבודה און השפעה פון דעם בעל יום ההולדת“.

און „בתר רישא גושא אוילי“ – אין דער עבודה פון „הכלי“ – כל אנשי הדור, כולל אויך ובמיוחד – אין דעם ענין הגאולה בייב תמוז, וועלכע איז אַ גאולה כללית פאַר אַלע אידן. ווי דער בעל הי גאולה שרייבט במכתב הידוע, „לא אחי

- 6) ויחי ג. כו.
- 7) שם, טו.
- 8) ראה גם לקסי לוייז לאחיו ע' קלו.
- 9) ברכות נה. א. משה י"ג. ב.

10) וראה תורה שלימה שם (את עת), שהפירוש הוא שנהג עצמו ברבנות (בברכות שם) הוא – מפירוש הפדריא (שבחפצה הבאת), ששם יוסף כששם „עבודך אבינו“, אבל אין לפרש מן פסוקה שם, כי שם הובא לעיל ששם שחיתו נעש במה שנקרא עצמת בחייו (ראה דריל לפדריא שם את י"ד).

- 1) ידוע שגם לאחר הפליטת הנשמה מן הגוף יש (הוספה בענין זמן) בהושר לזמן חיי הנשמה גוף למטה (ישנם פריי העליות חיים הולדת – ראה לקסי חיה ע' 163 ואלך. חיי ע' 440. הכיב ע' 185. ויחי).
- 2) פריי חיות כה, כא.
- 3) ראה ירושלמי ריה פ"ב ח"ה ובתרי"ב שם.
- 4) עירובין פ"א. א. וראה משה מה. ב.
- 5) לחינת חג הגאולה גראשונה בשנת תרפ"ו – נוסף במה"מ חיה ע' 153. וקוד. ועתה בקטמ"ס כ"פ"ד.

ואברהם זקן בא בימים, און פון דוד המלך, והמלך דוד זקן בא בימים".

ויש לומר, אז לא מליגי כלל – ביידע ענינים זיינען געווען בא יוסף: בערך צו רוב בני אדם האָט ער מאַרד ימים געווען, כּמובן פון משטות הכּתובים (כּדלקמן): בשעת מ'פּאַרגלייכט אָם אָבער צו זיינע ברודער וכו', זעט מען אז נתקצרו ימיו.

און דער פּקיד אײף די צוויי דרשות (בנוגע שני חיי יוסף) איז פון די צוויי פּסוקים הנ"ל, וואָס דער אונטערשייד ביניהם במשטות הכּתובים, וואַרפט זיך אין די אײגן:

אין דעם (ערשטן) פּסוק, ויחי יוסף מאה ועשר שנה איז בהדגשה דוקא די מילה פון חיי יוסף, אז ער האָט געלעבט (יחי) מאה ועשר שנה, און האָט דערלעבט צו זען די דורות שלאחרי זה, ווי עס שטייט בהמשך לוח"י – וירא יוסף לִי אפרים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף, אז ער האָט מאַרד ימים געווען (מער ווי רוב בני אדם בומנו) און דערלעבט צו זיינע אורי'אור אײניקלעך, "בנים רבעים" ליוסף (פון

ועדיו אין מדרש" – נתקצרו מחיו של יוסף) "י שנים" (צוליב דעם וואָס, י פעמים אמרו בני יעקב ליוסף עבדך אבינו ושמע יוסף את הדבר ושתק).

פון אָן אַנדער מאַחזל קומט אָבער אײס אָז שני חיי יוסף מאה ועשר שנה איז געווען אַ ברבה פון אריכות ימים: באײַ ולמד מיוסף הצדיק, שמתוך שעמד ונתחוק בכבוד אביו במצרים וכה לעשרת שיבה (ווי עס שטייט, עשרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, שנאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים גוי', ד.ה. אָן דאָס באַווייזט אײף אריכות ימים (שיבה) של יוסף (בזו אָן מ'פּאַרגלייכט דאָס צו, עשרת שיבה פון אברהם אבינו,

(1) מדרש פליט.

(2) וראה פי הרד"ל ספ' בהנחם יוסף ח"י

גיל חי מאה ועשרים שנה.

(3) מדרש פליט פסוק.

(4) פליט פל, לא.

(5) ויחי שם, כג.

(6) כּו משמע משטות לשון המדרש (מדרש

הכתוב, עשרת תפארת שיבה, ומבי על זה השיבה וזקנה של אברהם ודוד, שברבה היא (בעיקר) יוסף עצמו ובה לאריכות ימים (ולא רק שונה לראות בני שלשים).

(7) כּמורה שליטה עם חמון מדרש זה עם מחזיל דלפיג געלכצרו געווח של יוסף גיט טיש געטות זענס בני כּנים, שחודש נאן לא בא דורות אריכות ימים של יוסף אבא מה שונה לראות בני שלשים מה שלא זקן אפרים – אכלו הדרשה כּמדרש ורא עתה שחמנס כּמורה ונגמיה טויר ווא לוכות לעשרת שיבה, היינו שיבה של יוסף, ועד שמהם זה לרבה זענה של אברהם ודוד היינו אריכות ימים שלמה ומה שאבא על זה הכּתוב וירא יוסף לאפרים בני שלשים גוי' שלא ויחי יוסף מאה ועשר שנים" – י"ל, כי בה מודגשת פליטות אריכות ימים וזקנה של יוסף, כּדלקמן בפנים.

(17) חיי שיבה כו, א.

(18) פליט פל, א.

(19) ולהעיר מהברי המדרש (ביר פליט ויחי, ספרי פליט ברכה, פירד), ששה זנות שנויהם שות, רבקה קהת, לוי זקמה, יוסף וזאנען וכו', ומה שמדה כל השם זנות ששנויהם שות, פולס צדיקים הם, משמע, שיהו למעלותא, אף שבודק אפטר לומר, שששוואת יוסף ליוסף (ששניהם זון קיי שנה) היא מפני החסידו שששניהם נתקצרו ימיהם עשר שנים (בנוגע ליוסף – כּמדרשים דלעיל, ובנוגע ליוסף שיהי צריך לחיות קיב שנה כּרבו שמה – תחשובת יוסף ליוסף (ששניהם זון ולהעיר מוחיא קהת, א (ולקמן בפנים), שם הפניו שנתקצרו ימיו של יוסף הוא ששים פעם געל, שנתו ליו שנה לזרד המלך.

בכמה עניינים קומט ער אלס המשך צו די שלשה אבות²¹, ובפרט צו יעקב אביו (כמיש אלה תולדות יעקב יוסף, כל מה שארע ליעקב ארע ליוסף²²) – ווערט די שאלה ווי קומט עס אז יוסף האָט געלעבט (אזויסיל) יאָרן ווייניקער ווי יעקב אביו²³ (קמיו שנה²⁴) ועאכויב פון אברהם (קעיה שנה) ויצחק (קיפ שנה)?

אויף דעם קומט די דרשה אין גמרא און מדרש אז נתקצר ימיו של יוסף (צוליב דעם חסרון וואָס איז ביי אים געווען, כנ"ל).

ויש לומר, אז דאָס (שנתקצר ימיו) לערנט מען אָפּ (נאָכמער בהדגשה) פון דעם צווייטן פסוק, וימת יוסף בן מאה ו' עשר שנה²⁵: דערפון וואָס דער פסוק וואָנט נאָכאָמאָל מספר שני יוסף (הגם אז דאָס שטייט שוין פריער), און גיט בלשון פון ווי יוסף (אלס סך־הכל פון יוסף'ס לעבן), נאָר, וימת יוסף בן מאה ועשר שנה²⁶, ובהמשך לזה, ויתנטו אותו ויישם בארון במצרים²⁷ (ענינים מאַרבונדן מיט היסך פון חיי יוסף) – לערנט מען אַרויס, אז דער פסוק קומט דערמיט לערנען אז אין דעם

אפרים, און זיינע אוי־אייניקלער, בנים שלשים (פון מנשה²⁸). ואדרבה – דאָס איז אַ חידוש ומעלה פון יוסף וואָס מיגעפינט גיט (מפורש אין תורה) בנוגע צו די אבות וכיו"ב.

און דערפאַר שטייט אין דעם פסוק, ויחי יוסף גוי' – בכדי מדגיש זיין די אריכות ימים און די מעלה אין ווי יוסף.

און דערפון לערנט אָפּ דער מדרש – אז יוסף, זכה לעטרת שיבה שנאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים גוי', אז יוסף האָט מאַרדך ימים געווען און דערלעבט צו זענען בני שלשים גוי'.

דאָס איז אַלץ גערעדט לויט דעם פירוש (המשוט) אין דעם ערשטן פסוק, ויחי יוסף מאה ועשר שנה וירא יוסף גוי': בשעת מיפאָגלייכט אַנער יוסף צו זיינע ברידער, אז יוסף האָט געלעבט ווייניקער יאָרן פאַר זיי (און ווייניקער פאַר, והווי ימיו מאה ועשרים שנה²⁹) (דער מספר קבוע פון חיי האדם) – זעט מען אז נתקצר ימיו, און במילא דארף מען האָבן אַ הסברה וטעם לזה.

ולהוסיף: עיפּ הידען אז חיי האדם בדרך הטבע זיינען סמוך לפרק חיי אבותיו³⁰ (ווי יעקב האָט געוואָנט, מעט גוי' הווי ימיו שני חיי ולא השגינו את ימיו שני חיי אבותיו³¹), ובפרט בנוגע צו יוסף וואָס

[20] ראה ראב"ע ובח"י עיפּ חיי וחי שם.

[21] בראשית ו, ג.

[22] ראה כיר פסוק, כי והבא בפרישי תולדות

כו, ג.

[23] ויגש פו, ט.

[24] וצריך ביאור אַךּ דיע יעקב שלא יחי יותר שנים כשני חיי אבותיו דאָן לומר בראה זה בנבואה – כי נבואה יבול להשתנות לטובה (ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"י ה"ד), ובנבואה אצל חזקי, שעיי חמלו, והמסתי על יסוד חסד עשרה שנה³² (מ"ב כ, א ואלו, וראה ברכות י, ע"פ ואלו).

[24] כנראה בענין האשפוזין דוג המוכות, שרק

יוסף (מכל בני יעקב) הוא אי מהאשפוזין, ובפרט

לפי הנומחא שיחפ כא לאחיי אברהם יצחק ויעקב.

הביאור עיפּ חסידות, שיחפ הוא בחי' יסוד

דאצילות, שענינו הוא להביא ולהמשיך אצילות

(ואבות) בכיפ – ראה ביאורי חזק ויחי כפ, ד

ואילו, אהתי ויחי חתקנא, א ואלו, חתקנא, א

ואילו, ועד.

[25] ירום ויגש ובפרישי.

[26] אלא בוח יל, שיחפ חי הרבה שנים יותר

מפיק אמר רחל, שחיתה לכל היותר מיה שנה

(ולכמה זיעות – לוי שנה או כיה שנה – ראה

מהירד ב"א קכג).

[27] ראה וחיא קמ, א, שיחפ חי' לו לחיות

קמיו שנה כמו יעקב אביו, אלא שנתו לוי שנה לווד

הסלך, וראה לקמן בפנים.

והאם, וימת יוסף בן מאה ועשר שנה? איז דאָ (אויך) אַן ענין של חסרון יומים.

ג. פאַרוואָס איז דוקא יוסף אײַסגעײַ טײלט (אין תורה) דערמיט וואָס ער האָט מאַרײך ימים געווען און האָט זוכה געווען צו זעצן, בני שלשים ג"ח (א חידוש וואָס מיגעפנט גיט (מורש) בצ די אבות)?

ויש לומר אַז דאָס איז פאַרשטאַנדיק דערפון וואָס מיגעפנט נאָך א חידוש באַ יוסף לגבי די אבות: יוסף איז דער ערשטער פון בני אברהם יצחק ויעקב – וואָס איז געווען אַ מלך¹¹ במועלי, ווי דערציילט אין תומש אַז פּרעה האָט ממנה געווען און געגעבן יוסף'ן דעם כח פון משנה למלך אויף מצרים, „על סך ישק כל עמי גוי נתתי אותך על כל ארץ מצרים“, ביז באופן פון „ובלעדוך לא ירים איש את ידו ואת רגלו ככל ארץ מצרים“, און „רק הכסא אנדל ממך“, וואָס פון דעם (לשון ריק) איז פאַרשטאַנדיק אַז מלבד דעם כסא האָט יוסף געהאַט כל עיני המלך, וייל דערלל – דעם כתר

מלכות¹², וואָס אין דעם באַשטייט עיקר המלך (ווי מיוצט עס דערפון וואָס דער סימן אויף מלכות (אמיתית) – בית דוד איז געווען אַז, כתר הילמתיי¹³, און ווי יהודה האָט געזאָגט יוסף'ן¹⁴, כי כמוד כפרעה, השוב אתה בעיני כמלך¹⁵.

און נאָכמער: פון יוסף שטאַמט דער ענין פון מלכות באַ אידן (וייש לומר, אַז דערפאַר איז ער געווען דער ערשטער מלך) – מלכות בית יוסף, ביז משיח בן יוסף, און י"ל – אויך מלכות בית דוד (עיקר המלכות), ביז משיח בן דוד. וכי מבואר בכימי, אַז בזמן הזה איז יוסף למעלה פון יהודה און יהודה איז מקבל פון יוסף (ע"ד ווי תלמוד ומעשה, וואָס איצטער איז תלמוד גדול שמביא לידי מעשהי¹⁶), כולל אויך אין דעם ענין הי מלכות. און דורך דעם וועט גתגלה ווערן לעיל מעלת יהודה (למעלה מוסף), רודד עבדי נשיא עליהם לעולמי¹⁷.

הנהגת המלוכה, שהמלך משפיל עצמו לזרית העם שצרי העם יחפז מיט אצול, ער שמפיל אליהם כסועל כל צריהם ע"ס שיטול הודעת כפצבם כו, וצנין זה מודגש בכפא המלך, שהמלך משפיל את ראשו וזולק העליון דמופו כדי ליישב על הכסא. וביוסף לא הי צנין וקסא המלךי (רק הכסא אבדל המך, וייל העם – מי שלימות ענין המלכות הוא ויקא בבית דודו (אחילי י"ל דמורמו בזה שטנו יוסף ל"ז שנים לדוד, כולקפם כפנים).

- 11) אבל ראה אחיה ספק (ברך ה) החקפה, או ריגש (עם) החקפם, ב (מפי סנים יחית) כפאפן אחר.
- 12) ע"ד מה, ע"א.
- 13) ר"ס ויגש הנפשיי.
- 14) אחיה ר"ס ויגש, עם (ברך ה) החקפה, א.
- 15) ענין הגשת יהודה ליוסף תריבם, ד"ה וצבדי דוד (הא ויב) תריב'ים תנשיית, ועד.
- 16) יחודיש מ. ב.
- 17) יחזקאל לז, כו.

1) באוה"ז שבהפדה הכאה מבואר שכפא פאז ט"ס על כוז מלכות, ווא סז ענין ה"ב שפמככות.

- 28) ולפי מדרש הוהר (שנוספר מימי יוסף ספני שנתו ל"ז שנה לדוד) יש לומר שכתוב השני מסיח ההוצאה (רק) שנוקטנר ימיו של יוסף נהמקם – למעליהם, משאכ כפמרי החשפון מודגש אריכות ימים שלו עד שוכה לראת בנישלים.
- 29) כני תת אמרו לאברהם, נשיא אלקים אתה כהנוכר, אבל לא התאר לך.
- 30) משאכ יתדה (שודי גיזל מיוקת), ענב הוא נקרא מלך כביר ר"ס ויגש, ויגש פרשתו ר"ל, א, לא הי מלך כפולט (לכד ע"ל אויך), אלא שפמנו באה מלכות בית דוד וסמלי יהודה.
- 31) ספק אמ, ס"בא.
- 32) ע"ס, מה.
- 33) ע"ס, מ.
- 34) וייל הענין כוז: כפמז יש ב" ענינים (א) ויפמות המלך ויחשפאזתי על העם, משכמו ומעלה גבוה מכל האפי, וצנין זה מואז ע"י כתר המלך, שהוא למעלה אצילו מראש ופולטלה המלך, (כ)

אָבער וויבאלד אַז „עיקר המלכות וועט דערנאָך זיין באַ בית דוד (פון שבט יהודה), ביז אַז לעיל וועט זיין, ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ (ומלך אחד יהי לכולם), אייך אויף בית יוסף (נאָר דאָס גומא ווערט נתגלה דורך דעם וואָס איצטער איז מלכות בית יהודה סקבל פון מלכות בית יוסף) – דעריבער איז אין דעם גיט אַזוי נוגע די אַריכות ימים (שלימות) פון יוסף עצמו (דערפאַר האָט יוסף עצמו גיט געהאַט אַריכות ימים ווי די אַנדערע שבטים און די אבות), נאָר בעיקר – אַז ער דערלעבט ווען די דורות לאַזרי זה, בני שלשים גו“, וואָס „בני שלשים“ איז מרמז אייך אויף „משיח הבא מיוסף“.

(45) יחזקאל שם, כג.

(46) דעפיו יש לבאר מיש הרמב"ם שם, שבכל מלך, הרי זה זכה לו ולבניו עד עולם, ומשי שאמר אחי השילוני לירבעם (מבית אפרים), והי' אם תשפט בי ובביתי לך בית נאמן כאשר נביתו לדוד וגו' (מ"א י"א, ל"ח), ואח"כ מבאר שלאחרי שנפסק דוד, אם יצמד מלך משאר ישראל תפסק המלכות מביתו שהרי נאמר לירבעם אך לא כל הומים – כי ענין הנפחיות במלכות בית יוסף י"ל שהיא בעיקר כבוד וזכנה הנחית כח לנפחיות המלוכה דבית דוד, שניתן לו עיקר המלוכה, וכפי שיתגלה בשלימות לעיל, שאז התי' התחזות דמלוכה בית יוסף ומלוכה בית יהודה, וצבדי דוד נשיא להם (למלכה לעולם) (במבואר בנבואת יחזקאל – המסרה דשים ויגש).

וכמוכן גם מדברי אחי השילוני לירבעם שמה שניתנו לו מלוכה הי' משום התנאים דבית דוד (ראו מ"א שם, ל"ג) ולכן, הנני קורע את הממלכה מיד שלמה גו" (שם, לא), אבל, לא אקח את כל הממלכה מידו גי' למען דוד עבדי אשר חתרתי אחי' (שם, לד), ואענה את דוד דוד למען זאת אך לא כל הומים (שם, ל"ח), וצ"ל.

(47) סי' הליקוטים לתארוילוי סי' ויחי עקים יודא יוסף לאפרים בני שלשים. ושם מ"ב די שלשים היא מטרות ונדולה היא סמו מים של למרבה המשרה יעשי' (ו' ב) במנחת הכהן, ורמז המשיח הבא מיוסף, והבי' יוסף ברוח נבואה, ומשיח

עפ"י וועט מען פאַרשטיין פאַרוואָס באַ יוסף איז געווען דער חידוש אַז ער האָט זוכה געווען צו אַריכות ימים (מאה ועשר שנה) און דערלעבט ווען „בני שלשים גו“ – ווייל באַ דעם ענין פון מלכות איז נוגע במיוחד אַריכות ימים והמשך הדורות, כמ"ש, ימים על ימי מלך תוסיף שנתיו כמו דוד ודודי, וכמבואר אין רמב"ם, אַז „מאחר שמושיחין המלך הרי זה זוכה לו ולבניו עד עולם שהמלכות ירושה, שנאמר: למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל“. ועאכריכ בנוגע צו מלכות בית דוד (עיקר המלכות), כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות, והרי המלכות לו ולבניו כו' עד עולם כו' מלכי בית דוד הם העומדים לעולם כו" (משא"כ „אם יעמדו מלך משאר ישראל תפסק המלכות מביתו“);

און וויבאלד אַז יוסף איז געווען אַ מלך און פון אים נעמט זיך דעם כח אויף ענין המלכות, כולל – מלכות בית דוד (כנ"ל), דעריבער איז די תורה מדגיש אַז ער האָט מאַרייך ימים געווען (יחי יוסף מאה ועשר שנים) און זוכה געווען צו יעצו (וויבאלד ער האָט מאַרייך ימים גע" ווען) המשך הדורות – „בני שלשים גו“, בני שלשים ובני רבעים. און ווי ס'איז אייך מרומז אין שמו – „יוסף מלשון הוספה (הוספה והמשך).

(41) תהלים מא, ג.

(42) ה"י מלכים מ"א היו אליך.

(43) שופטים י"ג, ב.

(44) דעפיו יזכר הענין סמפורש בתורה מספר שנותו של יוסף, לא כמו שאר השבטים שלא נתפרש בתורה מספר שנותיהם (ראו לומר שזכו כו' ללמד שיוסף מת קודם לאחי' (בבגורא דלעיל בפנים), כי אי' משום הא' הו"ל לפרש מספר שני אחיו, כו' לדעת שיוסף מת קודם להם) – כי זה נוגע לשלימות ענין המלוכה.

ויש לומר ויזמתק עוד יותר לויט דעם ביאר אין זהרי"ג, אז דאס וואָס יוסף האָט גיט געלעבט קמיו שנה ווי יעקב אביו איז, ווייל ער האָט אָפגעגעבן ל"ז שנה צו דוד המלך (כמבואר דאָרט, אז דוד מציע איז געווען אַ בר גמלי, און חיים שאל ממך נתת לווי"ג, ער האָט געלעבט שבעים שנה וועלכע ער האָט באַקומען פון אדם הי ראשון און די אבות (ה' שנים פון אברהם, כ"ח שנים פון יעקב און ל"ז שנים פון יוסף)). ומבואר במפרשי הזהרי"ג, אז ווי באַלד, משיח בן דוד יהי את משיח בן יוסף לכך יוסף נתן לדוד כל כך שנים, ולהוסיף ע"פ הגיל, אז דער שרש ונתינת כח אויף מלכות בית דוד נעמט זיך פון (מלכות) יוסף, דערפאר האָט יוסף געגעבן פון זיינע שנים צו דוד המלך, און דאָס טוט אין אים אויף אַ הוספה (יוסף) – אז עס זאל זיין, ימים על ימי מלך חוסיין, ווי עס שטייט אין תרגום: "יומין על יומי מלכא משיחא חוסיין, שני הוד דרי עלמא הדין ודרי עלמא דאתי": און מביאת משיח צדקנו (משיח בן דוד) בגאולה העתידה, וועט דעמולט ווערן די שלימות (החיות) אויך אין יוסף און משיח בן יוסף.

ד. ע"פ הגיל וועט מען פארשטיין דעם עילוי מיוחד וואָס קומט נאָך בייב תמוז שנה זו, דער יום הולדת המאה ועשר פון יוסף שבדורנו, כיס מרח אדמור"ר נשיא דורנו:

דעמולט ווערט, ויזא יוסף לאפרים

שם: זיבן רומות זי רבתי של נוצר חסד לאלמים לאהבו (שבהמשך לוח נאמר, על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעיין) לחמשים שנה של יוכל הגדול (במספר אלף השנים, כי אז ישובו איש אל אחותו וזא יהי הכל שלמים כ"י.

- (68) ח"א קט"א, א.
- (69) תהלים כ"א, ה.
- (70) הורא"ג (באר המהר"ם בעם אחיו.

בני שלשים גוי' – עס קומט צו א כח מיוחד אין דער נצחיות העבודה פון יוסף שבדורנו, אזוי אז דאָס ווערט נתגלה בגלוי אז, ויזא יוסף" (א ראי' גלוי') ווי זיין עבודה ווערט נמשך לדורות און דורי דורות, בני שלשים און בני רבעי"ג, ביז אז דאָס ברענגט צו ביאת משיח צדקנו (משיח בן דוד), וועלכער קומט דורך דער עבודה פון יוסף מעינותיך חוצה"י ע"י יוסף שבדורנו (און רבותינו נשיאנו שלפניו), ובאופן שהולך ונמשך לדורות שלאחרי זה, בני שלשים און בני רבעי"ג.

ויש לקשר זה אויך מיט דער גאולה פון דעם בעל זים הולדת בייב-י"ג תמוז:

די גאולה – וועלכע איז געווען אַ גאולה כללית פאַר אלע אידן, בגיל ב' מכתב בעל הגאולה – האָט אַריינגעגעבן אַ נייעם חיזוק אין תורה ויהדות ביי אלע אידן, גיט נאָר כבוד התוא, נאָר באופן פון אַ פעולה נמשכת עד היום הזה. ווי מויעט כּמועל די הוספה רבה וואָס איז צוגעקומען זינט דער גאולה אין דער עבודה פון אידן בתורה ומצוות בכל מקום שהם, ביז אז אלס תוצאה פון דער גאולה איז דער בעל הגאולה אָנגעקומען אין חצי כדור התחתון, און דאָרט נאָכמער מוסיף ומרבה געווען אין דער עבודה פון הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות תוצה, באופן דעפּעולה נמשכת אויך אין דעם דור לאחרי הסתלקותו, והולך ומוסיף ומתפשט, דורך זיינע תלמידים און תלמידי תלמידים, בני שלשים און בני רבעי"ג, מדור לדור, און גיט כּטעות העולם אז ס'איז דאָ אַ הפסק חצי (וירידה) בין דור ודור, נאָר אדרבה – די דורות שטייען בקשר אמין אלס איין

(5) כּמיש הכּעשים באגרת שלו הידועה – נדפסה כּפי כּתר שם טוב בתחלתו, ונבנים.

ווערט אַ הכנה גלייך צו דעם דור של אחרי זה (דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה), דער גאַנצער דור – דאנשים נשים וטף לפרטיו – השביעי (כנגד ספירת המלכות), ביז דעם אלף השביעי – יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמיים, און נוסף צו דעם וואָס מ׳האָט די אלפים שנה ימות המשיח׳ (באלף ה׳ חמישי ורשי׳), האָט מען די גאולה בפרעל, ביז די שלימות שבזה פון אלף השביעי, וואָס איז שלא בערך צו די ששה שלמני זה (נוסף אויף דעם וואָס ער איז זײער סך הכל), ביז אַז דאָס איז כולל און ווערט נמשך אין בני שלשים, און די שלימות פון עשירי יהי׳ קודש׳׳ (שבועה צוזאַמען מיט שלשה) – די שלימות אין כתר מלכות פון דוד מלכא משיחא, און אַלע מעלות פון עשרה וואָס וועלן זיין לעתיד לבוא.

1. וכזה גופא קומט צו נאָכמער בײַב תמוז שנה זו – דער יום הולדת המאה ועשר פון יוסף נשיא שבדורנו, ווען עס הויבט זיך אַן אַ נייער שלב אין די נצחיות פון עבודת יוסף וועלכע ווערט נמשך לדורות, ״ירא יוסף לאפרים בני שלשים ג״,״

און אויך מיט דעם מספר סיג שנים פון דער גאולה (תרס״ז-תשי״ג), וואָס איז אויך מרמז אויף המשכת כתר מלכות: סיג איז ג״ו צוזאַמען מיט י״ג (יבפרט אַז די סיג שנים טיילן זיך אויף י״ג שנה במאה ה׳ קודם, און ג׳ שנה במאה ו׳), וואָס ג״ו (שער הג״ו) איז כנגד כתר, און דאָס ווערט נמשך למטה, כנרמז אין י״ג, כנגד המשכת

ג״, באופן של ״א׳״, ביז אַז גמ בני מכיר בן מנשה ילדו על ברכי יוסף״, ג״ו ג״ו ב״ו ב״ו י״״.

ועוד ווערט: די גאולה פון כ״ס מ״ח אדמיר (יוסף שבדורנו) איז פאַרבונדן און גיט נאָכמער כח אויף שנעלער צואיילן די גאולה האמיתית והשלימה ע״י מלכא משיחא, משיח בן דוד, וועלכער וועט מגלה זיין מלכותו ית׳ בכל העולם – ה׳ ימלוך לעולם ועד״״, ״והיתה לה׳ ה׳ מלוכה״״, ״והי׳ ה׳ למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי׳ ה׳ אחד ושמו אחד״״.

ה. דער ענין הגיל איז נאָכמער ב״ו הדגשה בסוף זמן הגלות, וכזה גופא – אין דעם מספר הזרות פון דור כ״ס מ״ח אדמיר און דורנו זה:

כ״ס מ״ח אדמיר איז דער דור השני פון דעם אַלטן רבי׳ן, דער מייסד פון תורת חסידות הוביז (וואָס ברענגט אַרױס יפוצו מענינותיך חוצה אין חב״ד שבשכל, באופן פון ״תפרנסון מיני״״, ביז אין חוצה שבקולמ, ביז אין חוצה שאין חוצה ממנה). וואָס אין ספירות איז דאָס כנגד ספירת היסוד (יוסף), די מדה הששית.

וואָס דאָס איז מתאים בכללות מיט דעם אלף הששי׳, דער לעצטער אלף פון די שיאת אלפי שנים דהוה עלמא, אלפיים שנה תהו, אלפים שנה תורה, אלפיים שנה ימות המשיח״״, און באלף הששי עצמו – דער סוף פון די אלפיים שנה ימות ה׳ משיח׳״.

(52) ויהי ג׳ כג ובפרי׳.

(53) בשלח טו, יח.

(54) שבד״י א, כא.

(55) זכרי׳ יד, ט.

(56) ל׳ התקפ״ז ת״ז בסופו. וראה הקדמת

המקדש מלך למספר. כמא מלך תהיז שם. ועוד.

(57) ריה כז, א.

(58) ולתעיר שכשבת זה ספייים פרק שט״ו דמרי אבות (מנעם השני), ספייים – ה׳ ימלוך לעולם ועד׳״.

(59) תמיד בסופו.

(60) בחוקתי כז, לב.

י"ג מדות הרחמים, צו אלע אידן (י"ב שבטים ושבת לוי – י"ג שבטים).

נאך אן ענין אין דעם: סיג גייט אויף שם סיג, וואָס אין דעם באַשטייט דער עיקר עבודה בזמן הזה (דער בירור ותיקון פון עולם התוהו, שם סיג), ביז באלף הששי קרוב לסיומו, אַלס הכנה צו דער גילוי פון שם ע"ב, עתיקא קדישא, בחי' משכיל לאיתן האזרחי, בגאולה האמתית והי' שלימה.

ז. ויש לקשר זה אויך מיט דעם קאפיטל תהלים וואָס מ'הויבט אָן אָגן דעם י"ב תמוז (הולדת המאה ועשר) – קאפיטל קי"א:

אויף דעם פסוק (אין דעם קאפיטל) זכר עשה לנפלאותיו, ברענגט דער צמח צדק⁶⁵ (אין זיינע רשימות אויף תהלים) דעם מדרש⁶⁶: „כל מה שעושה הקב"ה לצדיקים בעוה"ז אינו כלום אלא זכר עושה להם כשיעשה לעוה"ב וצדקתו עומדת לעד, און איז מבאר אַז, כל מה שעושה הקב"ה לצדיקים בעוה"ז הוא רק זכר ממה שיעשה לעוה"ב, ואפ"ל שכולל בזה שאפילו נסים דיצים הם רק זכר לבד מנסים דלעיל, וכמ"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו: נפלאות... שלעיל יהי' גילוי פנימות נתיק משאיכ אפילו כימי משה לא הי' ההמשכה אלא מחיצונות עתי... וזהו זכר עשה לנפלאותיו היינו לבחי' אראנו נפלאות דלעיל. און ער איז

דערנאך מבאר און, המצוות כולן הם זכר וסימן למה שיהי' לעיל דלמיד מצות אינו בטלות לעיל יהי' באופן נעלה מאד עד שקיום המצוה עכשיו רק זכר וסימן לזה... ועיין רבות תחלת קהלת בענין הכל הבליים שכל מה שנברא בששת ימי בראשית הכל הוא לגבי לעיל וכמ"ש כרבות שאפילו תורה דעכשיו הכל הוא לגבי גלוי התורה דלעיל כו"ל.

ויש לומר אַז אין דעם איז מודגש דער חידוש הנ"ל אין שנת מאה ועשר פון יוסף – דער חידוש אַז דעמולט ווערט נתגלה ווי פון, יוסף קומט אַרייס המשך הדורות, אָנהויבנדיק פון דור הגאולה האמתית והשלימה, וועלכער איז שלא בערך צו אלע ענינים וואָס זיינען דאָ בעולם הזה (אין די שית אלפי שנין דהוה עלמא), לא מיבעי אין זמן הגלות, נאָר אפילו אין זמן הגאולה, גאולת מצרים, און לא מיבעי בנוגע צו עניני העולם, נאָר אפילו בנוגע צו תורה ומצוות בזמן הזה – איז דאָס אַלץ נאָר אַ זכר וסימן. לנפלאותיו, צו דעם גילוי פון, אראנו נפלאות, די נפלאות גדולות לבדו⁶⁷ (וואָס נאָר דער אויבער-שטער איז אין זיי איצטער מבורי, נפלאי תיז), און צו, תורה חדשה מאתי תצאיי און קיום המצוות, במצות רצונרי, וועל-כע וועלן נתגלה ויערן דלעיל.

און דאָס שטייט נאָכמער בגלוי בשנה זו, שנת ה'תשי"ג, וואָס אין אלף הששי עצמו, איז דאָס נאָך דריי פערטל פון דעם אלף (עיד תצות פון יום הששי), און ר"ת

61) ראה כ"ז חרות אהיו עהם משכיל לאיתן האזרחי – קונטרס לימוד החסידות ע' 5 ואילך, וש"נ.

62) וראה סוכן י"א רס"ן שנת ה'תש"א ד' ואילך.

63) ולהעיר שהשנה היא מאתיים שנה להולדת הנצח צדק, שכיב ב"ח אדמו"ר הוא, בני שלשים מה"צ.

64) תהלים עה"ב.

65) תהלים קל"ד, ד.

66) ראה נדה לא, א.

67) ישעי' נ"א, ד. ויקר סי"ג, ג.

68) לשון תהלת מוסף, וראה תרא ויזו מ"ו, ד ואילך. ה"ת שם צ"ג, א ואילך. אה"ת שם התשט"ב, ב ואילך. המשך וככה תרלי"ו פ"ו ואילך. ועוד.

דאָרף, ד.ה. מן סוף אלף הששי (דרא דמשיחא) קומט מען צו אלף השביעי (דרא דעלמא דאחי).

און בזה גופא – י"ד תמוז, ובפרט און דערפון קומט מען גלייך צו ט"ו תמוז קיימא סיהרא באשלמותאיי (מעין דעם גילוי פון והי"י אור הלבנה כאור החמה גוי לעיל), וואָס בשנה זו הייבט זיך אָן דעמולט (יום א' – טו תמוז) תקופת תמוז, ווען דער שמש שטייט בנגזרתה ובתקופה, וואָס דאָס ווייזט אויף דעם גילוי פון שמש ומגן ה' אליקים, ומעין הגילוי פון הקבי"ה מוציא חמה מנרתקה לעתיד לבואי.

ט. דערפון האָט מען אויך א לימוד פאר יעדן אידן:

אידן בכלל ווערן אָנגערופן בני מלכים, ביו מלכיםי. און ווערן אויך אָנגערופן על שם יוסףי. ובפרט אידן בדורנו זה וועלבע האָבן אַ שייכות מיוחדת מיט נשיא דורנו ששמו יוסף, וואָס הנשיא הוא הכלי.

יעדער איד, ווי ער שטייט אין עולם הזה הגשמי, באַקומט פון דעם אויבערשטן דעם כתר המלך, בדוגמא ווי דאָס איז געווען באַ מרדכי היהודי (וואָס אַלע אידן און יעדערער פון זיי זיינען עם מרדכי, שלא יכרע ולא ישתחוויה) אַז מלך אחשוורוש, המלך שראשית ואחרית שלוי,

ווי תהא שנת נסים, וועלכער ווערט אַ הכנה צו שנת התשאי רית ווי תהא שנת אראנו נפלאות – נפלאות גדולות לבדווי אפילו בערך די נסים בשנת תשי"ג.

ת. אין דעם אַלעס קומט צו אַ הוספה שטייענדיק אין דעם שבת נאָך י"ב תמוז, ווען עס ווערט די עלי (יכולה) פון כל ימי השבוע, כולל ובמיוחד – פון י"ב תמוז (י"ג תמוז), און אַ שבת־דיקע עלי, וואָס יעדער שבת איז מעין יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמיים.

ובפרט אַז בקביעות שנה זו איז דער שבת:

(א) שבת פ' בלק, וואו עס רעדט זיך בגלוי וועגן מלכות בית זוד, ביז משיח בן דוד – כפסיד הרמבי"ם: אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים, ב' משיח הראשון שהוא דוד כר, ובמשיח ה' אחרון שעומד מבני כו', ושם הוא אומריי אראנו ולא עתה זה דוד אשרנו ולא קרוב זה מלך המשיח, דרך כובס מעקב זה דוד וקם שבת מישראל זה מלך המשיח כרי.

(ב) י"ד תמוז – וואָס קומט בהמשך און בסמיכות ממש צו דעם תו הגאולה ייבייג תמוז. ועיד הרמז יש לומר, אַז י"ד בחודש איז מרמז אויף י"ד על כס י"ה מלחמה לה בעמלק מדור דורי, די מלחמה ובצחון איבער עמלק צו מבטל זיין יעדער זאך וואָס קען מכסה זיין אויף סם ירה, ווי עס וועט זיין בשלימות כביאת המשיח, כפי רש התרגום אין מדור דורי: לתלתא דראי [ע"ד בני שלשים] מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא

74) וז"ל קב. רע"א. ח"ב פ"א. א. רפ"ו. א. רכ"ה. סעי'ב. שמור ט"ו. כו. ועוד.

75) ישע"י ל' טו.

76) תהלים פ"ה י"ב.

77) ע"ז ג. סעי'ב. ח"ג י"א.

78) שבת פ"א. א. הקומת חסידי בתחלת.

79) תהלים פ' ב ובמשיי.

80) אסתר ג' ב.

81) מדרש תובא במארא א. ספ"ב. ערה"כ (ל' בעל סודות) ע' אחשוורוש.

82) ראה המשך הריטוי ע' ויקמב. המשך תעריב ח"ב ע' אקבו.

83) ה"ל מלכים פ"א ה"א.

84) פירשנו כו, י"א.

85) סוף בשלה.

האט געהייסן אנטאן בראש מזרחי דעם
כתר המלך, וירכיבונו ברחוב העירי, אין
דער רשות הרבים פון עלמא דפרודאיי.

און דאס גיט דעם אידן – יעדן אידן –
דעם כת, אז ווי ער שטייט אין רחוב
העירי, זאל ער זיך אוועקשטעלן אין א
מצב של גאולה – העכער פאר אלע
מניעות ועיכובים פון גלות, און מקיים זיין
תומיץ ובהוספה (יוסף) אן קיינע שטערונג
גען, וויסנדיק אז ער איז א „מלך“, וואס א
מלך איז בעל-הבית אויף זיין מדינה –
זיין גאנצן ארומ, קען ער דינען און דינט
דעם אויבערשטן אן בלבולים און איז
מגלה בכל העולם כולו מלכותו ית' – ה'
ימלוד לעולם ועד.

און נוסף אויף דער עבודה פון א אידן
אין דעם, באקומט ער אויף דעם אידן די
כחות וברכות פון דעם אויבערשטן, אז
ביי אים – בא יעדער איד, סיי אין חוץ
לארץ ועאכריכ אין ארץ הקודש – זאל
זיין שלום ושלחה אין חיו הפרטיים און
חיו הכלליים, בכדי קענען לערנען תורה
און מקיים זיין מצוות מהך מנחת הנפש
ומנחת הגוף, און מגלה זיין מלכותו ית'
בכל העולם.

און בייכ תמוז שנה זו, דער יום הולדת
המאה ועשר פון יוסף שבדורנו, באקומט
יעדער איד אין דער עבודה הגיל גייט
כחות, אז די עבודה זאל געטאן ווערן ב'
איפן פון א פעולה נמשכת, וירא לאפרים
– עייש הפרני אלקים בארץ עניי – בני
שלישם גוי, צו אוישמטעלן תלמידים און
תלמידי תלמידים, והתמידו תלמידים

הרבה, דורות ודורי דורות פון אידן
עוסקים בתורה ומצוותי – בני שלישים,
בני רבעים,

ועוד והוא העיקר – אז דורך דער
עבודה באופן הגיל (מלכות יוסף) אז ער
שטעלט זיך אוועק אין א מצב של גאולה
– איז ער מגלה ווי דער דור האחרון אין
גלות ווערט גלייך דער דור הראשון פון
גאולה, אנהויבנדיק דורך דעם וואס ער
איז מגלה אין זיך דעם ניצוצ של משיח
(דרך כוכב מיעקב בא יעדן אידן),
יחידה שבנפש, ביו – דער גילוי פון
יחידה הכללית, משיח בן דוד, בגאולה
האמיתית והשלמה תיכף ומיד ממש.

י. ס'איז אלעמאל כדאי פארבינדן א
החלטה כללית מיט פרטיות/דיקע פאר-
שלאגן, וואס דעמולט איז מען מער פאר-
זיכערט אז דאס וועט ארויס למועל:

ב. בקשר מיט שנת הסיג פון דער חג
הגאולה י"ב י"ג תמוז, און פון דעם יום
הולדת מאה ועשר פון כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא דורנו – איז כדאי ונטון ביותר:

א. מוסיף זיין אין נתינת הצדקה ב'
מספר פון מאה ועשר (און במספר פון
סיג, פרושות וכריב.

ב. ממשיך זיין בכל מקום ומקום די
התועדויות פון דעם חג הגאולה ביד,
ט"ז און ט"ח תמוז, און מיט דער שטארקער
האפענונג אז י"ז תמוז זאל בפשטות נהפך
ווערן לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ג. פארשטארקן די פעולות פון איפ-
שטעלן גייט שיעורי תורה כרבים, באופן

86) אבות פ"א מ"א.

87) מאור עינים ס"ט סיכתו. וראה לקושי ח"ב
צ' 399, צ' 692 בהערה ח"ט צ' 361, ועד.

88) רמ"ז לוח"ב ח, ב (נדפס בספרים סנה, ב,
לוח"ג רס, ב, ופ"ד.

82) אסתר ה, ח"ט.

83) ראה תניא ספ"ג.

84) ראה רמב"ם הל' תשובה ס"ט בבבאיר ע"ז
יעודים נשמיים שבתורה.

85) סנה"א, נב.

די עשרת הדברות) – דער ענין פון
זאגט לרעד כמדיי.

ועוד וגם זה עיקר: אין לימוד התורה
עצמה – זאל מען מאכן א ספעציעלע
הדגשה איף לערנען. כתר של תורה –
הלכות שבתורה, וכמבואר בכ"מ די
מעלה וואָס איז דאָ לאַסקי שמעתא
אליבא דהלכתא, ווי דורך דעם קומט צו
אין עיון ועומק הלימוד וכי"ל.

[מובן וגם פשוט, אָז די כוונה בזה איז
די מעלה אין דעם עיון און תענוג וואָס איז
דאָ אין לימוד הלכות שבתורה, אָבער נישט
בנוגע צו ספּעציעל דינים במעלה חיי: דאָס
איז אָפּגעגעבן געוואָרן דוקא צו אַ רב
מוסמך המוסק דינים במעלה.]

ויהי רצון, אָז אַזוי ווי רבנים פּוסקים
פּון כריכ מקומות בעולם (אין ארץ הקודש
און אין חוץ לארץ) האָבן געפּסקט איף
דער „שאלה הידועה, עד מתי – אָז
משיח דארף שוין קומען, ובפרט אָז דאָס
איז מלכתחילה קיין שאלה נישט, וואָרום די
גמרא זאָגט אָז „כלו כל הקיצו" – זאל
דאָס שוין מקיים ווערן במעלה, ובכל
העולם כולו, ופרצת ימה וקדמה וצמונה
וגבנה"י,

ועלה הפורץ לפנייה"י, דוד מלכא
משיחא, בגאולה האמיתית והשלמה,
תיכף ומיד ממש.

94 קודש י"ח.

95 מגילה כ"ג, ב. וראה אנהיך סכ"ט.

96 יזמא כ"א, א.

97 ראה אנהיך ס"ט. המשך תריס"ז ע' שצ

ואילך. ע' תבא.

98 מנחות"ז, ב.

99 ויצא כ"ד, יד.

100 סיכה ב, יג. ב"ר פס"ה, יד וברשי"י ס"ט.

אגדת בראשית ספ"ג.

פון „עשרה שושבים ועוסקים בתורה" –
בהתאם צו דעם וואָס דער בעל הגאולה
האָט פאַרבונדן חגיגת הגאולה שלו מיט
ארויסגעבן אַ מאמר מיט דעם דיבור
המתחילי.

ד) לערנען דעם מאמר בעל הגאולה
דיבור המתחיל עשרה שושבין ועוסקים
בתורה תרפ"ה, ווי ס'איז געדרוקט גע-
וואָרן כמה פעמים, און איצטער – עוד
הפעם.

ה) זאָגן און לערנען דעם קאָפיטל קריא
אין תהלים, צוזאָמען מיט די מפרשי
תהלים, ובפרט די רשימות פון צמח צדק
איף דעם קאָפיטל (כניל).

ונסוף לזה – תן לחכם ירחבם ערדי, ווי
יעדערער קען מוסיף זיין אין זיין עבודה
בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, כל
א לפום שיעורא דילי.

יא. ולהוסיף:

דאָס וואָס יעדער איד באקומט כתר
מלכות פון דעם אויבנרשטן (כניל) איז
כולל אויך – דעם כתר וואָס איז דאָ אין
תורה, אָנהויבנדיק פון די תרי"ד (כתר)
אותיות פון די עשרת הדברות, כנגד
תרי"ג מצוות התורה זון ז' מצוות מד' –
רבניי,

וואָס דאָס איז מעורר איף דעם חיזוק
אין אַלע תומיץ, כולל ובמיוחד – אין
„אשר לרע"י (די לעצטע זיבן אותיות פון

98 אבות פי"ג מ"ז.

99 ספרים תרפ"ז ע' קטו ואילך. השי"ח ע' 265

ואילך.

100 משלי"ג, ט.

101 ראה תורה שלימה יתרו במילואים ס"א.

ושי"ג.

102 ראה אנהיך סכ"ט.

רב שיח

י"א ניסן במשך השנים

אחת בשנה

"ומובן, שיום ההולדת של נשיא בישראל - שמזלו גובר - פועל פעולתו בנוגע לכלל בני", ולכן, יש לנצל יום סגולה זה - "אחת בשנה" - כדי להתבונן ולהוסיף בהליכה "בדרך ישרה" אשר הורנו.. ונלכה באורחותיו". באופן ד"נצח סלה ועד".

(ב' אייר תשמ"ח)

י"א ניסן אצל הרבי - רב שיח

משתתפים: הרב מאיר הארליג, הרב שלמה זרחי,
הרב מיכאל זעליגסאהן, הרב חיים שאול ברוק

העליונה, שם היה בדרך כלל מתראה עם אמו,
ולא בבית המדרש.

האם זהו המקור המוקדם ביותר אודות י"א ניסן?

הרב ברוק: למען האמת, כיום ידוע לנו על
מקור קדום יותר לענין זה - מכתביו של הרה"ג
והרה"ח ר' לוי יצחק ז"ל, אביו של הרבי.
ב"לקוטי לוי יצחק" נדפסו כמה ממכתביו של
ר' לוי"ק נ"ע אל הרבי. חלקם של מכתבים אלו,
נשלחו לרבי לרגל יום הולדתו. כך, למשל, יש
שם מכתב שנשלח לרגל י"א ניסן תרצ"ב, עם
מלאות לרבי שלושים שנים. מכתב זה הוא
מאוד מענין, היות שרובם של המכתבים
בלקוטי לוי"צ הינם מכתבים הכתובים
באותיות הקבלה וחפים הם כמעט מכל ענין
של רגש וכדו'. אבל במכתב זה, שנשלח לרבי
זמן קצר יחסית מאז שעזב את אביו - ארבע
שנים בשה"כ, כותב ר' לוי"ק נ"ע על געגועיו
העזים לבנו ועל כך שהוא מקוה להיפגש עם
בנו. בסוף המכתב, מתנסח ר' לוי"ק נ"ע בלשון
זו: "אוי, ווי עס וועלט זיך זעהן מיט אייך, אין די
באר" ... ביטויים כאלו או בסיגנון דומה, כמעט
ולא בנמצא בכתבי הרלו"צ נ"ע.

במכתב אחר, מ"א ניסן תרצ"ו, כותב הרלו"צ
נ"ע על כך שהרבי נהיה בן שלושים וארבע

י"א ניסן לפני שנת תיש"א....

הרב זרחי: רמז ראשוני לי"א ניסן כיום הולדתו
של רבינו, ניתן למצוא בספר "היום יום". שם
כותב כ"ק אדמו"ר כבר בשנת תש"ג בפתגם
היומי של י"א ניסן אשר "ביום ההולדת, על
האדם להתבודד ולהעלות זכרונותיו...". מענין
מאוד, שהרבי בחר לכתוב פתגם זה דוקא
בקשר לי"א ניסן ולא בקשר לי"ב תמוז, יום
הולדתו של כ"ק אדמו"ר הקודם נ"ע. אבל
מן הסתם, רוב רובם של החסידים לא ידעו
בכלל לקשר את הדברים. כלל לא ידעו על יום
ההולדת, אבל זה היה רמז ראשוני.

הרב זעליגסון: כפי הנראה, הפעם הראשונה
שי"א ניסן נודע בקרב הציבור הרחב כיום
הולדתו של כ"ק אדמו"ר, היה בשנת תש"ז.
באותו יום היו כמה חסידים בקומה השלישית
בביתו של הרש"ז שניאורסאהן, לפתע יצאה
הרבנית מרת חנה ואמרה: "אתם יודעים
שהיום י"א ניסן"? (כמובן שאף אחד לא ידע
מה זה י"א ניסן) ואז היא אמרה: "י"א ניסן זה
יום ההולדת של בני". לא ידענו מה להגיב ואז
היא אמרה: תבקשו ממנו שיתוועד. ניגשו לרבי
כמה חסידים, בהם הרב"צ שמשוב, וביקשו
ממנו להתוועד. הרבי הגיב כמעט מיד לחיוב
("אָ ודאי אַ גלייכע זאַך") והסכים. מיד הוציאו
שולחן וההתוועדות התקיימה שם בקומה

הרבי, כמי שניהל בין השאר גם את קה"ת ומוסדות ההוצאה לאור של ליובאוויטש, היה מוציא את ה'קונטרסים' שיצאו לאור לרגל החגים ויומי דפגרא. במשך ארבעת השנים תש"ח - תשי"א, נשאו הקונטרסים שיצאו לרגל חג הפסח את התאריך "י"א ניסן" כיום ההוצאה לאור. ומידי עסקינו בענין זה, מענין להזכיר שעל קונטרסי ב' ניסן שיצאו לאור באותן ארבע שנים, נכתב התאריך כ"ה אדר כיום ההוצאה. אז לא ידעו על משמעות מיוחדת של יום זה, אבל כיום ידוע לנו שזהו יום הולדתה של הרבנית חיה מושקא ע"ה. כך גם על חוברת המענה לשון' שיצאה בשנת תשי"י, נכתב התאריך כ"ה אדר. אגב, גם המכתבים כלליים' שיצאו לרגל חג הפסח, נשאו את התאריך "י"א בניסן.

בקונטרס חג הפסח תש"ט, שכאמור יצא לאור בי"א ניסן, נדפסה גם שיחה שנאמרה בי"א ניסן של אותה שנה. בשיחה, דיבר הרבי הקודם נ"ע אודות ענינים דקים מאוד. בגוף השיחה מוסבר על השתלשלות החסידות והעברת 'פח השמן' מנשיא אחד למשנהו. משום מה, נשתרשה טעות, ואף נדפסה בכמה וכמה מקומות, ששיחה זו נאמרה ביחידות בפניו של כ"ק אדמו"ר. אבל כפי הנראה, דברים אלו אין להם כל יסוד. שיחה זו נאמרה בפני הרה"ח ר' שלמה אהרן קאזרנובסקי ע"ה שחזר באותה עת משליחותו ששלחו כ"ק אדמו"ר הקודם נ"ע. הוא נכנס לתת דו"ח, ואז אמר בפניו הרבי הקודם את השיחה. כאשר יצא הרב קאזרנובסקי נ"ע מאת פני הקודש, פגש את כ"ק אדמו"ר וסיפר לרבי על הדברים שאמר לו הרבי הקודם נ"ע. הרבי הורה שהדברים יכנסו

שזה "טו"ב כפול". כך גם ישנם מכתבים מהשנים הבאות, כמו תרצ"ז ותרצ"ח. במכתבו משנת תרצ"ח - אותו כינה שנת חצר"ת ולא בצורה הרגילה בגלל המשמעות השלילית שיש למילה זו - הוא מדבר באריכות על "נשיא לבני אשר", ה'נשיא' של יום זה. שנים רבות מאוחר יותר, הרבי הירבה לזכיר את דבריו אלו של אביו בהקשר ל"א ניסן ואף הזכיר זאת במכתבים הכללים שיצאו לאור לרגל חג הפסח, בסמיכות ל"א ניסן.

הרב ברוק; בעבר התפרסם בעיתון "די אידישע היים" כתבה מאת הסופר נ. בן יוחנן, השם הספרותי שבו השתמש הרה"ת ר' ניסן גורדון ע"ה. אגב, אם כבר מזכירים 'הודי זה, כדאי לספר שהוא זכה לקירובים רבים מהרבי. עד כדי כך שכ"ק אדמו"ר אף יצא להלוויתו, וזאת, על אף שבאותה תקופה הרבי לא יצא כלל ללוויות. באותה כתבה שפירסם, הוא מספר באריכות אודות לידתו של כ"ק אדמו"ר בי"א ניסן תרס"ב, על ששת המכתבים ששלח כ"ק אדמו"ר נ"ע וסיפורים נוספים על ימי הילדות של הרבי. הכתבה היתה למראה עיניו של הרבי אשר הגיחה ונתן לה את אישורו, הערותיו ותקוניו. כך, למשל, הרבי מאשר שם את הסיפור שהתפרסם על כך שהוא הציל נער מטביעה בעודו ילד. אינני מוסמך לומר זאת, אבל כמדומני שבסיפור זה רמז הרבי בצורה הברורה ביותר על מהות תפקידו של ה'רעיא מהימנא' - להציל את ילדי ישראל (ולאו דוקא ילדים בגיל) מטביעה גשמית או רוחנית. ממש בדומה למנהיג היהודי הראשון, משה רבינו, אשר רדף אחרי כבשה צעירה על מנת להציל את חייה.

התקופה מסופר, שהרבי לקח עמו לאוהל את מאמרו הראשון, ד"ה באתי לגני תיש"א וחזר אותו שם. כאשר חזר מהאוהל לפנות ערב, הוא נתן את המאמר והורה להדפיס אותו. הרבי אף הוסיף שהוא מבקש שהמאמר יהיה מוכן לכבוד י"ג ניסן. זו היתה הפעם הראשונה שעשו 'שער בלאט' מיוחד למאמר של הרבי. ואכן בי"ג ניסן כבר מכרו את המאמר ב707.

הרב זעליגסון: לפועל, רק בי"א ניסן תשי"ב, יום הולדתו החמישים של רבינו, לבש הדבר אופי רשמי של ממש. אז, ערך הרבי מעין התוועדות בחדרו הקדוש לרגל יום הולדתו. במהלך ההתוועדות, אמר מאמר ד"ה ה' שפתי תפתח, שהוא פסוק מפרק נ"א בתהלים, הקאפיטל אותו התחיל כ"ק אדמו"ר לאמר אז.

לאותו קונטרס שיצא לאור, ואמנם כך היה.

לאחר הנשיאות

הרב זעליגסון: גם בשנת תשי"א, עדיין לא היה מפורסם כל כך יום הולדתו של הרבי. יעיד על כך הסיפור הבא: בימים הסמוכים לב' ניסן, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, שאל הרה"ח הרב שמואל הלוי לויטין נ"ע את הרבי אם בכוונתו לנסוע ל'אוהל' לרגל ב' ניסן. הרבי השיב שיסע רק עשרה ימים מאוחר יותר, שכן אז צריך הוא לנסוע. לשאלתו של ר' שמואל ע"ה מה יש בעוד עשרה ימים שלכן חשוב כל כך לנסוע, ענה לו כ"ק אדמו"ר שזהו ענין פרטי.

הרב ברוק: באותה שנה, תשי"א, הורה הרבי - קודם שנסעו ל'אוהל' - למזכירו הרב גרונר

להודיע ש"כל מי שרוצה להתמסר ('איבערגעגעבן זיך') מבלי לשאול שאלות, ימסור את השם שלו ושם אמו. אין מה להיבהל, כיון שלא ידרשו ממנו 'לעלות השמימה', אבל מאידך כל מי שחותם עליו לדעת שזהו ענין רציני וממילא יהיה עליו לעמוד בהתחייבות".
ביומני אותה

"תביא סטודנטים לפארבריינגען"

בשנת תשל"ט עסק הרב דוד וויטמאן שליח כ"ק אדמו"ר בברזיל בתרגום הספר 'אמונה ומדע' לשפה הפרטוגזית. בי' שבט תש"מ הגיע הרב וויטמאן לניו יורק ונכנס ליחידות לרבי עם העו"ד שעבד איתו על הספר. העו"ד הביא את דפי הספר שהי' כמעט מוכן, ע"מ להראות לרבי. בין הדברים, רצה העו"ד להתגאות בעבודתו, ואמר שלכבוד יום הבהיר י"א ניסן של אותה שנה, יביאו ספר שלם ומוכן לכ"ק אדמו"ר. אך כדרכו בקודש, הרבי לא התפעל מידי, ואמר (התוכן, ולא הלשון): "בריינג מיר אנשטאט דעם, די הונדערטע סטודענטין וואס וועלן דאס ליינען, זאלן זיי דא זיין ביים פארברענגען!" (במקום הספר, תביא לכאן להתוועדות את מאות הסטודנטים - שעבורם נכתב הספר)

ואכן לאחרי ביטוי יוצא דופן כזה התחילו לארגן מידי שנה בשנה (ביו"ד שבט), קבוצות של סטודנטים מבראזיל לבקר אצל כ"ק אדמו"ר. גם הסטודנטים וגם הרב וויטמאן זכו ל'קירובים' נישגבים מהרבי בעבור זה.

שנת תשכ"ב. היינו קבוצת תלמידים בכיתתו של הגה"ח ר' יואל שיחי' כהן. למדנו באושען פארקוויי ולפתע הגיע שמועה לזאל שתהיה התוועדות בלילה לרגל י"א ניסן. הדברים לא היו מבוססים, אך היתה זו שמועה עקשנית שהסתובבה בזאל. לא עבר זמן רב והזאל התרוקן. הבחורים ברחו מה'סדר' בגלל רצונם להיות נוכחים בהתוועדות שאולי תהיה. הרבי פתח את ההתוועדות במאמר חז"ל הידוע "כל הנשמה תהלל י-ה" - על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה". באותה התוועדות, היה דבר פלא, הרבי אמר שתי מאמרים בבת אחת. הראשון, ד"ה גדול העונה וכן את ד"ה אחרי מות.

הרב זעליגסון: באותה התוועדות, הודה הרבי לכל אלו ששלחו לו ברכות לרגל יום הולדתו וכהרגלו באותה תקופה הזכיר גם את יהודי רוסיה. ההוועדות, שכפי הנזכר - נאמרו בה שתי מאמרים, היתה ארוכה והרבי דיבר ברצף ארוך. בהקשר לכך, התבטא הרבי ש"רחמנות אויפ'ן עולם"... על כך שהוא מדבר כל הזמן.

הרב ברוק: אז מלאו לכ"ק אדמו"ר ששים שנה, והרבי דיבר אודות מאמר חז"ל המפורסם על רב יוסף ש"עבד יומא טבא לרבנן" כאשר מלאו לו ששים שנים. באותה התוועדות, הרבי גם עשה סיום על מסכת פסחים. בסיום, שכבר נדפס בחלק י"א מלקוטי שיחות, הרבי מבאר באריכות גדולה את חקירתו של רב שמלאי "שהחיינו - אבי הבן מברך או כהן מברך". בהמשך, קישר הרבי את הדברים לגאולה. הרבי בכה אז בכיות נוראות ממש. הוא אמר שהקב"ה, שהוא אבינו, צריך לפדות אותנו מהגלות ואזי הוא יברך את שתי הברכות.

הרב זרחי: ביי"א ניסן תשי"ב, נתן כ"ק אדמו"ר להרב חודקוב ע"ה רשימה של כעשרים אנשים והורה לו לקרוא להם לחדרו הקדוש (ראה 'תורת מנחם' ח"ה עמוד 99). אינני יודע מי היו כל האנשים, אבל בין השאר נכנסו הרבנים חודקוב ולויטין ע"ה ר' בערל יוניק, ר' זלמן גורארי' ע"ה וכן הרה"ח ר' דוד ראסקין, שהיה חבר 'ועד המסדר חזרת דא"ח', ולהבדל"ח החוזר הרה"ח ר' יואל כהן, אף הוא חבר באותו ועד, וכן המזכיר ר' לייב גרונער. בפני קבוצה זו, אמר הרבי שיחה קצרה וחזר את המאמר הנ"ל, ד"ה ה' שפתי תפתח. בין הזוכים להיקרא, היה גם אבי השד"ר הרה"ח ר' אברהם מאיר ע"ה. הוא הגיע קצת באיחור, אך הרבי חיכה עד שיגיע ורק אז התחיל את אמירת המאמר. בעת המאמר, היה נראה שכ"ק אדמו"ר מאוד מרוגש, הוא בכה מאוד, במיוחד כאשר דיבר על הפסוקים שבהמשך הפרק "אלמדה פושעים דרכיך". כאשר גמר הרבי את אמירת המאמר, ניגש אל הרבי הרה"ח ר' שמואל לויטין נ"ע ואיחל לרבי "תשמיעני ששון ושמחה", כשהוא רומז לפסוקים שבהמשך הפרק. כשחיוך נסוך על פניו הקדושות, ענה לו כ"ק אדמו"ר בצייטוט מהמשך הפסוק "תגלנה עצמות דכית"...

הרב ברוק: שנתיים מאוחר יותר, כותב הרבי בתשובה לשאלתו של ר' ניסן נעמינוב, שהמאמר מיוסד על מאמרו של כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע בד"ה זה משנת תרכ"ז.

ההתוועדויות הבאות...

הרב זרחי: אחד ההתוועדויות שנחרתו בזכרוני מיי"א ניסן, זהו הפארבריינגען של

קשור עם תנועת חב"ד ופעולותיה

"כאמור בהתחלת ההתנועות יש צורך להודות מקרב ועומק הלב לכל אלו שטרחו ובאו להשתתף בהתנועות זו שנערכת שעות ארוכות. ובפרט לאור העובדה שיש כאלו שמקשרים זאת עם כבודו של פלוני בן פלוני - בה בשעה שזהו ענין הקשור עם כללות תנועת חב"ד ופעולותיה, שהפעולות בפועל ממש נעשות ע"י "אנשי החיל" דוקא (ולא כ"כ ע"י מפקדי הצבא), כמבואר בהמשך ההילולא. אבל לאידך - מאחר שישנה גם כוונה אודות כבודו של פלוני, אזי צריך להיות הענין דהכרת תודה".

(י"א ניסן תשמ"ב)

שבט ב"א ניסן. אפיזודה מעניינת נוספת, היתה כאשר הרה"ח הרב יצחק דובאוו ע"ה ממנצ'סטר שר במהלך ההתנועות את הניגון הידוע "מים על ימי מלך", שהוא פסוק מפרק ס"א דתהילים - הפרק החדש של הרבי אותו התחילו לומר באותה שנה.

נמשיך בנושא הקודם: ההתנועות והנמשך השנים

הרב זעליגסון: לאחר ההתנועות של י"א ניסן "שנת הששים", לא התקיימו התנועות במשך כמה שנים. רק עם תחילת שנת שבעים, בתשל"א, כאשר חזר כ"ק אדמו"ר מהאוהל, התפללו מנחה וכעשר דקות לאחר סיום התפילה, ירד הרבי לבית הכנסת למטה ולאחר הניגון אמר את המאמר המפורסם ד"ה ביום עשתי עשר. שם מבאר הרבי בהרחבה אודות ה"פקח אחד" שמוותר על כל הדרגות הרוחניות הגבוהות על מנת להיות קשור במלך בצורה אמיתית ולא ממוצעת. הקהל היה מצומצם יחסית, כי לא היו מוכנים לכך שתהיה התנועות. בפועל, היתה התנועות די קצרה

הרבי ציטט באותה שיחה את דבריו הידועים של ה'חתם סופר' שהאמונה במשיח ותחיית המתים איננה 'עיקר', זהו דבר ברור שהוא יגיע... הרבי אז הזכיר את הצל"ח ואמר ש"במחילת כבוד תורתו וכו' וכו' דבריו אינם מובנים.

הרב זרחי: אכן, באותה שיחה הסביר כ"ק אדמו"ר שאב היינו עצמותו של קב"ה ואילו ה'כהן' זהו סדר השתלשלות. ובזה חוקרת הגמרא, האם לילך אחר דעת הכהן ד"קא מטי הנאה לידיה", כלומר, יש הנאה לרבש"ע מהגלות, מהמצוות שעם ישראל מקיים אז, או "אבי הבן מברך". הרבי בכה ואמר שהקב"ה ימחל על כל עניניו, על כל ההנאות שיש לו מהגלות הזאת, ויגאלינו. כנערים צעירים, התנועות זו עשתה עלינו רושם גדול מאוד.

יחד עם זה, אי אפשר להתעלם מאותם שתי מאמרים מיוחדים בהם דובר אודות המלך המבזבז את כל אוצרותיו על מנת לנצח במלחמה. ענינים אלו, נראים כ'שאוילים' ממאמרי באתי לגני. הרבי כרך את עניני י'

תשנה לשנה הבאה

"בשעה שמתאספים ביחד כמה וכמה יהודים, ובתוך כל הכוונות שיש להם בזה, ישנה גם הכוונה (וכוונה עיקרית) בכדי לקבל פני אחד שזכה בזכות אבותיו שיהיה לו חלק בהפצת התורה והמצוה שנעשית על ידי המסובים כאן, ועל ידי כמה וכמה ששומעים את הדברים, ועל ידי כמה וכמה שעושים זאת - בידיעתם ושלא בידיעתם - על ידי ההתעוררות שמגיעה מהד' אמות האלה, היכן שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו התפלל ולמד וקיים מצוות במשך עשר שנים -

במילא ישנו חיוב עיקרי שבא לכל לראש (שלכן זה צריך להיות קודם לכל ענין שבדיבור), לבטאות את הכרת הטובה לכל אלה שהתאספו בד' אמותיו של כ"ק אדמו"ר, וקישרו בביטוי של השתתפות עידוד וחיווק להפצת התורה והיהדות, הנמשכת על-ידי פעולה שהתחילה על-ידו. זו היתה פעולה נמשכת, הינה ותהיה פעולה נמשכת עד לאופן של פירות ופירי פירות; הם קישרו זאת ביום הקשור בפלוני בן פלוני, שהוא בין אלה שיש להם הזכות להמשיך את הפעולה נמשכת של כ"ק מו"ח אדמו"ר, עד שזה ירד במעשה בפועל - במילא לכל לראש ישנו חוב, ויתירה מזו: זכות נעימה, התחייבות טובה ומתוקה, לבטאות יישר כח לכל אלה שהתאספו כאן, וכל אלה שהתאספו ביחד במקומות אחרים וכל אלה ששומעים את הפארבריינגען, או שלאחר מכן יקראו או ישמעו את מה שדובר בהתועדות (מכיון שגם הם רוצים להשתתף בזה), שיהיה זה באופן (כפי הנאמר בביכורים) ד"תשנה לשנה הבאה" שכל אחד מהם יהיה לו אריכות ימים ושנים טובות, ושיוכלו לעסוק ביתר שאת בהפצת התורה והיהדות, בהמשך לפעולות כ"ק מו"ח אדמו"ר והנשיאים שלפניו עד אדמו"ר הזקן והמגיד עם הבעל-שם-טוב - ולהוריד זאת למטה מעשרה טפחים, עד לחומריות של עולם הזה, שאותה יהפכו לגשמיות ושהגשמיות תהיה באופן של 'כלי' לרוחניות - רוחניות אמיתית, שזהו הקב"ה בעצמו, על ידי הנהגה באופן ד"בכל דרכיך דעהו". ומכיון שכמה קישרו זאת גם עם פלוני בן פלוני - ישנה זכות נעימה לבטא גם הכרת טובה פרטית".

(י"א ניסן תשל"ח)

קיבל מכתב מגברת שכתבה על כך שבעלה רוצה לנסוע לרגל י"א ניסן וקשה עליו ההוצאות. הרבי הודיע שלא להגיע, כמדומני שגם לקראת י"א ניסן תשמ"ג התבטא הרבי באופן דומה.

הרב ברוק: בנוגע למה שהוזכר אודות המאמר די"א ניסן תשל"א, הרי שגם בתשל"ב אמר

במהלכה דיבר כ"ק אדמו"ר על כך שאי אפשר להשאיר את בני המשפחה בחג הפסח לבדם, ולכן מי שמעוניין להגיע לכאן עליו להביא את כל בני משפחתו.

הרב הארליג: לקראת י"א ניסן תשמ"ב, שנת השמונים, הורה כ"ק אדמו"ר שלא יבואו להיות בחצרות קדשינו. הרבי הסביר זאת בכך שהוא

בי"א ניסן תשל"ה, הרבי נסע לאוהל. כאשר חזר לאחר השקיפה, ראה קבוצת בחורים שרקדו בכניסה לבית המדרש, הרבי עודד אותם בידיו הקדושות. לאחר התוועדות, שנסובה בעיקר אודות חג הפסח, חילק כ"ק אדמו"ר שתי שטרות לצדקה. הרבי הורה ששטר אחד ישמש כצדקה ל'מעוה חטים' והשני יכול ללכת לכל מטרת צדקה, כראות עיניו של המקבל. לאחר מכן, חילק הרבי צדקה לטנקיסטים. הרבי שאל את העוברים בתור אם אמנם היו בטנק. לכאלו שענו שלא היו, הרבי לא הסכים לתת להם. לשתי בחורים שנגשו אל הרבי בסוף ההתוועדות כדי לקחת צדקה עבור אחייניתו של הרבי, מרת רויטמן, שעבדה באותה תקופה בוואשינגטון, נתן הרבי דולר נוסף עבור הטירחה.

הרב זעליגסון: ברצוני לחזור לרגע להתוועדות דתשל"ט. באותה התוועדות, היה ענין מאוד מעניין ומוזר שלא עשו מזה כל 'סומל'. בהתוועדות, הרבי דיבר אודות מלך פרס ובהבלעה הזכיר את השם חומייני. אח"כ אמר ש"כל החלומות הולכים אחר פתרון", והוסיף: "און דער פתרון זאל זיין לטובה". זה היה תקופה קצרה מאוד, אולי חודשיים, לאחר המהפיכה האיסלאמית באירן.

הרב הארליג: מידי שנה בי"א ניסן, נסע הרבי לאוהל. עד לשנת תשל"ח, היה כ"ק אדמו"ר נוסע ל'אוהל' ביום ההולדת, י"א ניסן, וההתוועדות - אם התקיימה - היתה במוצאי היום. בעקבות האירוע הבריאותי שאירע בשמחת תורה תשל"ח, הרבי לא התוועד ביום שבו היה באוהל ולכן ההתוועדות הועברה

כ"ק אדמו"ר מאמר המזכיר בחלקו את "ביום עשתי עשר" המפורסם. המאמר, שנאמר בשבת ערב י"א ניסן, היה ד"ה "למנצח לדוד להזכיר" ועסק במדרש על טענת הרועה "ואני איני נזכר", הרבי מאריך בביאור ענינו של נשיא רועה ישראל, שיש לו תכונות מיוחדות מכל העם שלכן נבחר להיות הרועה. באותה התוועדות, ערך כ"ק אדמו"ר סיום על מסכת פסחים וביאור את מחלוקת ר"י ור"ע בענין ברכת הזבח פוסרת וכו' לשיטתם בכל הש"ס. הרבי גם אמר שתי מאמרים. השני היה ד"ה בעשור לחודש.

הרב הארליג: הרבי הזכיר שכבר דובר בעבר בביאור סיום מסכת זו, תוך שהוא מתכוין לסיום שנערך בתשכ"ב, שהוזכר כבר. את ההדרן, המשיך הרבי לבאר בש"פ אחרי. זה היה מאוד לא מובן. שכן, מאז ההתוועדות של י"א ניסן, היו עוד חמישה התוועדויות עד להתוועדות בש"פ אחרי, ולמרות זאת הרבי "שכח" כביכול מהנושא עד לש"פ אחרי.

הרב זרחי: גם בהתוועדות י"א ניסן תשל"ג - שחל ביום שישי כמו הקביעות בשנת תרס"ב - ערך הרבי סיום מסכת. זהו ההדרן המפורסם על מסכת כתובות בענין מש"כ שם "עתידין אילני סרק ליתן פרות" והביאור בענין שתי תקופות. גם הדרן זה, נמשך להתוועדויות הבאות באחרון של פסח ובש"פ אחרי.

הרב זעליגסון: בנוגע לסיומים שערך כ"ק אדמו"ר בי"א ניסן, יש להזכיר שבהתוועדות הקצרה שהתקיימה בי"א ניסן תשל"ט, ערך הרבי סיום על מסכת שקלים

לליל י"א בניסן.

הוסיף וביקש שבי"ג ניסן יכתבו כמה שורות מספר התורה בביהכנס"ע ע"ש הצ"צ שבעיר העתיקה. באותה הזדמנות, דובר אודות הציור של ארגון צבאות ה', אשר מעל החומה צריכים להיות חמישה אבנים כנגד חמישה חומשי תורה, בצד הימני של התמונה יעמוד ילד לבוש בציצית, והילדה שמשמאל הציור, עם נר שבת ואזי יש כאן "נר מצוה ותורה אור".

הרב ברוק: אז, ערב פסח חל בשבת. בדיקת חמץ, הוקדמה אם כן, לליל שישי אור ל"ג ניסן. ולמרות זאת, הרבי התיישב להתוועדות. הרבי דיבר אז על כך שזוהי "חזקה" וזה קשור

שלשה לילות רצופים של התוועדות

הרב זעליגסון: באור לי"א ניסן תשמ"א, הכריז הרבי בהתוועדות על מבצע 'אות בספר תורה' לילדי ישראל, למחרת, י"א ניסן, נסע הרבי לאוהל ובאותו לילה, אור ל"ב, התקיימה התוועדות נוספת. ובמהלך ההתוועדות השניה סיפר הרבי שהגיעו אליו בשורות טובות אשר כבר התחילו לכתוב את ספר התורה. הרבי ביקש שיוכחו כמה שיותר יהודים במצוה זו. הרבי

ניגון לקאפיטל באתערותא דלעילא

בהתוועדות מוצש"ק פ' בשלח י"א שבט, תשכ"ד, לקראת סוף ההתוועדות אמר הרבי:

עומדים אנו ביום כזה שבו יכולים שלא להתחשב עם הקהל ("עם מאכס ניט אויס אז איך וועל זיך ניט רעכענען מיטן עולם"), ובמילא, הנה אע"פ שאף א' מהקהל לא נתעורר על זה - אולי יתחיל מיישהו הניגון 'אך לאלוקים דומי נפשי'. (הניגון הוא מהקאפיטל של הרבי של שנה זו).

והמשיך הרבי ואמר: מה שלא נתעוררו על זה ("פארוואס מ'האט זיך אליין ניט געכאפט") אין זה קושיא, שזהו לפי שישנם הענינים הקשורים עם "זכוכית אדומה" ... ובמילא, מכאן ולהבא תהי' "זכוכית לבנה".

ופנה הרבי להרב חיים יהודא קרינסקי, וצוה שיתחיל הניגון 'אך לאלוקים' באמרו "ער איז דאך ניט מוגבל מיט די אלע ענינים דא".

ולאחרי שניגנו וגם הרבי בעצמו ניגן ביחד עם ה'עולם' הוסיף הרבי ואמר: זה בנוגע למי שלוקח אותי לציון ומהציון של בעל ההילולא, ויש גם את זה שנותן עגלות ומרכבות, שיאמר גם הוא לחיים וינגן את הניגון 'אך לאלוקים'. ופנה אל הרב שמואל אייזיק פופאק וצוה לו לומר לחיים בהרחבה כי זה נוגע לפרנסה, והוסיף הרבי ואמר: על אחרים - גם הדיבור שלי, וכמה פעמים - אינו פועל. ועליו פעלה גם המחשבה, אף שמסתמא לא ידע שהנני חושב אודותיו. ואמר בלחש "איך מיינ בנוגע צו דער בארד".

ולאחרי זה ניגן גם הוא את הניגון 'אך לאלוקים' כשהרבי וכל הקהל מצטרפים לניגון.

שנבנתה ע"י שלשלת הנשיאים. באותה התוועדות, אגב, ערך כ"ק אדמו"ר את סיום לימוד המחזור הראשון של הרמב"ם. מעניין לציין שהרבי יצא מהתוועדות זו מבלי להתחיל את הניגון 'כי בשמחה' כמנהגו בק'.

למרות שהתוועדות זו, היתה ההתוועדות האחרונה ב"א ניסן, אבל גם בשנים הבאות המשיך הרבי להתייחס ליום זה. כך, למשל, בשבת שלפני "א ניסן תשמ"ו דיבר כ"ק אדמו"ר בעת ההתוועדות על "יום החינוך". וכך בשנים הבאות: לקראת "א ניסן תשמ"ז, התכוונו להוציא מאמר לרגל חג הפסח. העורכים רצו לכתוב ב'פתח דבר' את התאריך "א ניסן, אבל פחדו להגיש כזה דבר לכ"ק אדמו"ר. הם הגו רעיון: על ה'פתח דבר' ציינו העורכים שהם מתלבטים האם לכתוב ב'פתח דבר' פסח או "א ניסן. הרבי ענה שיכתבו "א ניסן. זאת היתה הסכמה רשמית והשמחה פרצה גבולות... בשבת, אמר כ"ק אדמו"ר מאמר ד"ה תפילה לדוד, שהוא פסוק מהקאפיטל החדש.

ביאור לפסוקים

הרב ברוק: מידי שנה היה כ"ק אדמו"ר מבאר באחת ההתוועדויות הסמוכות ל"א ניסן את פסוקי הפרק החדש שלו בתהלים. כך, למשל, בש"פ שמיני תשי"ג, שבת לאחר אחרון של פסח, ביאר הרבי בהתוועדות פסוק מהקאפיטל. מאז שנת תשי"ד, נהג הרבי לבאר פסוק מהקאפיטל בתוך מאמר החסידות שאמר באחרון של פסח. זה היה הנוהג בשנים רגילות, אבל מידי חמש שנים כאשר מלאו לכ"ק אדמו"ר מספר שנים 'עגול' (חמישים),

העובדה שזהו היום השלישי לכתבת ספר התורה המיוחד.

הרב זעליגסון: בנוסף לכך, הרבי קישר זאת לבעל היארצייט, אדמו"ר הצמח צדק נ"ע, שהוא הנשיא השלישי של חסידות חב"ד. בסוף ההתוועדות, הורה הרבי לחלק מצות. לפציינטים אמר שזהו "מיכלא דאסותא". למחרת, בשבת ערב פסח, התקיים פארבריינגען עם בנגות ומים, שכן היה זה כבר לאחר סוף זמן אכילת חמץ...

התוועדויות בשנים האחרונות

הרב זעליגסון: בחלקה הראשון של ההתוועדות ב"א ניסן תשמ"ה, הסביר הרבי את מטרת ההתוועדות. לכאורה, כך שאל, זוהי חגיגתו של אדם פרטי ומדוע נאסף כאן קהל כה גדול. הרבי הסביר, שה"כיסא", כלומר התפקיד, הוא גדול כיון שזוהי שלשלת בת מאתיים שנים.

הרב ברוק: כפי שהזכיר הרב זעליגסון, הרבי ביאר באריכות שאין זו חגיגתו הפרטית של אדם פרטי, אלא זהו דבר ששייך לכל אחד מחסידי חב"ד. בהקשר לכך, סיפר הרבי את הסיפור הידוע אודות דיין שהיה בעל מידות גוף קטנות מאוד. פעם, שאלו אותו כיצד זה שאדם קטן כמוהו משמש בתפקיד כה חשוב. ענה הדיין, "אבער דער ביינקל איז גרויס" (-אבל הכיסא עליו אני יושב, הוא גדול)... במבט לאחור, נראה שהרבי כבר מתחיל לדבר אודות משפט הספרים ולפרוך את הטענות שהשמיע הצד שכנגד. הרבי מסביר שתנועת ליובאוויטש איננה אדם פרטי אלא קהילה

כ"ק אדמו"ר לבית הכנסת לפני קריאת התורה ומחכה עד לאחר אמירת 'הללו' על ידי החזן ואחר כך חוזר לחדרו. בזמן הפנוי שלאחר קריאת התורה, קודם החזרת ספר התורה למקומו, הקהל אומר אשרי ובא לציון והרבי היה אומר את פרק התהילים האישי שלו ושל הרבנית נ"ע. לפי גרסאות אחדות, הרבי היה אומר גם את פרק התהילים של אמו הרבנית חנה נ"ע עד להסתלקותה בוא"ו תשרי תשכ"ה.

מתנות לרבי

הרב ברוק: רבים היו מביאים לרבי מתנות לרגל יום הולדתו. אבל ללא ספק, אחת המפורסמות שבמתנות היתה המתנה אותה ביקש הרבי עצמו, זוהי המתנה של "ע"א מוסדות". במשך השנים, כבר נערמו כתבות רבות אודות אירוע זה בו ביקש הרבי שבשנה הקרובה יבנו שבעים ואחת (!) מוסדות חדשים, ולכן לא נאריך בו. אבל מעניין לציון, ששנתיים מאוחר יותר, בהתוועדות י"א ניסן תשל"ד, הזכיר הרבי אודת ע"א המוסדות וביקש שכל מוסד ימנה אחראי שימסור את הדו"חות. אגב, אם במתנות עסקינן, כדאי לציון את מה שאמר הרבי שמתנות יום ההולדת שמביאים לו, הינם מתנות טובות וחשובות, אבל המתנה החשובה ביותר, היא המתנה של הוספה בלימוד התורה.

בהתוועדות שבת ערב י"א ניסן תשל"ב, אמר הרבי "אזוי ווי מארגען איז דאך מיין טאג" אלו שמקבלים ע"ע להניח תפילין, הנני נותן להם זוג תפילין כשרות, אך בשביל שלא יהיה נהמא דכיסופא שיתנו שקל אחד, ובארה"ב דולר אחד.

חמישים וחמש וכו') היה ה'דבור המתחיל' שבו נפתח המאמר, פסוק מהקאפיטל של אותה שנה. כך, למשל, בשנת תשי"ב כפי שהזכרנו, וכך בשנים הבאות. בשנים בהם מלאו לרבי שנות עשור מלאות, זאת אומרת שנים כמו תשי"ב, כ"ב וכדו' היה טומל מיוחד ולא רגיל בענין זה של ביאורי הפסוקים. כך למשל בשנת תשל"ב, במשך תקופה ארוכה הרבי היה מבאר מידי התוועדות פסוק אחד מהקאפיטל. סדר זה נמשך עד לחג השבועות והיה נמשך לולא סיבות חיצוניות שבגללן הפסיק הרבי סדר קבוע זה. בחודש אלול חזר הרבי לבאר את פסוקי הפרק, אבל זה כבר לא נעשה בצורה קבועה כפי שזה התנהל מקודם לכן.

הרב זליגסון: בהמשך לדברי הרב ברוק, כדאי לציון את שנת תשי"ז. אז, במלאות לכ"ק אדמו"ר חמישים וחמש שנים, הרבי אמר מאמר ד"ה פדה בשלום. ברגע ראשון זה היה נראה מאוד תמוה ולא מובן: וכי מה הקשר בין 'פדה בשלום', שנאמר תמיד בהקשר לחג הגאולה י"ט כסלו, עם ימים אלו? אלא שבאותו י"א ניסן הרבי סיים לומר את פרק נ"ה ובהקשר לכך אמר מאמר זה.

הרב ברוק: בדרך כלל, הרבי היה מתעכב לבאר את הפרק החדש. מעניין, שבשבת הגדול תשכ"ד - בהתוועדות של שבת הגדול ח' ניסן היו שתי מאמרים. בראשון הוא ביאר פסוקים מהפרק הקודם ובשני מהחדש.

הרב הארליג: מידי עסקינן בפרק של הרבי, יש לציון שעד לכ"ב שבט תשמ"ח, כ"ק אדמו"ר לא היה משתתף בתפילות שחרית עם הציבור ורק בימים שהיתה קריאת התורה, היה נכנס

שטענדער חדש כמתנה ליום הולדתו. כך, הם נתנו לרבי ארון קודש קטן עבור הס"ת החדש שהגיע ממרוקו. הרבי נתן לכל אחד מנותני המתנות סכום של עשר דולר. בשנת תשל"ה, הביאו השלוחים של ברזיל טנק כמתנה לרבי. היו רבים שהביאו לרבי מתנות במהלך הפארבריינגען, כמו למשל תפילין עשויות כסף כשעל כל צד מצדדי התפילין חרוט אחד ממבצעי הקודש של הרבי.

מאוחר יותר, בהתוועדות י"א ניסן תשמ"א, שנת השמונים, אמר הרבי שיש לו בקשה. "אין זו גזירה, זוהי הצעה", הדגיש והוסיף שיאמר את הצעתו רק לאחר אמירת 'לחיים'. כאן נולד לעולם הרעיון של ס"ת עבור ילדי ישראל. הרבי הוסיף ואמר שאת ספר התורה יכתבו בארץ ישראל היות שהיא נעלית מכל הארצות. שם גופא, יכתבו זאת בירושלים ש'לא נתחלקה לשבטים', 'זה ידגיש את ענין האחדות', אמר והוסיף שאם ס"ת לא יהיה מספיק - יכתבו ספר נוסף.

הרב ברוק: בהתוועדות של י"א ניסן תשמ"ב, כמו גם עשר שנים קודם לכן - בהתוועדות של 'שנת השבעים', אמר כ"ק אדמו"ר שישנם כאלו שמציעים לו לנוח מעט מעבודתו, הרבי שלל את הרעיון הזה מכל וכל. בתשמ"ב הרבי הוסיף ואמר שאודות גיל זה נאמר "אם בגבורות שמונים שנה". בהקשר לכך, הרבו אז לשיר את הנגון "אבוא בגבורות", למרות שנגון זה חובר בעצם לי"א ניסן תשל"ב.

הרב זעליגסון: מדברים על נושא המתנות, ויש לזה גם פן שלילי לצערינו: מישהו כתב לרבי אודות מריבה שהיתה בין שני אברכים מאנ"ש.

הרב הארליג: רוב רובם של המתנות באו כיוזמה פרטית של הקהל. "ע"א מוסדות" הוא האירוע היחיד שזכור שבו ביקש הרבי שיביאו לו מתנות. אבל זה לא מדויק: לרגל י"א ניסן של שנת השבעים, ביקש כ"ק אדמו"ר מהשליח הרב בנימין גורודצקי ע"ה מפאריז שידאג לכך שמראשי הממשל שם ישלחו את ברכותיהם לכ"ק אדמו"ר. גם בארץ עסקו הרה"ת ר' שלמה מיינדצ'יק ור' שמואל חפר להביא את ברכותיהם של נשיא המדינה, ראש הממשלה ושריה, כמו גם אישי ציבור חשובים אחרים או גדולי התורה, כמו האדמו"ר מגור למשל. הרב מיינדצ'יק הביא תיק שלם מלא מכתבי ברכה וכפי ששמעתי מידידי הרה"ת ר' חנוך שיחי גליצנשטיין, הרבי מאוד מאוד הודה לו על כך. גם בשנים אחרות, אנשים שלחו ברכות, אבל זה היה מיוזמתם הפרטית. הרבי לא ביקש זאת. כך, למשל, קנו אנ"ש דטורונטו לרבי גביע מוזהב. בהזדמנות אחרת, קיבל כ"ק אדמו"ר קופסת אתרוג מכסף. היו גם רבים שהביאו את "מפתחות" המוסדות או העיריות בהן פעלו.

מאוד ראו אצל כ"ק אדמו"ר את 'הכרת הטוב': באחת השנים, קבוצת אברכים שהגיעו לי"א ניסן עמדו לחזור לשדה התעופה. בשונה מכל הפעמים, בהם עמד הרבי בדלת הכניסה ל-770, הפעם - יצא כ"ק אדמו"ר לרחוב ועמד בסמיכות לאוטובוס שבא להסיעם אל שדה התעופה. הרבי עמד שם עד שכולם נכנסו לרכב ורק אז חזר לחדרו.

הרב זעליגסון: בהמשך לנושא המתנות שהביאו, נזכרתי עתה שלכבוד י"א ניסן תשל"ד, נכנסה קבוצת שלוחים לחדרו הקדוש ומסרה לרבי

לאמריקה. "מאז - אמר כ"ק אדמו"ר - התחילה המהפכה בעניני יהדות באמריקה שאמריקה איז ניט אנדערש', דבר שהם שותפים לענן והדבר נזקף בין השאר לזכותם".

הרב זעליגסון: באחת השנים, התקשרו ממשרד הנשיא ואמרו שנשיא ארצות הברית מעוניין למסור לרבי ישירות את ברכתו ליום ההולדת, הרבי ענה שבים ההולדת על האדם להתבודד ולעשות את חשבון נפשו ולכן לא יהיה לו זמן עבור זה. מאידך גיסא, בהתוועדות י"א ניסן תשמ"א, הודה כ"ק אדמו"ר לנשיא מר רונאלד רייגן על ברכתו. מר רייגן, היה אז מאושפז בבית רפואה לאחר נסיון התנקשות בחייו. כ"ק אדמו"ר איחל לו מעל במת ההתוועדות ברכת "רפואה שלימה". בהמשך ההתוועדות, התייחס הרבי לאירוע זה ותמה: איזה רווח חשב היורה להשיג באמצעות רציחתו של הנשיא? מה המטרה בכך? הרבי אמר שגם היורה לא חשב להרוויח מכך וזה נובע מחיסרון בחינוך. בסיפור זה, השתמש כ"ק אדמו"ר כמנוף לחזק את הנושא של שבע מצוות בני נח. הרבי דיבר הרבה אודות הלקחים שצריך להפיק מסיפור זה על מנת שזה לא ישנה פעם נוספת.

הרב זרחי: הזכירו את הנושא של שבע מצוות בני נח. מעניין מאוד, שהרבי הרבה לדבר בהתוועדות י"א ניסן על נושאים מאוד פשוטים. הרבי דיבר על צורך בחינוך יהודי מינימלי. על צורך בשמירת שבע מצוות בני נח וכו', דברים שהם פשוטים יחסית.

הרב ברוק: אכן, פעמים רבות דיבר הרבי אודות ענינים פשוטים מאוד בהתוועדות

הימים היו ימי חודש ניסן והרבי הואיל לענות: "ת"ח על המתנה לכבוד י"א ניסן".

ברכות ואיחולים

הרב הארליג: במשך השנים, הונהג בבית חיינו שמידי שנה היו ניגשים לחדר כ"ק אדמו"ר, בדרך כלל זה היה מתבצע לאחר תפילת מעריב, ושם מוסרים לו את ברכת עדת החסידים לרגל יום הולדתו. עד לפטירתו, היה הגבאי הרה"ת ר' משה פנחס הכהן כ"ץ ע"ה מברך את הרבי, ולאחר פטירתו עשה זאת הרה"ת ר' שניאור זלמן גוראריה ע"ה. הרבי היה עונה בברכה על הברכה שמוסרו.

אגב, ידוע לי שכמה מזקני החסידים ובהם הרב כ"ץ ע"ה והמשוב"ק הרה"ת ר' בערל יוניק ע"ה, היו נכנסים אל הרבנית חנה ע"ה מידי שנה ביום ההולדתו ובי"ד כסלו לברכה בברכת מזל טוב. כמדומני, שגם בי"א בניסן היו נכנסים אליה לברכה.

הרב ברוק: מלבד הברכות שקיבל הרבי מחסידיו, היו מגיעים ברכות מכל קצוי תבל. כך, למשל, הגיע מר יצחק רבין - שגריר ישראל בארה"ב דאז, להתוועדות י"א ניסן תשל"ב לברך את הרבי ביום חגו בשם ממשלת ישראל. גם הממשל האמריקני היה שולח את ברכתו לרבי. במהלך ההתוועדות, הרבי היה מודה לממשלת ארצות הברית והעומד בראשה על האיחולים ששלחו לו. באחת השנים, האריך הרבי ודיבר על כך שארה"ב הינה מלוכה אדירה שמנסה לשום שלום בעולם. הרבי המשיך ושיבח את הממשל האמריקני, על כך שהם עזרו לרבי הקודם נ"ע להגיע בשלום

פשוטים ובסיסיים, הרי שהיו התבטאויות מאוד מופלאות מהרבי אודות עצומו של יום, "א ניסן. פעם אמר הרבי שלאחר העשירי בניסן מגיעים "ימים שהם למעלה ממדידה והגבלה". בהזדמנות אחרת התבטא, ש"א ניסן ענינו ש"אנת הוא חד ולא בחושבן". בכלל, בשנים האחרונות הרבה כ"ק אדמו"ר לדבר אודות תאריך זה יותר ויותר.

חלוקת ספרי התניא

הרב ברוק: פעמיים במהלך השנים, חילק כ"ק אדמו"ר תניא'ס בקשר עם "א בניסן. הראשונה שבהם, היתה בשנת תשמ"ב. חלוקת התניא נמשכה זמן רב מאוד ורק עם שחר, לאחר קריאת התורה ע"י ר' דוד מאנדלבוים, הלך כ"ק אדמו"ר לביתו. שנתיים מאוחר יותר, בשנת תשמ"ד, הורה כ"ק אדמו"ר שחברי הכולל יחלקו את התניא'ס. הרבי התבטא אז, שכעת, כאשר ישנם חמישים אנשים שעושים את מלאכת החלוקה, זה ודאי יקח במהירות גבוהה פי חמישים מכפי שזה נראה בחלוקות הרגילות המתבצעות בידי אדם אחד, הרבי.

אלו. כך, למשל, דיבר הרבי ב"א ניסן תשל"ו אודות הבחירות שהתקיימו בארצה"ב באותה תקופה. אגב, באותה התוועדות אמר הרבי מאמר שעסק ב'קץ'. גם ה'מכתב כללי' וכך גם ההתוועדות בשביעי של פסח דנה בענין זה. הרבי הסביר את הפסוק "דודי מקפץ על ההרים מדלג על הגבעות". אז קישרו זאת לקץ המובא בכתבי האריז"ל בנוגע לשנה זו. ואמנם, מישהו נכנס ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר ושאל האם ה'קץ' מחייב שמושיח יבוא בשנה זו. כ"ק אדמו"ר ענה לו שאין הכוונה בקצים אלו שמושיח מוכרח לבוא אז. הכוונה בזה היא, שזהו זמן מסוגל ומוכשר יותר לכך מאשר זמנים אחרים.

הרב זעליגסון: כהוספה על דבריהם של הרבנים זרחי וברוק אודות "ענינים פשוטים ולא עמוקים", אציין שבאותה התוועדות של תשמ"א הרבי דיבר באריכות על האנרגיה הסולרית שפיתחו, דבר שמפחית את התלות של המעצמות המערביות בנפט הערבי... אבל יחד עם זה שהרבי דיבר ב"א ניסן על ענינים

בהתוועדות פורים תשל"ב - ימי ההכנה ל"א ניסן שנת השבעים אמר הרבי:

"מכיון שישנם כאלה שמתכוננים בנוגע ליום-ההולדת וכו', וחושבים במה לבטא זאת, אם בעניין של צדקה או תורה וכו' - הרי כאן המקום להעיר ולהאיר, שראשית לכל יש לקשר זאת בעניין של תורה... למרות שעל מתנה לא שייך להציב תנאים, אך כשהמדובר במתנה שצריכה לגרום נחת-רוח, צריך לומר, שבין אם מתכוונים לעשות צדקה באופן מסויים או פעולות טובות ומעשים טובים באופן אחר - הרי נכון ורצוי וטוב וישר ונעים וכו' (ככל חמש-עשרה התוארים שב"אמת ויציב") שאצל כל אחד תהיה הוספה בלימוד התורה - הן בנגלה הן בחסידות".

(פורים תשל"ב)

מ'ווערט יונגער מיט א יאהר".

הרב הארליג: סיפור מעניין התרחש בעת החלוקה בי"א ניסן בתשמ"ב. רוב רובם של ספרי התניא, היו בעלי כריכה אדומה. רק למעטים מהספרים היתה כריכה בצבע כחול. יהודי שעבר וקיבל תניא כחול, חזר לאחוריו ואמר לרבי: מדוע קיבלתי תניא שונה מכולם? האם בגלל היותי 'בעל תשובה' קיבלתי בצבע שונה? הרבי לקח ממנו, את הספר שהיה בידו והחליפו בצבע אדום. לאחר סיום ההתוועדות וחלוקת התניא, עלה הרבי במעלית לחדרו, שם המתנינו לו כמה אברכים שאחרו לחלוקה ולא הספיקו לקבל מהתניא'ס שחולקו למטה. החלוקה נמשכה ונגמרה, כפי שצויין, בשעה מאוד מאוחרת. אגב, מאותה הוצאה נשארו ספרים אבל הרבי לא התיר למוכרם. רק לאחר שנה, לקראת פסח תשמ"ג, התיר הרבי למכור את הספרים הנותרים, אבל הורה לשנות את ה'שטעמפל' של י"א ניסן, בה הוחתמו הספרים, ולהחתימם בחותמת חדשה עם המלים י"ג ניסן.

הרב זעליגסון: קודם החלוקה בשנת תשמ"ב, הקדים הרבי ואמר שהגיע קהל גדול להשתתף בהתוועדות ומצד 'הכרת הטוב' ברצונו לתת לכל אחד מהמשתתפים תניא. הרבי המשיך וסיפר לקהל, כי בסוף הספר נדפסה רשימה של כל מהדורות התניא שנדפסו בעולם. "דבר זה" - אמר כ"ק אדמו"ר - "מעיד על אחדות בין יהודים". אחר כך אמר הרבי שהוא יחכה עד אשר שיגיע "אחרון שבישראל".

בתחילת החלוקה עמד כ"ק אדמו"ר, אבל מאוחר יותר התיישב. אך כשעברו הנשים בתורן לקבל את התניא, נעמד הרבי פעם נוספת וכך נשאר עד לגמר החלוקה. החלוקה נמשכה עד שש ועשרה לפנות בוקר. הרבי נכנס לחדרו ולאחר עשר דקות יצא לשמוע קריאת התורה. בשעה שבע ועשרים הלך לביתו אבל לזמן קצר בלבד. שכן, בשעה אחת עשרה ומחצה, חזר הרבי לעבודת הקודש בחדרו בסעווען סעווענטי. אגב, באותה התוועדות לרגל שנת השמונים, התבטא כ"ק אדמו"ר: "אז מ'ווערט עלטער מיט א יאהר

התקשרות עצמית

"ז' ביום עשתי עשר" "אחד עשר" מתחילה עבודתו של יהודי מצד עצם מציאותו, למעלה משייכות לגדרי העולם, כי אם, כפי שקשור ומיוחד עם מהותו ועצמותו ית', בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן - "ישראל וקוב"ה כולא חד", ההתקשרות העצמית דהקב"ה וישראל שבאין ערוך לגבי השלימות דבירור העולם. ועפ"ז י"ל שלידת עם ישראל בחג הפסח מתחילה ביום "אחד עשר" בניסן, שבו מודגשת התקשרותם והתאחדותם של ישראל עם מהותו ועצמותו ית', בחי' "אחד עשר", "אנת הוא חד", באופן ש"ישראל וקב"ה כולא חד".

(ערב י"א ניסן ה'תשמ"ט)

את התניא שלי). ביציאה מבית הכנסת עמד האברך ר' יוס'ל לברטוב עם ארגוזים של תניא והרבי קיבל ממנו ספר תניא. כשנכנס לרכבו, הראה הרבי לאנשים שעמדו בסמוך לרכב, שגם לו יש תניא.

כפי שהוזכר, בשנת תשד"מ הורה הרבי שחברי הכולל הם שיחלקו לקהל את ספרי התניא והדולרים שבתוכם. לאחר שהכל היה מוכן לחלוקה, שאל כ"ק אדמו"ר: "אלע שטייט שוין דארטן? קען איך גייען מיין תניא" (-האם כולם כבר עומדים מוכנים? אני יכול לקחת

גוט יום טוב

"בנוגע ליום הולדתם של הבעש"ט ואדמו"ר הזקן בח"י אלול הרי נתגלה ע"י נשיא דורנו - (כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע) בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, שהוא יום שמחה עד באמירת "גוט יום טוב". וכ"ק מו"ח אדמו"ר גילה את החג הזה לכל ישראל".

(לקו"ש חכ"ד עמ' 871 - תרגום ללה"ק)

יומני העשור

תשכ"ב תשל"ב תשמ"ב תנש"א

הקב"ה שמח

"יום ההולדת של צדיק, וביחוד של נשמה כללית, הוא לכן, חג בכל העולמות ועת רצון. הקב"ה שמח כביכול בשמחה גדולה, וכל המשתתפים בשמחה גדולה זו - נהנים משולחן גבוה, מסעודת המצוה שלמעלה בגן-עדן העליון ובגן-עדן התחתון".

(סה"ש תש"ג)

יומן אדר-ניסן תשכ"ב¹

- פרסום ראשון -

ב', ט"ו אדר א', שושן פורים קטן, תשכ"ב:

בשעה 11:00 בוקר לברר אצל יוניאן.²
כשנכנסתי אמר שיש למסור ליודל קרינסקי
שבעוד ג' רבעי שעה או חצי שעה יהי מוכן. וקצָר
יקח לא שלו - של כ"ק אד"ש - רק קצָר אחר, כדי
אז אין שטוב זָאָל מען ניט וויסן און מ'זָאָל ניט
מאָכן אַ טומל וועגן דעם [שיקחו מכונית אחרת,
ושלא יודע בבית על הנסיעה ושלא יעשה רעש
מהנסיעה].

- ביקש לתקן המשקפיים שלו וכן הנעל.
נסע בשעה 12:20. חזר בשעה 5:40. תפלת ערבית
בשעה 6:10.

ג', ט"ז אדר א', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה 3:00.

ד', י"ז אדר א', תשכ"ב:

שאל אם דיבר מישהו עם העיתונאי - שנכנס
ליחידות אתמול לילה, מעיתון חירות - והאם
התדברו אתו להראות מקודם מה שכותב וכן
לשלוח לכאן הנדפס.

*

בשעה 1:45 צהרים נכנסו להיכל כ"ק אד"ש
התלמידים ש' החוזרים לאה"ק.

ג', ט' אדר א' תשכ"ב

בא בשעה 12:00 לערך.

לא יצא למנחה.

בשעה 4:45 בקשני ליכנס ואמר: יש לכתוב מכ'
לקאפיל ראזין בנוסח ד..., ולעשות זה תיכף
ולהכניסו אלי תיכף בגמורך.
ליל יחידות עד שעה 1:00.

ה', י"א אדר א', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה 1:00.

היו כמה הפסקים, באשר התאחרו הנכנסים.
בין הנכנסים גם התלמידים הנוסעים לפאריז. - ה'
שיחה קצרה.

ו', י"ב אדר א', תשכ"ב:

בשעה 1:00 נסעו התלמידים לפאריז וכ"ק אד"ש
יצא ללוותם.

א', י"ד אדר א', פורים קטן, תשכ"ב:

- כפי בגליון מיוחד [לא הגיע לידינו לע"ע].
לחדקוב אמר שישע מחר לאוהל. וביקש שלא ינדע
עד"ז.

לא ה' יחידות (הגם שהוזמנו אחדים העבירום
לזמנים אחרים, ע"פ בקשת כ"ק אד"ש).

1. נרשם ע"י המוכיח הרה"ח ר' יהודה לייב ש"י גראנער. וכנראה רשם במשך כל השנה, ולע"ע לא הגיע לידינו אלא חלק זה, ותודתנו נתנה לשולח היומן. ומבקשים אנו
למי שיש בידו שאר היומן (שעדיין לא נתפרסם) שישלחם אלינו הנתק, כדי שנוכל לפרסמו לתועלת אנ"ש והת'.

2. הכוונה להזמין את המקוה שברחוב יוניאן. וכן לקמן כ"כ פעמים.

אלץ וואס מיר אינטערעסירט וועט ער שוין אויסזעהן.

לרגלי נסיעת התל' - התפלל מעריב בשעה 6:15 כי הוכרחו לנסוע מכאן בשעה 6:45.
יצא החוצה וחכה עד נסיעתם מכאן.

*

בשעה 11:40 טלפן להמשרד מחדרו ושאל ע"ד נסיעת התל' ואם הכל הי' כשורה. וסיפרתי ע"ד הקושי עם הבאגאזש.

כשנכנסתי שאלני: וואס טוסט דו דא אזוי שפעט?
אמרתי: שהנני מחכה על זוגתי.

ושאל: אם ישנה אסיפה הלילה?

ועניתי: לא. רק הלכה ביחד עם אחותי ת'.

ה', י"ח אדר א', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה 2:00 לערך.

כ"ק אד"ש ישב על מקומו כשהוא לבוש הבגד משי עם האבנט. אמר מאמר ד"ה אל יפטר אדם מחבירו ששהה ג' רבעי שעה. אח"ז אמר שיחה קצרה ונתן לכאו"א מהם - עשרה - תניא (כ"ס). (שטר כסף של \$50 בעד הוצאות הדרך (זה מסר להם חדקוב. בשם כ"ק אד"ש)) ושקל כסף א'.

- בצאתם מסר לחדקוב עוד ששה תניא'ס בעד התל' שנסעו לפני שבוע לפאריז. חדקוב אמר שזהו בתור פיוס.

כן צוה ליתן להנסעים היום המכ' הארוך בענין דת ומדע להשאיר בלונדון, מילאן ובאה"ק ת"ו.

*

הכנסתי בוך - קטלוג כללי, הכולל כל הספרים שנדפסו באה"ק במשך שנים האחרונות - ושאלני איפוא לקח הנותן בוך זה, ואמרתי כמדומה שקנה. ותמה ע"ז. ואמרתי כי חשב שבטח ימצא כ"ק אד"ש עיון בזה, ואמר כ"ק: אויב ער וועט קויפן

בשעה 4:20 לערך לא הי' דלוק החשמל בחדרו. חדקוב ניסה להתקשר טלפונית ולא קיבל תשובה. כ"ק אד"ש הלך לביתו בשעה 5:30. ליל יחידות עד 12:30. [ר"א ספקטור טלפן מלונדון ג' פעמים].

ד', כ"ד אדר א', תשכ"ב:

לא יצא למנחה. בלילה בשעה 9:00 בקשני ליכנס לקבל מכתב כללי. בשעה 11:30, בדרך צאתו לביתו, נכנס למשרד - מל"ח - והי' קשה לפתוח הדלת בשביל ה"ספרינג" שתלו בדלת, ושאל למה קשה לפתוח, והראתיו ה"ספרינג".

קודם צאתו אמר: א גוטע נאכט. (אמר שיסע מחר להאהל).

ה', כ"ה אדר א', תשכ"ב:

בשעה 11:05 הלך ליוניאן, בחזירתו בקש להזמין קרינסקי בעוד 15 רגעים, אבל לא להודיע לביתו, להרבנית, ולא ליקח הקאר שלהם. נסע בשעה 12:30. חזר בשעה 5:45. שאלתיו: אם להודיע. אמר: ווי דו ווילסט. (שאל: אם זלטיניק סיפר מה ע"ד ביקורו של כהן. וסיפרתי ג"כ ע"ד המכ' לאברמוביץ זולטיניק אינו שבע רצון מזה).

בשעה 6:00 אחרי מנחה - הלך לביתו. ליל יחידות עד שעה 1:00 לערך. (יום הולדת של הרבנית חי' מושקא שתליט"א. הרמ"ל אומר שנולדה בשנת תרס"א).

עש"ק, י"ט אדר א', תשכ"ב:

בין הנכנסים [אתמול לילה ליחידות] הי' גם הרב ראזין מרומניא. כ"ק אד"ש שאל כמה זמן שהה עד שנכנס? אמרתי כחצי שעה. אח"כ שאל: אם מי שהוא דיבר אתו? אמרתי: אני.

ושאל: אם הי' במשרד הגדול דארטון דרייען זיך אלע (ועשה תנועה של אי-שביעות רצון).

א', כ"א אדר א', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה 3:00 לערך.

ב', כ"ב אדר א', תשכ"ב:

שאלני: אם נתתי מהענייני דפוס לד"ר כהן (מסמינר) שביקר כאן אתמול. אמרתי: שנתתיו קטלוג.

אח"כ שאל: וואס האט מען אפגערעדט גוטס מיט אים?

אמרתי: שהי' בהתפעלות גדולה מביקורו. - דובר בענין למסור לנוער האמריקאי האמת דתרי"ג מצות הגם שלא ישמרום כולם, ולא להטעותם באמירת שקר וכו' - ענין דברי הימים צ"ל ענין חי' - שמירת התומ"צ - עצם ומקרה - עצם תומ"צ וזה בלתי משתנה. (שאל: אם סיפר גם מה שתבע ממנו וכוונתו לענין דדברי הימים חי').

ג', כ"ג אדר א', תשכ"ב:

בא בשעה 12:50 לערך ובקש לברר אצל יוניאן. הלך לשם בשעה 1:05 וחזר בשעה 1:40. יצא למנחה במאוחר על עשרה רגעים.

צ"ל התאריך מוצש"ק פ' שקלים, ואמר שכנראה כתב זה על גליון שני ללא תיקון זה במכ' שנתן לי. והוסיף: דאס קומט ארויס פון היילעניש. שאל ע"ד אמסעל למה לא עלה להבימה, אם לא הניחוהו או לא רצה.

א', כ"ח אדר א', תשכ"ב:

שאל אם היו פנים חדשות.
לתפלת מנחה יצא בשעה 3:30.
ליל יחידות עד שעה 12:30.
שאל: וואס מאכט דיין בעל-הבית'סטע.

ב', כ"ט אדר א' ער"ח אדר ב', תשכ"ב:

נסיעה לאהל בשעה 12:40 (יודל שי' לא הי' ונסע שלום מענדל שי'. כ"ק אד"ש אמר שיודל יבוא אח"כ).
חזר בשעה 4:55. חכה על תפלת ערבית.

*

[רב"צ ש"ט מסר ע"ד מצבנו של ריי"ק שי' ר. ואמר כ"ק אד"ש: לשמוע בשו"ט.
בלילה שוב הודיע, ונכנס גם להיכל כ"ק אד"ש, ואמר: גייט געוונטערהייט, ס'וועט זיין א פרייליכער חודש].

ג', ל' אדר א', אדר"ח אדר ב', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה מאוחרת.
קודם תפלת ערבית ביקש להדליק ה' נרות על העמוד (לא אמר קדיש).

ד', בדר"ח אדר ב', תשכ"ב:

שאלני: אם דברו עם העסקנים שהיו פה הלילה?
אמרתני: שכן דברתי עם מר הירשברג מהבני עקיבא וגם עם מר מירודר (נציג חירות).

ועש"ק, כ"ו אדר א', תשכ"ב:

שאל ע"ד מר ז. קליין - שהי' בין הנכנסים אתמול לילה.

ש"פ ויקהל, כ"ז אדר א', תשכ"ב:

התוועדות בשעה 1:30.

ב' שיחות קודם המאמר (שיחה א': גם באדר-ראשון מרבים בשמחה. שיחה ב': אף הטף הביאו לבניו המשכן).

מאמר ד"ה כי תשא - (בע"ת, צדיקים, אש, רמ"ע, תשובה בחילא יתיר).

ב' שיחות אחרי המאמר (שיחה ג': ז' מצות בפורים, לעשות תעמולה ע"ד משלוח מנות, מתנות לאביונים. שיחה ד': ויקהל - ותיכף פקודי וכו').

בכלל הי' אויפגעלייגט.

כל אלו שהגישו בקבוקי יי"ש מוזג לכל א' כוס מהבקבוק שהגיש.

בעת שניגנו הושיעה (וכ"ק אד"ש עשה בידו הק' לנגן בשמחה גדולה ויתירה) - ראיתי איך שאמר לעצמו איזה מילים.

מוצש"ק פ' ויקהל, כ"ז אדר א', תשכ"ב:

שי"ח סיפר שבשעה 7:30 בוקר יצא כ"ק אד"ש מחדרו ובקשו לברר אצל יוניאן אם יוכל לבוא שם. ובאשר לא קיבל מענה, הלך כ"ק אד"ש ל-711 בשעה 8:00.

בשעה 6:00 בוקר הלך ל-711 וניסה ליכנס אבל לא יכול מפני החמימות הגדולה.

בלילה באתי ע"פ בקשה לכתוב שני מכתבים - עבור נשי דקליוולאנד, ועבור קאמיטי דסמינר - בהראשון הי' התאריך עש"ק ויקהל .. ישראל, ובעת שנתן לי המכתב השני הי' ג"כ תאריך ה"ל, כשוכנסתי לקבל החתימה אמר שבמכ' זה - השני

ושאל כ"ק אד"ש: אם הוא אנגעצויגענער.
אמרת: שהרושם שאינו כך, אלא אדרבא. וכן סיפר
אשר הקונסול אשל הי' מזכירו הפרטי לפנים.
אח"כ שאל: אם כן סיפר וואס איך האב פון אים
געמאכט?

אמרת: ששאלתי את ריבלין ואמר לי איזה דבר
אבל לא הספקתי להבינו והנ"ל מיהר לצאת.

אח"כ שאל כ"ק אד"ש: אם התלמידים עשו טומלו
בנתינת שלום, או שלא ידעו מי זה.

אמרת: שאחרי צאתו נגש לפתח ביהמדר"ר וריבלין
שאלו אם רוצה ליכנסו ואמר שאז יהי' ביטול תורה
דרבים ואינו רוצה.

וכ"ק אד"ש שאל בתמהון: האם כן אמר? [נסיים]:
זייער פיין. ונהנה מאוד מתשובה זו.

כ"ק אד"ש שאל: מי נתן לו המקיף (יארמולקע).

אמרת: שהוציא מכיסו.

ושאל: מיט וואס איז ער געקומען?

ע"ד מירודר אמר: שהוא ההויפט שם.

אמרת: שאינו יודע מליובאוויטש.

ואמר: וואס איז דער פלא, ער איז דאך א סוחר.

ה', ב' אדר ב', תשכ"ב:

ליל יחידות עד שעה 12:30 לערך.

בשעה 4:20 נכנס משה שרת (בלוית דוד ריבלין).
שהו שם עד שעה 5:10.

בצאתם שאלתי ע"ד הביקור, ו.מ.ש. אמר שהיתה
שיחה לבבית והרבי הוא בקי בחדרי חדרים, ומקוה
שזוהי פגישה הראשונה ולא האחרונה.

בלילה - כשהי' הפסק ביחידות, כי התאחרו
הנכנסים - שאלני כ"ק אד"ש איך עבר עם הנ"ל?

אמרת: ששאלתי כנ"ל.

ושאל: אם שאלתי את מ.ש. או ריבלין?

אמרת: ששאלתי את ריבלין אבל מ.ש. ענה.

הנר - שהעמידו במקום הרגיל - והעמידו שם עמד כעת, כמו"כ העבירו לשם הסטענדער, ועמד כך כך הזמן.

חזר בשעה 5:35. תפלת מנחה ואח"ז הלך לביתו.

ה', ט' אדר ב', תשכ"ב:

קודם קריאת התורה, ביקש להזמין על יוניאן, און איבערטראגן מינדל'ן על מאחר.

קודם נסיעתו נתן לי קטע השיחה ע"ד משלוח מנות ומתנות לאביונים ואמר: מ'דארף דאס איבערקלאפן און זען אז ביין צוריקומען זאל זיין פארטיג, עס דארף נאך צוקומען עטליכע הערות וואס איך האב ניט עספייט צו צייכנען.

נסע בשעה 12:00 לערך. חזר בשעה 5:45.

תפלת מנחה. אח"כ נכנסתי ושאלני: מתי יכולים להתפלל ערביים?

אמרת: בשעה 6:35, ונענע בראשו, ניט צופרידענקייט.

אח"כ שאלני: אם טלפנתי לביתו.

אמרת: לא. ולקח הטלפון והתקשר בעצמו עם הרבנית, ואמר שישהה עוד איזה רגעיים כי רוצה לסיים הקטע (הנ"ל).

אחרי ערבית שוב עסק בכתיבת הקטע - ההערות. הלך מ-770 בשעה 7:15.

הזמין הרמ"ל לשעה 8:15.

בשעה 9:30 לערך שאל ע"ד הקטע אם נדפס כבר.

- הי' באמצע שיחה טלפונית עם הרבנית תי' (כנראה שאלה מתי תוכל לבוא לקחתו ואמר: דו האסט דאך דיינע צייטן, בכלל איז וואס שפעטער בעסער. נו, ווי דו וועסט זאגן.

(קודם לכן כנראה שאל אצלה על מצבה ולא רצה לקבל, כי אמר: נו, דאס איז דאך דוין תלוי אין רצון).

היום - אחר חזירתו מהאהל - נתקבל המברק ע"ד

אמרת: עם כובע שחור. וגם מזה הי' לכ"ק אד"ש הנאה.

א', ה' אדר ב', תשכ"ב:

ע"ד הש"ס של ז.ג. - ע"ד מס' הוריות עשו שם ווילדע זאכן. - האם נדפס זה כבר אחרי זה שאמר לחדקוב למסור להנ"ל.

יחידות עד שעה 2:00 לערך.

ב', ו' אדר ב', תשכ"ב:

כשנכנסתי לקרוא לקריאת התורה, בצאתו מחדרו אמר שיש להזמין אצל יוניאן, וגם אפלייגן מינדל'ן אויף מארגן.

בשעה 11:00 שאל: מה נשמע ע"ד יוניאן.

אמרת: שיכול לילך שם. והלך.

כשחזר, שאל: אם יהי' נהג בעוד 10-15 רגעיים.

אמרת: שידול אינו בקו הבריאות, ועשה בתמהון.

שאל: א"כ מי ינהג האוטו?

אמרת: לייבל אלעווסק.

שאל: אם יודע הדרך.

אמרת: הן.

בשעה 12:40 שאל: אם יכולים לנסוע.

אמרת: כן.

ושוב שאלני: אם יודעים בברור שהנ"ל יודע הדרך.

אמרת: הן.

קודם הליכתו נתן המחאה ע"ס \$18 לחשאיין.

לי נתן המפתח של חדרו באמרו: יעצט קען מען אריינשטעלן דעם ש"ס.

מאיר הארליג סיפר - כשכ"ק אד"ש הגיע להאהל דפק על הדלת - כרגיל - קודם כניסתו, ובאשר ירד גשם גדול, עמד תחת הדאך וסמוך למקום דליקת הנרות (לא עמד במקומו הרגיל), ולקח

בשעה 11:20 ביקש להזמין מי שיסע בעוד 40 רגעים.

בשעה 12:15 שאל אם יכולים לנסוע. שאל מי נוסע היום. נסע בשעה 12:28.

ג, כ"ח אדר ב', תשכ"ב:

בא בשעה 1:00 וביקש להזמין על יוניאן, הלך, ובא בשעה 2:00 לערך.

לא יצא למנחה.

יחידות עד שעה 4:00 לערך.

לא לקח הצעטלען של חדקוב אחר יחידות.

ד, כ"ט אדר ב', תשכ"ב:

בא בשעה 10:30 לערך.

הכנסתי מה שהי' מונח בפינה.

שאל ע"ד ההדפסה ואמרתי שנמצא כבר אצל הכורך, ושאל אם יהיו ספרים לאור ליום ו', ואמרתי שאמר שלא. סיפרתי הפרטים בזה שש. לא עסק בזה ביום ג' וכו'.

בשעה 11:00 ביקש לברר אצל יוניאן והלך לשם.

חזר בשעה 12:00 לערך וביקש שחדקוב יטלפן אליו.

נסע בשעה 1:00 לערך. חזר בשעה 5:55.

אחרי מנחה בקשתי את הכת"ק של המפתח ענינים ונתן לי ושל אם שוב ישנם ענינים חדשים.

אח"כ שאל אם יכולים להתפלל ערבית קודם שעה 7:00 ולקח בגדו ונסע לביתו.

בלילה בשעה 9:50 ביקש להוציא המונח שם. ושאל: וואָס איז די לעצטע נייעס וועגן דעם דרוקן? ושוב שאל אם אפשרי לליל ה'. כן שאל ע"ד חו' ז.פ. ואמר הם אומרים שהוא "אוממגעליך".

קודם הנסיעה הגיעו הבויגן'ס הנדפסים של הכרך הראשון והכנסתים ואמר יש למוסרם לקרינסיקי

פטירת הרב ראזין בלונדון, ופתח המברק כשעוד לבוש בבגד עליון.

א, י"ב אדר ב', תשכ"ב:

שאל ע"ד ההדפסה וספרתי.

בלילה בקשני לארוז חבילת פ"נ.

שוב שאל ע"ד התוועדות פורים: מען ווייס א טאלק פון פורים, אדער מ'וועט שוין ניט וויסן?

סיפרתי: ששמעתי ש.מ.א. ה' כאן.

אמר: למה לא סיפר ז.ג. עד"ז, והרי עלול שיכתוב עד"ז.

ע"י חדקוב ביקש להזמין על יוניאן, ולהחליף מינדל על יום ג'.

ב, י"ג אדר ב', תשכ"ב:

הלך למקוה בשעה 11:30 לערך (אחרי שחרית).

נסע בשעה 12:40. חזר בשעה 5:50.

(הי' זייער אנגעצויגן).

ד, ט"ו אדר ב', תשכ"ב:

בא בשעה 12:45 שאלני ע"ד ההדפסה. סיפרתי וואו ס'האלט. ואמר: זייער גוט.

ה, ט"ז אדר ב', תשכ"ב:

קודם כניסתו לקריאת התורה אמר לי: מ'דארף באשטעלן אויף יוניאן, און מינדל'ן אויף מארגן.

אחרי קריאת התורה אמרתי שעם מינדל כבר סדרתי.

שאל: אם לשעה 1:00.

עניתי: הן. וע"ד יוניאן הטלפון שם עסוק. אח"כ הודעתי שיכולים לילך.

הלך בשעה 10:30 לערך וחזר בשעה 11:15.

מוקדם אז נוכל לקבל ספר מכורך אבל בלי החותם, מתחלה אמר שא"כ יש לקבל ספר א' לשעה 11 לערך, אמרתי אולי כדאי שיקבלו עם חותם ולהביאו להאהל ואמר זה נכון.

שאל אם עוברים דרך שם כשנוסעים להאהל?
אמרתי לא.

ואמר א"כ יש לבקש אברך (בחור) שיש לו קאר שיסע לשם שפעטער א ביסול ויקבל כמה שאפשר, צריכים א' עבור האהל, והשאר ישאר פה, כי בטח ביום הש"ק ויום א' לא יהיו ספרים. אח"כ שאל ע"ד חוברת זלמן פ. ואמר שבאם לא יתקבל מאתו עד הערב כשהמחיר הוא בזול יש לטלפן אליו.

בשעה 5:00 שאל אם המברק לאה"ק ... כדי שיתקבל עוד הלילה. כשנונסתי שוב, אמר לי שיש למהר בשילוח המברק הנ"ל שיתקבל עוד הלילה.

אח"כ נתן גר של שווה ואמר שיש להדליק זה צום יארצייט פון ב' ניסן.

כן שאל ע"ד חלק ב' של הקונטרסים וספרתי שש. אמר שהיום לא יוכל לעבוד ע"ז, כי עליו לחכות על ד. אח"כ אמר שיש לזרו את ד. כי אפשרי שיתן לו ענינים אחרים לעסוק בהם. ואמרתי שליל ג' וליל ד' הקדיש כולו לכאן ועסקו ג' אנשים (ד. ג. ועוד) והי' לפלא בעיניו הק'.

ועש"ק, ב' ניסן, תשכ"ב:

בא בשעה 10:30 לערך.

נסע בשעה 1:10 לערך. חזר בשעה 5:55.

ד', ז' ניסן, תשכ"ב:

מסר ע"י חדקוב שביום הש"ק לא תהי' התוועדות. וביום א' תהי'.

(הי' מונח עוד פרופ'ס וביקש לצרף זה ג"כ).
בשעה 10:10 נכנס הרבא"ג וקודם שנכנס אמר לי כ"ק אד"ש שבשעה 11:30 יש לצלצל, וכן עשיתי והנ"ל יצא אח"כ.

ה', ראש חודש ניסן, תשכ"ב:

שאל ע"ד הסדר בהחתונות (סיראטא, סרבראנסקי) וסיפרתי [קראו המכ' של כ"ק אד"ש תחת החופה קודם הברכות, חזרו המאמר כולו (שאל אם גמרו או הפסיקום) אח"כ שאל ע"ד חתונת בלקין, אמרתי שלא הי' מכ' ושאל מה השבתי ע"ז ואמרתי שלא שאלו אצלי].

שאלתי ע"ד הביכל מאמרים שנמצא אצל הכורך (כרך א' של סה"מ קונטרסים) אם צריכים בשעה

הצימער עד איבערמאָרגן ("ג ניסן).
נסע בשעה 15:01.

ג', י"ג ניסן, תשכ"ב:

הילולא של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

נסע להאהל בשעה 2:30 לערך וחזר בשעה 5:30.
- קודם הנסיעה אמר לי: באם יתאחר לא יחכו עלי
עם לקחת מים שלנו.
(חדקוב התעסק בעריכת נוסח להכחשה בעתון
ע"ד ענין יוס'ע - וכנראה ה' זה בהתייעצות עם
כ"ק אד"ש וכו').

אחרי מנחה נתן סכום דולרים להרש"ל שי' ואמר:
זאָל זיין אַ גוטע התחלה אויף אַ גאַנץ ... מסתם
וועט מען אָנהויבן די טעג פאַר פסח און ס'זאָל
נמשך ווערן על כל השנה.

הסכום ה' ס"א דולרים.

6:30 מים שלנו. מכירת חמץ. ערבית.

ברשות הלכתי הביתה וחזרתי בשעה 10:00

ד', י"ד ניסן, תשכ"ב:

ערב חג הפסח.

שריפת חמץ בשעה 10:25 לערך.

קודם לזה עסק בקריאת פתקאות כשהוא חגור
באבנט. אלו שקרא ביקש לעשות חבילה מהם.

ביחד עם החמץ שלו שורף גם הפ"נ שנתקבצו
במשך השנה. הת' מפסח העבר.

אחרי שריפת הנ"ל חזר לחדרו (ידד עם עלעווייטער
ועלה עם עלעווייטער), ואמר לי שבעוד איזה זמן
אכנס, כי יהיו עוד פ"נ שצריכים לשרוף, כן עסק
בקריאת פ"נ משך זמן רב, וכשגמר עשיתי חבילה
ושרפתים.

מנחה בשעה 3:00 לערך, ואח"כ חלוקת השמורה.

מנחה וחלוקת הנ"ל בבגד משי של שבת.

השעה לא קבע (הי' סברא שתהי' קודם השקיעה.
וגם הי' תלוי באם יהי' מי שנוסע ביום א' לאה"ק
ת"ו).

ועש"ק, ט' ניסן, תשכ"ב:

בא בשעה 12:30 לערך.

נכנסתי עם הפאסט וכן מסרתי הפרופ'ס של
המאמר אחרי רמ"ט, ולא אמר כלום. אח"כ נכנסתי
עוה"פ ואז שאלתי אם תהיינה הערות להשיחה
- הנדפסת בסוף המאמר, ואמר, איך וועל זעהן
שפעטער.

נסעתי לבית הדפוס, ואח"כ טלפן חדקוב בשם כ"ק
אד"ש שאין להמתין על ההערות, אבי דער מאמר
זאל זיין אויף שבת, רק בתחילת השיחה יש להוסיף
שזהו מש"פ אחרי ולעיין בההקדמה.

א', יום הבהיר י"א ניסן, תשכ"ב:

יום הולדת הששים - לאויש"ט -

של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בא בשעה 10:45. ביקש לברר אצל יוניאן. הלך
לשם בשעה 11:18, חזר בשעה 12:00.

כשנכנסתי עסק בקריאת הפאסט, און האָט זיך
זייער געאַיילט, פעם הביט על השעון ועשה תנועה
בראשו על איחור השעה.

על השולחן היו מונחים הרבה ספרים - בנגלה
ודא"ח.

- הי' זייער אנגעצויגן -

התפלל ובשעה 1:10 בקש שחדקוב יכניס מה
שצריך, כי איך האָלט ביים פאָרן.

הכניס את הרשימות של צאגו"ח בקשר עם קרן
הששים ביחד עם הכסף ולקח אתו הן הרשימות
והן הכסף.

- בבוקר שאלתי אם אוכל לנקות החדר היום,
ואמר טוב. וכשחזר מהמקוה אמר: יש לדחות ע"ד

ביידן פאַר דיין בעל-הבית'סטע און פאַר דער טאַכטער, און זאָלן זיי האָבן אַ געזונטן פּסח און אַ געזונטן יאָהר.

ג', כ' ניסן, תשכ"ב:

שאלני: אם מסרתי השמורה.
אמרת: הן.

שאל: וואס הערט זיך?

אמרת: שהוטב קצת.

תפלת מנחה בשעה 3:15

מוצש"ק כ"ד ניסן, תשכ"ב:

במוצש"ק זה הי' יחידות.

ה', כ"ט ניסן, תשכ"ב:

נסע להאהל בשעה 2:00 לערך וחזר בשעה 6:00.

א', י"ח ניסן, תשכ"ב:

הרבנית שתליט"א אמר לי שכ"ק אד"ש בקש לא לשלוח טערמיס וכו'. וכן הי' כל ימי חוהמ"פ.

ב', י"ט ניסן, תשכ"ב:

בשעה 5:00 לערך בקשני כ"ק אד"ש ליכנס ולהוציא המכ'.
כשנכנסתי שאלני ע"ד בתנו חי' מושקא תחי'.

אמרת: שהרופא הי' היום עוה"פ ומצא לנכון לעשות עוד זריקת פעניסילין כי חושש לאינפעקשן חדש או להחזרה הישנה. ואח"כ אמרת שגם יהודית תחי' אינה מרגישה א"ע בטוב, ונאנח: אַךְ!

וקרב להפייל ופתח אחת השיפלאָדן והוציא חבילה קטנה של מצה ופתחה והוציא ד' חתיכות (ב' גדולים קצת מב' האחרים) ואמר: נעם פאַר

ביום הולדת הרבי מובטחים שיצליחו

" . בהמצאנו ביום ההולדת של הרבי נ"ע, ומביטים בלוח ורואים שחלפה שנה נוספת מיום ההולדת בשנה שעברה, ושתי שנים מיום הולדת שלפני שנתיים קודמות וכו' - "תופסים את עצמינו" שיש להוסיף בפעולות הפצת התורה,

- ודרוש לכן לפעול כנ"ל לכל הפחות על שני יהודים, שאצלם יהי' לימוד גגלה דתורה יחד עם פנימיות התורה, ועד"ג גם בנוגע למוסדות תומכי תמימים - להרחיב הקיימים, ולייסד חדשים, וכיון שעומדים ביום הולדת הרבי נ"ע, מובטחים שכשיעסקו בכך כדבעי, יצליחו ביתר שאת וביתר עז".

(כ"ף מ"ח תש"מ)

מאורעות י"א ניסן תשל"ב

שנת השבעים להולדת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לקראת יום הבהיר י"א ניסן, ובקשר עם ההתעוררות העולמית של אנ"ש ותלמידי התמימים, להשתתף בכל אתר ואתר בהקרנת הוידאו "פארברענגען עם הרבי" מהתוועדות י"א ניסן תשל"ב - מובאת בזאת סקירה מרתקת, שאינה אלא התוועדות חסידית חיה, מהנעשה והנשמע ב'בית חיינו', ובשאר קהילות אנ"ש - באותם ימים רוויי ההוד, ימי ההכנה ל"א ניסן - 'שנת השבעים'. האוירה המחשמלת, ששרתה בין כל החסידים, תוך עשיית הכנות מתאימות כ'מתנה לרבי' לקראת היום הגדול, כאשר גולת-הכותרת היא ההתוועדות הגדולה, בה, נוסף לכל הגילויים המופלאים שזכינו לראות, הורה הרבי על הקמת ה"ע"א מוסדות", מושג שהפך ל'נכסי צאן ברזל' במונחים של "דור השביעי"

מאת מנחם בן-יעקב

ה' חסיתי' - איך שרקדנו אז בפארברענגען, והיינו פשוט אויפגעלייגט. אה! את זה א"א לתאר"...
אך בל נקדים את המאוחר...

הכנות ומתנות

כבר מתחילת השנה החלו המון החסידים בהכנות לקראת היום הנשגב, דבר שבא לידי ביטוי במחשבה על ה'מתנות' אותם הם יעניקו לרבי לכבוד היום. כל אחד מבלי יוצא מן הכלל, הילדים הקטנים שלמדו ב'חדר', התלמידים הצעירים בישיבות חב"ד בעולם כולו, הבחורים ב70, השלוחים הרבים הפזורים בכל מרחבי תבל, כולם הבינו שמדובר במשהו יוצא דופן לגמרי, והחלו לפעול בהתאם.

מספר ר' ישראל נח שי' וואגעל, שליח הרבי פאסטוויל, איזווה:

"באותם ימים למדתי בחדר ליובאוויטש שבלונדון. הגם שהיינו אז ילדים קטנים לפני הבר מצוה,

אלו שזכו לשהות בבית חיינו באותו זמן, או שהיו 'בסוד העניינים' באותה תקופה מיוחדת, תקופת 'שנת השבעים', יעידו פה אחד:

אי אפשר לבטא את הרגשת החסידים באותה העת -אותם חדשים שקדמו ליום הבהיר י"א ניסן תשל"ב. תחושת הרוממות והיראה ששררה אצל החסידים, ובפרט אצל תלמידי התמימים, מחד, והשמחה העזה והבלתי-ניתנת לשיעור ש'סחפה' את כל המציאות היומיומית, מאידך ...

הריקוד הסוער שהתפרץ לו במוצאי שבת הגדול, ליל י"א ניסן תשל"ב, יום ההולדת השבעים של הרבי, ריקוד שנמשך כל הלילה - אינו אלא ביטוי סמלי של הרגשות העזים שחשו החסידים באותה עת.

את המצב-רוח המרומם ששרר אז מתאר אחד מאנ"ש: "כל אחד שבשם חסיד יכונה הי 'אויפגעהויבן מעל לקרקע'; כל אחד ממש! אני זוכר איך ששרנו אז את הניגון שהותאם לפסוק 'בך

בתור בחורים צעירים, ישבנו יחד בפארברענגען והחלטנו שצריכים לעשות משהו - כהכנה/מתנה לרבי לקראת י"א ניסן. לבסוף הגענו למסקנא שכל אחד מאתנו ישנן 70 שיחות בע"פ, ובנוסף נסיים את לימוד כל המסכת בבא-קמא בע"פ. היות וכל אחד זוכה ליכנס ליחידות אצל הרבי בסמיכות ליום הולדתו, החלטנו ששגייע תורו של הבחור הבא מבני-כתתנו להיכנס, יכתוב לרבי בשם כולם ע"ד המתנה שמעניקים לכבוד י"א ניסן.

בהשגחה פרטית אני הייתי זה שהי' צריך להתקבל ליחידות בזמן הקרוב, ואכן כתבתי בפתק שלי - בין הדברים - גם ע"ד המתנה של בני כתתי. לאחר שהגשתי את הפתק לרבי כנהוג, ענה ע"ז הרבי: "דאס וואס דו שרייבסט וועגן י"א ניסן, ס'איז א גלייכע זאך, און גורם נחת רוח, וממנו יראו וכן יעשו" (=זה שכתבת בנוגע ל"א ניסן, הרי זה דבר מתאים ביותר וגורם נח"ר, וממנו יראו וכן יעשו). אני זוכר שששיצאתי מחדרו הק' וחזרתי על דברי הרבי להתלמידים המבוגרים שעמדו בחוץ, כולם התפעלו ביותר, והדברים הפיחו רוח-חיים מחדשת בכל ההכנות בקשר ל"א ניסן".

הרבי מעורר על מתנות

אם לא הי' מספיק ההכנות והמתנות שהכינו החסידים בתור 'אתערותא דלתתא' מצד עצמם, הרי שהדברים הגיעו לשיאן בהתוועדות של פורים, כבר בתוך ה'שלישים יום שלפני החג', כאשר באמצע אחת השיחות החל הרבי לומר בהפתעה:

"בנוגע לאלו השואלים ע"ד היום הולדת וכו', הרי שכאן המקום להעיר (בעי"ן) ולהאיר (באל"ף) שעליהם לקשר את זה עם ענין של הוספה בלימוד התורה, הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה. ועל אף שלכאורה אינו מתאים לפרט ולבקש איהו סוג של מתנה רוצים לקבל, אעפ"כ, היות וכוונת הנותנים היא בודאי לגרום נח"ר אצל המקבל, הרי

לא הוצאנו את עצמינו מציבור כלל החסידים מלהשתתף גם אנו בהענקת המתנות לרבי. כמה חדשים לפני י"א ניסן, כבר התחלנו לשנן דפי גמרא יחד עם המלמד שלנו ר' בער"ל ע"ה לעווין, ולכבוד היום הגדול, גמרנו ללמוד 70 עמודים! מה מאד שמחנו כשבימים שלאחרי חג-הפסח התגלה לנו הפתעה נעימה... הרבי העניק תניא-כיס לכאו"א מהילדים שהשתתפו בלימוד, כשבתוכו מכתב כללי-פרטי לכל אחד מאתנו! גם לבני הכתה הנמוכה יותר, שהכינו גם הם 'מתנה' משלהם, שלח הרבי סידור לכל אחד, ובתוכו מכתב. אלא שבמכתב שצורף לתניא הי' כתוב, בין השאר, "וכמפורש בספר תניא זה, שיתבונן איך שהוי' ניצב עליו וכו'..." ובמכתב שהקבל יחד עם הסידור הי' כתוב במקום זה "וכמפורש בסידור זה לפני אמירת מודה אני, שמיד בקומו משינתו יזכור את ה' העומד עליו..." (הסידור והתניא, יחד עם המכתבים, נשלחו לילדים מכל רחבי תבל. המכתבים נדפסו באג"ק חכ"ז אגרת י'תג-י'תד).

התמימים ב-770 לא נחו אף הם. א' הדברים שהחליטו הוא לקיים לימוד יומי בן שבעים דקות בכל יום אחרי הסדר, מתוך ה'לקוטי-שיחות' שיצאו לאור עד אז. הלימוד העיוני בתורת הרבי הוגבר, ועם הזמן הועלו שקו"ט ופלפול וכו' בין התלמידים. בשל כך, התחילו הת' להוציא עלון קטן עם הערותיהם, בפורמט צנוע ע"מ להפיצו בין כותלי ביהמ"ד, כבמה לישא ולדון בדברים. בסופו של דבר, הרבי גילה חיבה יתירה לענין, וכפי שיספר לקמן.

דבר מתאים ביותר וגורם נח"ר

על המתנה שהכינו תלמידי ביהמ"ד 'אהלי תורה', מספר ר' יוסף יצחק איטקין שי', שליח כ"ק אדמו"ר בפטיסבורג, פנסילבניה:

"כמדומני, הי' זה בסביבות חודש טבת תשל"ב.

(= אבל הכיסא עליו אני יושב גדול)...]

מה גם שיש לזכור כי בשנים עברו כמעט ולא התקיימו התוועדות ב"א ניסן בכלל. וכך הי' השתלשלות הדברים במשך השנים:

לכבוד י"א ניסן תשי"ב, יום ההולדת החמישים של הרבי, נכנסה קבוצה קטנה של חסידים - שנקבו בשמותיהם ברשימה מיוחדת - לחדרו הק' של הרבי, והרבי אמר בפניהם את המאמר ד"ה "אדני שפתי תפתח".

עשר שנים אחרי, ביום הולדתו השישים, שנת תשכ"ב, קיים הרבי התוועדות פתאומית לרגל היום. על אותו מעמד מספר ר' שלמה זרחי שי':

"אחת ההתוועדות שנחרתו בזכרוני מ"א ניסן, זהו הפארבריינגען של שנת תשכ"ב. היינו קבוצת תלמידים בכיתתו של הרב ר' יואל שיח' כהן. למדנו באושען-פארקוויי ולפתע הגיע שמועה לזאל שתהיה התוועדות בלילה לרגל י"א ניסן. לא עבר זמן רב והזאל התרוקן כאשר כולנו ממחרים ל770".

הרבי פתח את ההתוועדות במאמר חז"ל הידוע "כל הנשמה תהלל י-ה, על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה". באותה התוועדות, היה דבר פלא. במהלך ההתוועדות, הרבי אמר שני מאמרים. הראשון, ד"ה 'וידבר גו' אחרי מות', המיוסד על ד"ה זה הידוע דשנת תרמ"ט שנדפס ב"א ניסן תשכ"ב, והשני ד"ה 'גדול העונה אמן יותר מן המברך' - שה' כנראה בקשר לברכות שברכו את הרבי לרגל מלאות ששים שנה.

מאז לא התקיימה עוד התוועדות ב"א ניסן במשך כמה שנים. רק עם תחילת שנת השבעים, ב"א ניסן תשל"א - הרבי ירד להתוועד. בהתוועדות זו, מיד לאחר הניגון אמר הרבי את המאמר המפורסם ד"ה ביום עשתי עשר (הוגה לאח"ז ע"י הרבי ונדפס בקונטרס י"א ניסן תשמ"ט). שם מביאר הרבי בהרחבה אודות ה"פקח אחד" שמוותר על

שהי' דבר נכון וטוב וישר וכו', שיקשרו א"ז עם הוספה בלימוד התורה".

בשבוע שלפני י"א ניסן, נכנס ר' דוד שי' רסקין ליחידות ביחד עם בנו. הרבי פנה להבן ושאל: "וואס גיסטו מיר פאר א מתנה פאר מיין יום הולדת? (= איזה מתנה אתה נותן לי ליום הולדתי?). הילד ענה שהוא נותן 14 דפים גמרא. הרבי חיך וכתב את הדברים.

באותם הימים כתב החזן ר' משה שי' טלישבסקי לרבי שלקראת י"א ניסן הוא הכין ניגון על מלים מפרק ע"א שבתהילים. הרבי ענה לו שישיר את זה ונראה אם יתקבל...

[יש לציין שסך-הכל חוברו לקראת י"א ניסן ארבעה ניגונים על פסוקים מפרקו החדש של הרבי, פרק ע"א: בך ה' חסיתי, כמופת הייתי, אבוא בגבורות, תרננה שפתי]

התוועדות י"א ניסן במשך השנים

כשהלך והתקרב היום המיוחל, נודע לצבור חסידים שהרבי יערוך התוועדות מיוחדת לכבוד י"א ניסן.

עצם העובדה שהרבי מתוועד עם החסידים ב"א ניסן ה' בה משום חדוש גדול. שהרבי עד אז הייתה ההרגשה שכל עניינו של י"א ניסן הוא ענין פרטי של הרבי עצמו, ובאותה השנה, הרגישו כולם, שהרבי, בחסדו הגדול, רצה לזכות אותנו אף בזה ולשתפנו בשמחתו, שנוכל להעניק לו מתנות וכו'.

[בתור מאמר המוסגר יציינו דברי הרבי בקשר לזה, מהתוועדות י"א ניסן תשמ"ה. הרבי הסביר את מטרת ההתוועדות, דלכאורה, כך שאל, זוהי חגיגתו של אדם פרטי ומדוע נאסף כאן קהל כה גדול. הרבי הסביר על כך באריכות, שה"כיסא" הוא גדול. בקשר לזה סיפר הרבי אודות דיין אחד שהיה בעל מידות גוף קטנות מאוד. ופעם, כששאלו אותו כיצד זה שאדם קטן כמוהו משמש בתפקיד כה חשוב, ענה הדיין, "אבער דער ביינקל איז גרויס"

שלכם בשביל טובת הרבים, מה יהיה איתכם?]. והמשיך הרבי לבאר שעפ"ז נמצא שינוי ענין הרועה איך שהוא קשור לצאנו - בני דורו, אשר דרגא זו ברועה אינה צריכה להזכרה; אבל ישנו גם את הרועה עצמו, שע"ז אמר הבעש"ט "וואס וועט זיין מיט אייך...". ואת זה צריך לעורר, "למנצח לדוד להזכיר...". והמשיך הרבי לבאר את הענין בעבודת האדם.

אח"כ אמר הרבי עוד מאמר (רגיל, עם ניגון וכו') ד"ה 'בעשור לחודש'. האמת היא, שתוכנו של מאמר זה, הוא זהה למאמר שאמר הרבי למחרת ד"ה 'ביום עשתי עשר'.

בהתוועדות זו ניגנו לראשונה את הניגון שעבד הרב משה שי' טלישבסקי על הפסוק "בך ה' חסיתי". מספר על כך ר' משה שי':

"ניגון שמח ופנימי זה, זכור לי עוד מימי ילדותי, כאשר שמעתי אותו לראשונה מחסידים שהיו שרים אותו בבית הכנסת החב"ד בעת ההקפות. לקראת י"א ניסן, התאמתי לניגון את המלים מפרק התהילים של הרבי ושלחתי את התוצאה לרבי כדי לקבל את אישורו. הרבי נתן את האישור, והשייר ב"ה התקבל היטב בציבור.

הענקת תפילין בשקל אחד

לקראת סוף ההתוועדות אמר הרבי: "אזוי ווי מארגן איז דאך מיין טאג" [=היות ומחר הוא היום שלי] (בזכרון אחרים: "בנוגע צו מארגן, זונטאג וואס איז א יום חשוב לעצמו"). הנה, אלו שיקבלו על עצמם להניח תפילין, הנני נותן להם זוג תפילין כשרות, ואולם בכדי שלא יהי' נהמא דכסופא, מבקשים שהמקבל יתן שקל אחד, ובארצות הברית דולר אחד. ויקחו מהם את הכתובת וישתדלו שבעוד יומיים יהיו התפילין אצלם.

[יש לציין שנוהג זה חזר על עצמו בי"א ניסן בכמה שנים לאח"ז ג"כ.]

כל הדרגות הרוחניות הגבוהות על מנת להיות קשור במלך בצורה אמיתית ולא ממוצעת. הקהל בהתוועדות היה מצומצם יחסית, כי ההתוועדות נערכה בהפתעה.

לאור זאת, ניתן רק לשער מה חוללה הבשורה הטובה על קיומה של התוועדות מתוכננת לרגל י"א ניסן תשל"ב, בכל קהילות אנ"ש ברחבי תבל. בימים הסמוכים לי"א ניסן, רבים מאנ"ש ארוז את מזודותיהם ובאו מקרוב ומרחוק לבית חיינו, 7701 ה' מלא מפה אל פה.

ההתוועדות הראשונה בשבת

כאמור, י"א ניסן תשל"ב חל להיות במוצאי שבת קדש. בשבת הגדול, ערב י"א ניסן, התקיימה התוועדות. בשיחה הראשונה דיבר הרבי על הפסוק מהקאפיטל החדש "בך ה' חסיתי על אבושה לעולם", ואודות דברי המדרש ע"ז.

במשך הפארברענגען היו ב' מאמרים, הראשון ה' כעין שיחה - ד"ה 'למנצח לדוד להזכיר', פסוק מהקאפיטל שסיימו להגיד באותו יום. הרבי התחיל עם דברי המדרש על הפסוק: "משל למלך שה' לו צאן וכעס עליהם גירש את הצאן והתיר את הדיר והעביר את הרועה, אחר זמן כנס הצאן ובנה את הדיר ולרועה לא הזכיר, אמר הרועה הרי הצאן מכונסות והדיר בנוי ואני איני נזכר. כך אמר דוד למעלה מן המזמור כי אלקים יושע ציון ויבנה ערי יהודה הרי הדיר בנוי, וישבו שם וירשוה וזרע עבדי ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה, הרי הצאן מכונסות, ואני איני נזכר לכך אמר דוד למנצח לדוד להזכיר". ושאל הרבי, מדוע באמת לא הזכיר את הרועה? והסביר ע"פ תורת הבעש"ט (שאמר בע"ג ונמסר ע"י אדמו"ר נ"ע) עה"פ "קומי אורי כי בא אורך": "אתם נשיאי ישראל, וואס איר לייגט אוועק אייער תורה ועבודה בשביל טובת הרבים, וואס וועט זיין מיט אייך... [=שאתם מניחים את התורה והעבודה

במאד, [טעימה' מכך ניתן לחזות בוידאו שי"ל השנה ע"י חברת jem בשיתוף 'ועד תלמידי התמימים העולמי'].

770 היה עמוס מקיר לקיר, יותר מכמו שה' אי פעם בשנים שלפנ"ו. כמו כן היו הרבה אנשים שלא מאנ"ש שהגיעו ליטול חלק בשמחת היום ולהשתתף בפארברענגען המיוחד. בין האורחים הרבים שהגיעו היה ניתן לזהות אנשים רבים מכובדים, ביניהם רבנים גדולים ואישי ציבור.

מיד בתחילת ההתוועדות, הסתמן דבר חדש, שביטא את הלך הרוחות ואת הרגשות הגועים של החסידים באותו הזמן:

באותם השנים, כשהרבי ה' נכנס לתפילות ולהתוועדויות, ה' שורר באולם שקט מוחלט. אבל, בהתוועדות זו, החסידים לא יכלו להתאפק והניגון החדש "בך ה' חסית" פרץ מלכות המשתתפים בטבעיות ובהתלהבות גדולה, ואך טבעי שעם

במוצש"ק ליל י"א ניסן, לאחר שגמרו לחזור על השיחות של ש"ק, החלו אנ"ש בהתוועדויות חסידים. השמחה 'בערה' באוויר ללא כל הגבלות, וריקודי השמחה נמשכו עד שעות הבוקר המוקדמות! שמחה זו, הייתה כהמשך וכשיאה של התקופה המיוחדת, רוויית-ההוד, שקדמה לי"א ניסן - שנת השבעים.

למחרת, ביום ראשון, נסע הרבי לאהל בשעה 1:00 אחה"צ, וחזר ל-770 6:30 בערב. קהל גדול של רוקדים עמדו אז בחוץ. החסידים המקומיים, לצד המון האורחים שבאו מכל קצווי תבל, נראו נתונים בעולם אחר לגמרי!

ההתוועדות הגדולה

כמובן שנקודת ה'שיא' וה'נשמה' של כל החגיגה היא ההתוועדות של הרבי - התוועדות שנת השבעים. ההתוועדות עצמה הייתה מיוחדת

אעפ"כ הרי מנהג ישראל תורה הוא, ובפרט כדאיטא בחות-יאיר (סימן ע) ומובא בפר-מגדים (סתמ"ד משבצות זהב סק"ט) וכו' בהנוגע לשבעים שנה, ששם הפירוש כפשוטו;

הרי שהמענה מה צריך לעשות לאחר מכן הוא: נאמר בפירוש תיכף בהמשך הפסוק - "ואם בגבורות", אשר מה שהיה בחלישות בכל השנים שלפני זה - ובשעה שעושים חשבון צדק הרי "ידע אינש בנפשי" - צריך אז להתחיל לעשות בהתגברות יתירה".

ע"א מוסדות

ואכן, בשיחה זו באה גולת הכותרת. רבינו אמר שמכיוון שישנו ענין הדורש תוקף מיוחד לביצועו, לכן חיכה לשעת הכושר בה תהיה "התעוררות מתאימה וגם התעוררות הניכרת בגלוי". וכעת מנצל הזדמנות זו לפנות ב"בקשה, הפצרה ותחינה" להקים במשך שנת השבעים ע"א מוסדות חדשים.

רבינו עורר על כך בדברים נלהבים, ואף הבטיח - בתור "חבר אני לכל אשר י'ראוך" - השתתפות של עשר אחוז מההוצאות, אשר שלא כרגיל - תינתן מראש, כדי שיוכלו להתחיל תיכף בהקמת המוסדות.

דרישה זו של הרבי גרמה לדריכות רבה בקרב המשתתפים, אך דומה, שאת התדהמה האמיתית חוו שלוחי הרבי, אנשי השדה. היתה זו הפתעה עצומה, ואתגר של ממש: להגיע להקמת שבעים-ואחת מוסדות חדשים תוך שנה אחת, בפרט בהתאם ל'השגות' של אותם ימים!

בהמשך, ערך הרבי סיום על מסכת פסחים. (הסיוס) הוגה ע"י הרבי ונדפס בהגדה של פסח עם הוספות. יש לציין שעשר שנים קודם לכן בהתוועדות י"א ניסן שנת הששים ערך הרבי גם אז סיום על מסכת פסחים).

בשלב זה של ההתוועדות, כפי שניתן לראות

כניסתו של הרבי לביהכ"ס המשיכו בשירה. בשיחה הראשונה פתח הרבי בברכה ארוכה, ובסופה שרו החסידים את הניגון החדש בהתלהבות, כשכוסיותיהם הורמו לרבי לאמירת לחיים.

אין להסתכל על הפספורט

חלק הארי של ההתוועדות הוקדשו לדברי הפסוק "אדם לעמל יולד" ודרשות חז"ל בזה (ראה הנדפס בלקוטי-שיחות חלק ז' עמ' 235 ואילך; "שיחות-קודש" ה'תשל"ב ע' 96 ואילך). השיחות היו ארוכות ועשירות מאד, בהם סלל הרבי בסגנון המיוחד לו ובבהירות מיוחדת את התפקיד שלשמו נברא האדם עלי אדמות, והמדריגות הגבוהות שניתנים להגיע על ידי זה, ועד שנעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

[יש לציין שגם ב'מכתב כללי' שכתב הרבי לקראת חג הפסח, הרבה הרבי להתעכב על הפסוק הנ"ל וביאורו]

דומה שכ"ז היה כעין 'ביאור' והסבר לשיחה שלאחרי המאמר, בו נתן רבינו להבין שאין הוא מתכוון לקחת חופש מעבודתו, ואדרבה.

לאחר אמירת המאמר, ד"ה ביום עשתי עשר, פתח רבינו בשיחה (נרשמה ע"פ סרט-הקלטה):

"בנוגע למה ששאלו שמכיוון ש"מי שנותניו בהם שבעים שנה", מה המקום לתכנן הפעולות לאחר מכן, לכאורה זהו הזמן לחשוב אודות מנוחה וכו' וכו', עניתי, ראשית - לא צריך להסתכל על ה'פספורט' אלא יש להסתכל כיצד מרגישים, ומה שיותר נוגע כמה מהשנים היו "שנים קיימים" (הרי אין זה 'קונץ' שיהיה כתוב ב'פספורט' או בתעודת הלידה כמה וכמה שנים), יש לדעת שצריך להיות ה'יבא בימים", כפי שמפרש בוורה, שבאים עם כל הימים עד שלא חסר אפילו יומא חדא.

אחד מתלמידי מוסדות חב"ד בעולם תניא או סידור, כשבפנים כל ספר ה' מודבק מכתב מיוחד מהרבי.

כמובן שמיד לאחרי החג התחילו כל החסידים לעבוד במרץ על הקמת ע"א המוסדות. הרבי לא פסק מלעודד ולזרז בענין זה. בהתוועדות של ערב חג השבועות הזכיר הרבי עוד פעם את הקרן דע"א מוסדות, והבטיח השתתפות גבוהה בהוצאות של 'מחנות הקיץ', בין עשר לעשרים אחוזים מסך הוצאותיהם.

כשלושה חדשים לאחר ההכרזה על הקמת הע"א מוסדות, בהתוועדות של י"ג תמוז, עורר הרבי שוב על הקמת המוסדות, והורה שכל אלו שעדיין לא נכנסו לתוך הענין שיזדוּו ויעשו כן, וכן אלו שכבר פועלים, ישלחו ד"ח מהנעשה במשך שלשת החדשים האחרונים.

בהמשך לזה נשלח מהמזכירות מכתב עם הוראות להמתעסקים בהקמת ע"א מוסדות.

על פרטי השתלשלות הדברים, כבר נכתב בארוכה בכ"מ (ביניהם - במבוא לאג"ק חלק כז), וכאן נסתפק בציון עובדה אחת:

כאמור, תלמידי הת' ב-770 החלו לה"ל גליון מידי שבוע עם הערותיהם בלקו"ש, שהלכו ונתרבו מחמת התוספת לימוד שלקחו על עצמם בקשר עם י"א ניסן.

בחדשי הקיץ, כשנתקבצו להם כמות הגונה של הערות, חשבו, חברי המערכת, לאסוף את ההערות המעולות ולהוציאם לאור בקובץ בפורמט נאה יותר, על מנת לזכות בזה ציבור רחב של קוראים. כשכתבו על כך לרבי, והכניסו גם טופס אחד של הקובץ, הרבי גילה חביבות לעניין, ואך הורה להם כמה הוראות בקשר לזה. לדוגמא: הרבי הקיף את שם הקובץ, הערות הת', וכתב: "לכאורה שולל השתתפות דכו"כ - ואולי להוסיף "ואנ"ש" (או כיו"ב)...". וכן עוד כמה הוראות (כפי שנדפסו

בוידאו, הרב שמחה עלברג ע"ה מאגודת הרבנים דארה"ב, שהיה נוכח בהתוועדות, קם וניגש לרבי, וכנראה אמר לרבי שהוא חייב לעזוב ואינו יכול להישאר עוד. הרבי אמר לו שאם הוא ישאר עבור ה'הדרן', הוא יה" מאד שמח, וזה שהמתניו מלהגיד אותו עד עכשיו הוא מפני שתחילה ה' נחוץ להציע את הדברים הנוגעים למעשה בפועל.

אח"כ אמר הרבי עוד שתי שיחות. באחת מהן קרא הרבי ללמוד ממסירות נפשם של היהודים העומדים מאחורי מסך הברזל, ובמיוחד בעניני חינוך. כמו"כ, דיבר הרבי שעה ארוכה אודות הגזירה של מ'יהו יהוד'.

לקראת סיום ההתוועדות שרו את ניגון ה'ד' בבות' ולאחריו 'ניע זשוריצי כלאפצי', כשבאמצע השירה עמד הרבי מלוא קומתו ורקד על מקומו בהתלהבות.

מיד לפני צאתו, עורר הרבי אודות 'מבצע מצה שמורה' היות ונשארו עדיין ימים אחדים עד לחג, ובמילא יכולים עוד לפעול בענין גדולות ונצורות. כן הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה לפני שנפרדים ממסיבה זו, ע"מ להתקבץ עוד הפעם בקרוב עבור ענינים שמחים.

לערך בשעה 2:20 יצא הרבי מבית הכנסת, כשהוא מתחיל את הניגון "על אחת כו"כ".

קיץ תשל"ב

בכל ההתוועדויות שמי"א ניסן ועד לחודש אול שבאותו השנה, המשיך הרבי לבאר פסוקים מהקאפיטל החדש, בכל התוועדות פסוק אחר (הדברים הוגהו ע"י הרבי אח"כ ונדפסו בהוספות ללקו"ש ח"ז).

במשך הקיץ המשיך הרבי בביצוע של כמה פעולות בהמשך לי"א ניסן.

כמוזכר לעיל, בשלהי חודש סיון העניק הרבי לכל

הפשטות והצניעות וכו' - חשובה היא במידה שווה ממש, ועד שראויה היא להיחשב כאחד מ"ע"א המוסודת".

יחוס וירחם ה' עלינו, שנוכה שוב להתראות עם מלכנו, ועוד בי"א ניסן זה נעמוד כולנו יחד בפארברענגען של הרבי - התועדות י"א ניסן תשע"ב.

(בעריכת החומר נעזרנו גם ב'מבוא' לאג"ק חלק כ"ז)

באג"ק חכ"ז עמ' תצח). אבל מה שהפתיע אותם במיוחד הי' שהרבי החשיב אותם למוסד רשמי, בכתבו "10% השתתפות מקרן הע' (כבשאר ע"א מוסדות)".

מאורע זה שימש כ'מוסר השכל' עבור תלמידי התמימים בבית-חינו. בדעתם דימו, שהדבר שבאמת חשוב לרבי, הוא פעולותיהם רחבות-ההיקף של השלוחים ברחבי העולם. ובמענה זה, הראה הרבי שהוספה בלימוד התורה אצלם, בכל

מאיר לעולם כולו

"יום י"ב תמוז הוא יום הולדת כ"ק מו"ח אדמו"ר. שבו החלה עבודתו, שהיתה אח"כ "להאיר לששים רבוא כוכבים", לאפשר לכלל ישראל ("לכל אשר בשם ישראל יכונה" כפי הביטוי במכתבו לי"ב תמוז), וכל שכן - לחסידיו ומקושריו, לקיים תורה ומעשים טובים ולעשות את העולם כולו לדירה לו יתברך, אז - נתמלא הבית (דירת הבורא) כולו אורה. משום כך גדולה שמחת יום הולדת הרבי, ו"הימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה". זו שמחה לא רק בשביל אלו שזכו ונהנו מתורתו, כי אם "לכל אשר בשם ישראל יכונה", לפי שבלידתו החל להאיר לעולם כולו".

(י"ב תמוז תשכ"ב)

מאורעות י"א ניסן תשמ"ב

שנת השמונים להולדת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בגבורות שמונים

"הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פא, יא).

"שלא כן שייך מזמור זה למי שנכנס לשנת שמונים ואחת שלו, כי שמונים שנה מורה על שלימות הטבע וכו' כמ"ש ואם בגבורות שמונים שנה גו', וכשנכנסים להשנה שלאח"ז, ה"ז ענין של הרחבה והוספה על הגבלות הטבע, ולכן אומרים אז מזמור פ"א ובו הציווי (ונתנית כח) הרחב פיך... (לקו"ש ח"י עמוד 57)

מתקיימות תפילות החול. אחרי כל תפילה יצאו החסידים בריקודים של שירה נלהבת בפסוקים מתוך פרק פ"א שבתהלים.

לקראת שבת קודש הותקנה במה מוגבהת לרבי לתפלתו במקומו הקבוע, כפי שהיא קיימת בחודש תשרי, למען יוקל הדוחק של המוני האורחים הנדחקים לשורות הראשונות של הקהל כדי לזכות להעייף מבט ברבי בשעת תפלתו, באותן הזדמנויות בהן ניתן הדבר.

"מתנות"

כמעט כל קבוצה של אורחים המגיעה מארץ כשלהי מביאה איתה "מתנה" רוחנית לרבי ליום הולדתו, אם בצורת פעולות ומפעלים שנעשו במקומה, להפצת תורה ויהדות, ואם בצורת ספרים או חוברות תורה. כמעט כל ישיבות חב"ד בכל רחבי תבל הוציאו לאור קובצי חידושי תורה, וכן גליונות מיוחדים של חוברות "הערות תמימים", שכל ישיבה מוציאה לאור, כמסגרת לדיון ופלפול בשיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

מגיעים

זכינו, למעלה מרובבה של יהודים, כ"י, לראות בעיני בשר - הרחבה והוספה על הגבלות הטבע, זכינו לראות כיצד ה' אלוקינו המעלנו מארץ מצרים שם יד ימינו, על בן-אדם אימץ לו.

זכינו גם לשומן רוחני ("שמונים") "חלב חטה" שמנה לחמו - והוא יתן מעדני מלך... שפע רב של עונג השביע לנפשנו.

היו אלה ימים גדולים, לרבות הלילות אשר כיום האירו, בחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שם התאספו אלפים רבים של יהודים מכל החוגים ומכל הסוגים ומכל הארצות לחגוג עם הרבי שליט"א את יום הולדתו השמונים לאיוו"ש"ט.

היו אלה ימים גדושי אירועים ושפע רוחני בלי מיצרים.

כבר ביום חמישי שבשבוע שלפני י"א ניסן (שחל ביום א' פ' שמיני), התרכז קהל גדול של אורחים בחצר הרבי. עד שגם את תפלות החול נאלצו לקיים באולם ביהכ"ס הגדול, שבו מתקיימות תפלות השבת והחג, ולא בביהכ"ס הרגיל שבו

איחולים

מלבד ה"מתנות" מביאים איתם האורחים המוני מכתבי ברכה מצד אישים שונים, בראש המברכים בכל מקום עומדים גדולי התורה הרבנים, האדמו"רים והרמ"ם שבכל מקום ומקום השולחים לרבי שליט"א איחוליהם בכתב ובעל-פה. לאחר מכן יש למנות את מכתביהם של אישי מדינה וצבור מכל רחבי תבל, יהודים ולהבדיל לא-יהודים, החשים במקומוותיהם את השפעתה הברוכה של תנועת חב"ד בשטח המוסר והחינוך לצדק ויושר. כך מובא ברכותיהם של ראשי ערים וחברי פרלמנטים בכל העולם כולו, ביניהם ראשי מדינות (כגון: נשיא ברזיל, ראשי ממשלות בריטניה אוסטריה ודרום-אפריקה), ועל כולם ברכתו החמה של נשיא ארה"ב מר ורלנד רייגן, שצירף למכתבו עותק של החוק שנקבע לכבוד הרבי שליט"א.

כידוע, קיבלו שני בתי המחוקקים של ארה"ב - קונגרס והסינט - החלטת חוק המכריזה את יום

4 באפריל (בו חל השנה י"א ניסן) ליום של חשבון-נפש והרהורים על כל אורחי ארה"ב, במיוחד בתחום החינוך, על בסיס עשרת הדברות ושבע מצוות בני נח.

ספרים

הספרות החב"דית התעשרה בשורה של ספרים חדשים, שיצאו לאור לקראת י"א ניסן. נמנה בזה חלק מהם: בראש ובראשונה יצאה לאור מהדורה מיוחדת (המהדורה ה-461 לפי רשימת דפוסי התניא) של ספר ה"תניא", בתוספת צילומי ה"שערים" של כמעט כל מהדורות ה"תניא" שיצאו לאור במשך השנים, וכן תצלומי כתבי-יד של "מהדורא קמא" של ספר התניא, כל זה על-פי הוראה של כ"ק אדמו"ר שליט"א (מס' העמודים 608). כן יצא לאור כרך י"ח של "לקוטי שיחות" לפרשיות ספר במדבר. משאר הספרים שיצאו לאור: "קובץ י"א ניסן - שנת השמונים"; כן - קובץ

המוני מתפללים קבועים ואורחים את אולם ביהכנ"ס עצום המימדים של ליובאוויטש. חגיגות מורגשת בין היושבים והעומדים הרבים בצפיפות גדולה. כשהרבי שליט"א נכנס לקבלת שבת פוצח הציבור בשירה של "ויאכילוהו מחלב חיתה", אך מיד בהגיע הרבי למקומו הוא פותח את הסידור והשירה נפסקת. לאחר התפלה הרבי אומר "גוט שבת", וכשוב פותח הציבור בשירה מנוף הרבי ידו, כדרכו בקודש, אות להגברת השירה. מעגלי רוקדים מתפתחים זמן רב לאחר שהוא עוזב את המקום. גם למחרת בזמן התפלה שוררת חגיגות רבה: שירה המונית בכניסת הרבי ובצאתו וכן בקטעי תפלה שונים. לפיוט "האדרת והאמונה" פותח ר' זלמן יפה ממנצ'סטר במנגינה הצרפתית המפורסמת.

התוועדות בשבת הגדול

כשעה וחצי לאחר התפלה מתחילה התוועדות הרבי. זו נמשכה הפעם למעלה מארבע שעות. רובו של הציבור לא עזב את המקום, וקידש מיד, כדי לשמור על מקום מתאים להתוועדות, בטווח שמיעה וראיה של הרבי.

שיחה ארוכה ומפורטת הקדיש הרבי לביאור נרחב של פרק פ' בתהלים, "לכבוד האורחים שבאו לשנת השמונים, שאז מסיימים פרק פ"

בביאורו במפורט הסביר הרבי כי תוכנו הכללי של הפרק רמוז בפתירת המזמור "למנצח אל שושנים". הביטוי "שושנים" מכוון לירידת בני ישראל לגלות, וירידת השכינה לגלות, שעל זה נאמר "כשושנה בין החוחים". לשון הרבים ("שושנים") מבטאת שלושה שלבים בגלות, ירידה אחר ירידה, כשהמטרה והתכלית היא עליה אחר עליה עד לגאולה השלימה.

במהלך הביאור הנרחב והמפורט זלגו מספר פעמים דמעות מעיניו הקדושות של הרבי בתוארו

מאמרים שנאמרו ע"כ "ק אדמו"ר שליט"א בימי "א ניסן במשך השנים; לקט חידושים וביאורים למסכת שבת - לפי סדר דפי המסכת - שנלקטו מתוך שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א על-ידי תלמידי הישיבה הגדולה של ליובאוויטש במיאמי, לקט פסקי הלכה ומנהג שנאספו מתוך שיחות ומכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א, אוסף ביאורים תמציתיים על פרקי אבות מתוך שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ספר "אגרות קודש" של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע; ספר "ממעניי החסידות", אמרות ופתגמים ורעיונות על פרשיות ספר שמות (יצא לאור ע"י "מכון ליובאוויטש" בכפר חב"ד) ועוד, ועוד.

כאן המקום גם לציין את קובץ השירים "מכנף הארץ" של המשורר החב"די הגדול צבי יאיר, שחלקם הגדול מוקדש לכ"ק אדמו"ר שליט"א. גם קובץ זה יצא לאור לקראת י"א ניסן השתא.

פעילות

שרשרת של פעולות רוחניות אישיות מצד המוני תלמידי ישיבות חב"ד ומוסדות חינוך חב"דיים ברחבי תבל היו גם הן ב"מתנתות". כמעט כל אחד ואחת מרבבות תלמידי ותלמידות מוסדות אלה בעולם הגיש לרבי "מתנה" כזו, כל אחד לפי גילו: 81 דפי גמרא בעל-פה 81 פרקי משניות, 81 פרקי תנ"ך, 81 פרקי תניא, 81 סימנים בשולחן-ערוך, 81 מאמרי חסידות, וכיוצא באלה.

גם בתחום זיכוי הרבים ניתנו "מתנתות": 81 מניחי תפילין, 81 אותיות לספר-התורה, 81 מדליקות נרות שבת קודש וכו' וכו'. בני-יורק קבע הסינט של מדינת ניו-יורק 81 ימים לחיזוק החינוך, מטעם צעירי חב"ד בני-יורק יצאו 81 "טנקים" של מצוות שהתפרסו על פני כל המדינה.

שבת-קודש

ליל התקדש שבת קודש, שבת הגדול, גדשו

ואולי מליונים, ברחבי תבל, אשר לבותיהם פועמים עתה לכאן, לד' אמות אלה הקרובות כל-כך אלינו גם מבחינה גשמית. אשרינו שבעתיים שזכינו עתה ברגעי התקדש יום סגולה להימצא בד' אמותיו של רוח אפינו אור העולם.

נהרת גיל שפוכה על פני ההמונים הנוכחים, תפלת ערבית מסתיימת, הרבי מסתובב במקומו, פניו, שהיו מופנות אל כותל המזרח במשך התפלה, מתגלות לעיני הציבור. הוא מביט לעבר בימת הקריאה שבמרכז, שם עומד הכן המבדיל על הכוס כדי לפתוח בברכת ההבדלה, הרבי ממתיין. דממה דרוכה של הציבור, הכובש בקרבו את רגשי השמחה והתודה לה', ומתאפק בכל כחו שלא תפרוץ שמחתו החוצה.

ולפתע - בעוד הקהל שרוי בדממת דריכות, בהמתנה לקריאת פסוקי הבטחון ב"א-ל ישועתי", "עזי וזמרת י-ה" "ושאתם מים בששון" - בוקע - באופן בלתי צפוי קול רב רגש והבעת שמחת הלב של אחד מרמ"י אחת הישיבות באה"ק: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיינו לזמן הזה". הברכה הזו כאילו פרצה מפיות אלפי הנוכחים, ונתנו ביטוי לעומק רגשותיהם, וכולם עונים בקול רם "א-מן".

מאוחר יותר התפלפלו רבנים ולמדנים אם אמירת הברכה התאימה להלכה, ונמנו וגמרו כי "שמחת הלב" (כלשון אדמו"ר הזקן לגבי ברכת שהחיינו) של הציבור כולו, ושל המברך, שעלתה על גדותיה, חייבה אכן את הברכה לה' בשם ומלכות.

פניו הקדושות של הרבי שליט"א עדיין מביעות רצינות עמוקה. המבדיל מברך: "...המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך, בין ישראל לעמים". אכן, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, וברוך אלוקינו שהבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמות וחיי עולם נטע בתוכנו: קודש, אור, קדושת ישראל ואהבתו.

את הירידה של הגלות. פעם אחת אף פרץ בבכי בהשמיעו זעקותיו-תחנונו כלפי מעלה. כצדיק הדור ואוהבם וסניגורם של ישראל פנה אל הקב"ה בהשמיעו את דבר ההלכה שנקבעה בתורתו הקדושה שאסור להכות בנו הגדול, "עד מתי, רבנו של עולם, תכה את הנך הגדול?!" - זעק בבכי, כשכל הקהל העצום שרוי בדממה של הרהורי תשובה וצפייה לגאולה מיד.

ברוך שהחיינו...

לאחר ההתוועדות של שבת הגדול ותפלת מנחה מיהר הציבור לסעודת שבת קודש לפני השקיעה וחזר לביהכ"ס כדי להתפלל ערבית בד' אמותיו של הרבי.

נוטים צללי ערב, כנפי שבת קודש עדיין פרושות כיוון שטרם הבדילו כאן ועדיין קדושתה שוררת, אך בד בבד מורגשת כניסת היום הגדול והבהיר, יום הסגולה, י"א ניסן. הקהל הגודש את האולם הענקי עומד במקומו, איש איש מעיין בספר או משוחח עם חברו. רבים מאוד נדחקים לחלק הקדמי של האולם, כדי להיות קרוב יותר אל הרבי בשעת התפלה, ואכן צפיפות רבה שוררת שם וזיעה של מצוה נוטפת מפני כל.

הושלך הס, כרגיל נבקעת חומת האדם לשתים, מתפלסת דרך רחבה והרבי נכנס לאולם כשסידורו בידו, פני הקודש רציניות ותפלת ערבית מתחילה.

היום הגדול נכנס בלאט, ואנו שבוים כבר באווירתו. הלב מתמלא רגשות עזים. ביום זה לפני שמונים שנה זיכה הקב"ה את דורנו בנשמה גדולה וקדושה, המאירה באור יקרות את חשכת עיקבתא דמשיחא וסוף הגלות. אשרי דורנו שזכה להנהגתו המקרינה, המשרה תורה וקדושה וגילוי שכינה בכל פנה בעולם. הלב עובר על גדותיו בתחושת תודה לקב"ה על חסדו הגדול על עמו ונחלתו. ודאי שותפים לתחושה זו ברגע זה מאות אלפי נפשות,

מעין עולם הבא.

לקראת ההתוועדות

בשעת הצהריים החלו אלפים לתפוס מקומות לקראת ההתוועדות הגדולה שעמדה להיפתח בשעה 9:30 בערב.

הצפיפות החזויה הניעה אנשים לתפוס מקום שבו יהיה אפשר בקלות יחסית לצפות היטב בכ"ק אדמו"ר שליט"א לאורך ההתוועדות. להמחשת הדברים: קבוצת חברים-אורחים, ואני בתוכם, תפסה מקום "טוב" יחסית, בשעה 3:30 אחה"צ (יחד עם עוד אלפים שבחרו לתפוס מקום כאשר עדיין היו מקומות לבחירה. מי שבא מאוחר יותר נאלץ לשבת באשר מצא). פירוש הדבר, בפשוטו וכמשמעו, הוא שישבנו במקומונו - תוך ישיבה דחוסה וצפופה - משך 11 שעות רצופות (כיון שההתוועדות הסתיימה בשעה 2:30 אחר חצות הלילה, כפי שיסופר להלן), פרט להפסקות קלות

לאחר מכן פורצת שירה סוערת מפי הכל: הרנינו לאלוקים עוזנו, הריעו לאלקי יעקב, שאו זמרה ותנו תוף, כנור נעים עם נבל וגו'. שוב נבקעת דרך והרבי עובר בין הקהל השר, כשהוא מנופף ידו להגברת השירה.

הצבור יוצא בריקודים נלהבים, נוצרים מעגלי רנה לאלוקים עוזנו, תרועה וזמרה לאלוקי יעקב. ריקודים אלה נמשכו שעות רבות.

שבת אחים

מאוחר יותר התקיימת התוועדות חסידים, בינם לבין עצמם, בראשות רבני וזקני החסידים ומשפיעהם שבאו מכל קצווי תבל. התוועדות זו נמשכה עד אור הבוקר. כל הלילה האיר כיום ב-770 בכל אולמותיו, וברחבה שעל ידו. חסידים נכנסים וחסידים יוצאים. זקנים, בני גיל העמידה ובני תשחורת. פני כולם קורנות מגיל פנימי. השמח הקדושה מורגשת באויר. תחושת רוממות של

חסידיים ואישי צבור יהודיים - התופסים דרך קבע את מקומם בהתוועדות מאחורי כסא הרבי - כי אם גם אישי מדינה, סינטורים, מושלי מדינות וראשי ערים, וכן צוות משגרירות ישראל, על הבמה נראו, איפה, עשרות רבות, ואולי מאות, של משתמשים באוזניות התרגום.

ההתוועדות הגדולה

כמחצית השעה לפני מועד תחילת ההתוועדות, החל הקהל, שגדש בצפיפות עצומה את האולם הענקי, בישיבה ובעמידה, שכמעט כל זרת באורך (וברחב באמצעות "פירמידות" הניצבות סמוך לכתלים) תפוסה על יד אדם אחד, חלקם אף לא יכולים לראות את הרבי בעצמו אך לפחות - לזמר ברוב עם שירי חסידיים. קצב השירה ועוצמתה הלכו וגברו ככל שמחוגי השעונים בישרו את כניסתו הצפויה של הרבי שליט"א לאולם. בשעה 9:30 בדיוק הושלך הס. ההמון הענקי עמד

וקצרות, שבהן שמר השכן על שבריר השטח ה"פנוי".

מהלך ההתוועדות הועבר ברמקולים רבי עצמה לכל האולמות ולרחובות הסמוכים. בד בבד הועבר בשידור ישיר למאות נקודות ברחבי תבל, וגם בגלי האתר דרך מספר תחנות רדיו ברה"ב, בהן התחנה הגדולה ביותר במדינת ניו-יורק.

יחד עם זה הותקנו מכשירי וידיאו שקלטו את המתרחש והעבירו את תוכן ההתוועדות לעיני ולאזני מאות אלפי צופים מותחנות וידיאו בכבלים, הן ברחבי יבשת אמריקה, והן, תוך ניצול לוויני התקשורת הטרנס אטלנטיים, למדינות שונות באירופה, אוסטרליה, ודרום אפריקה.

הערכה זהירה אמדה את מספר המאזינים להתוועדות והצופים לה - בכשלושה מיליון!

זמן רב לפני השעה הקבועה החלה להתמלא גם הבמה הענקית, מאחורי מקום ישיבתו של הרבי. הופיעו לא רק רבנים, גדולי תורה, אדמו"רים, זקני

חלוקת ספרי "תניא"

הפתעת הערב היתה ושיאו היוותה ללא ספק חלוקת ספרי התניא - במהדורה מיוחדת במינה שיצאה לאור באותו יום לכל המשתתפים, יחד עם שטר של דולר אחד.

היה זה לאחר כ-5 שעות של התוועדות בשפע של שיחות תוכניות, הרבי החל אז להשמיע דברו בהבעת תודה מקרב לב עמוק לאלה שטרחו לבוא לכאן ולהתכנס לכבוד תורת חב"ד ותנועת חב"ד ופעולות חב"ד, אשר, כפי שצויין בתחילת ההתוועדות, אין ההתכנסות מהווה הערכה לאדם מסויים כי אם לתנועה כולה ופעליה, כשהערכה מגיעה בעיקר - לדברי הרבי - לאנשי החיל הרגילים ולא למפקדים.

ולכן - אמר הרבי - אתן לכל אחד ואחד (מי שרוצה) תניא וכן דולר לצדקה ולאחרי שיקבלו האנשים יקבלו ג"כ הנשים כי הן ג"כ מחויבות בידיעת האלוקות וכו'.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 2:30 עם התזכורת מהרבי בכל סיום התוועדות, מי שמחוייב בברכה אחרונה יאמר ברכה אחרונה. אח"כ אמר שילכו לפי סדר שיעברו מצד אחד לצד שני ומבקשים שלא ידחקו כי כולם יקבלו. כל אחד יקבל תניא ודולר ואין משנה אם קודם או אח"כ ואין נפק"מ בזה, ושלא יהי' בלבולים שזהו היפך "כי לא בחפזון תצאון", ואין משנה שזה יקח כמה דקות, ואני יחכה עוד יותר עד שיבוא לקחת אחרון שבישראל הנמצא כאן. ושהנשים ינסו לקבל אחרי שיצאו האנשים, בכדי שלא לעשות בלבולים.

אח"כ שאל אד"ש את ליבל האם יוכלו לעבור, ושאל שוב אם יוכלו לעבור בלי סכנה, ולאחרי זה התחילה החלוקה, כשכל הציבור עובר על שולחנות ממול למקומו של הרבי.

הרבי חילק כמה תניא'ס ובאמצע הפסיק ואמר שאם ידחפו אזי יפסיקו (לחלק), עדיין עוד לא

על רגליו והרבי שליט"א הופיע בהוד הדר קדושת מלכותו.

את ההתוועדות השופעת, גדושת התוכן ועשירת החוויות, תוך מימוש מלא של "גבורות" מכל הבחינות ובכל המובנים, לא נוכל לתאר ולשרטט בשום פנים ואופן.

מעניין: היה בתוכן הדברים האמורים דבר נפלא שספק אם הבחינו בו די הצורך. גם אני עצמי לא הבחנתי בכך על אתר, עד לאחר שיחזור הענין במחשבה חוזרת לאחר סיום השיחה. כוונתי לכך שהרבי פנה בבת אחת ובד בבד בדברי הדרכה והכוונה לרבנים וחסידים עובדי ה', מצד אחד, וכן ליהודים פשוטים, מהם מתחילים או אף רחוקים בעניני תורה ומצוות, ומצד שני - להבדיל - לגויים, מדינאים ואישים כלליים, אשר ישבו והאזינו לדברים באמצעות אזניות התרגום. בין השיחות החל מצעד ספונטני שלם אותם אישי ציבור ומדינאים, שעמדו לחזור לבתיהם (כעבור כשעתיים של נוכחות בהתוועדות), וניגשו לפני כן אחד אחד על הרבי להיפרד ולהביע ברכתם האישית וברכת המדינה או הציבור שהם מייצגים. היה זה מחזה מעניין: הקהל שר אז את הניגון החסידי לפסוק "הלו את ה' כל גויים, שבחוהו כל האומים, כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם", ובה בשעה שוחח כל אחד מן האורחים האמורים עם הרבי, איש איש בשפתו ואיש איש בתוכנו המיוחד, בקבלו את ברכתו הספציפית של הרבי לעניניו שלו יחד עם דברי הדרכה ודירבון המתאימים. יצויין כי אין נוהג - בכלל, ואצל חסידים בפרט - לקיים שיחה כל שהיא (מלבד אמירת "לחיים") עם הרבי בשעת ההתוועדות, אך, כפי הנראה, אישים אלה לא ידעו מכך ונהגו כדרכם, כשמקילה עליהם עובדת ישיבתם על הבמה, בסמיכות מקום לרבי.

כמה ענינים... אמר לו אד"ש לך תלמד תניא...
 אד"ש התיישב בשעה 3:45 והמשיך לחלק עד
 השעה 4:55 לאחרי שנגמר התור של האנשים קם
 אד"ש ממקומו, ובחיך הורה בידו הק' שכולם יצאו
 (העביר מידו מצד ימין לשמאל) והתחיל לשיר "כי
 בשמחה תצאו" בידיו הק' הורה להגברת השירה
 ובזמן זה נעמדו לשיר ואז עשה אד"ש שוב בידו
 שיצאו, לאחרי שיצאו כמעט כולם התחיל לחלק
 לנשים כשהוא עומד. לאחרי שחילק לנשים כחצי
 שעה התיישב וחילק להם עד השעה 6:10 אמר
 לכל אחת ואחת פסח כשר ושמח.

[שאלו מה לעשות עם שאר התניאים כ-3000 וענה
 שיענה לאחרי שיחזור מהאוהל. לאחרי שחזר אמר
 שימכרו אותם בזול ושישנו את התאריך של י"א
 ניסן (שינו את התאריך וכתבו י"ג ניסן)].

בשעה 6:20 יצאו לקריה"ת (ועדיין הי' עם בגדי
 משי) אחרי קריה"ת נכנס כ"ק אד"ש לחדר וגם
 נכנס ד"ר וויס. בשעה 7:25 יצא אד"ש לביתו
 עם הסירטוק הרגיל של ימות החול. שרו הרנינו
 לאלוקים ואד"ש הורה בידו הק' להגברת השירה.

נהי' סדר מוחלט, ואז התיישב אד"ש ואמר "כ"ז
 שלא יפסיקו לדחוף לא תמשך החלוקה", וכשנהי'
 סדר מוחלט ואף אחד לא דחף נעמד שוב והמשיך
 לחלק. ובאמת לאח"ז הי' סדר מסודר.

אד"ש עמד מלא קומתו וחילק וכאו"א תניא. לקח
 בידו הימנית והעבירה לשמאלית ונתן למקבל.
 בשיחה ע"ד החלוקה אמר הרבי שיקבלו זאת
 בסבר פנים יפות כמו שנותנים. היו כאילו שאד"ש
 חיך אליהם.

לילדים קטנים הרבי הראה את התניא מול העיניים
 בכדי שיקחו. הי' ילד קטן שאד"ש הקריב אליו את
 התניא ואז הוא נישקו ואד"ש חיך. כשניגש ד"ר
 וויס אד"ש לחץ לו יד ודיבר עימו ובחיך מיוחד על
 פני קודשו. היו עוד כמה שאד"ש נתן להם ללחוף
 את ידו הק'. כשניגש הספורטאי אמר לו הרבי כמה
 מילים והורה בידו להגברת השירה והוא התחיל
 כדרכו להמריץ את הקהל ואד"ש המשיך בידו
 להגביר השירה. [אח"כ נתן לו אד"ש תניא] אד"ש
 הורה בידו הק' להגברת השירה בשירים "כי אלוקים
 יושיע ציון" ובניגון "מי לי בשמים וגו'" אבל בשאר
 שירים לא ראיתי שאד"ש הגיב. הי' א' אמר לאד"ש

להתבונן בעניניו של בעל יום ההולדת

"מובן, שבבוא כ"ף מרחשון מידי שנה בשנה, נעשה עילוי והוספה באופן של התגברות בכל
 עניניו של בעל יום ההולדת (גם לאחרי ההסתלקות, ואדרבה, ביתר שאת וביתר עוז). וע"י
 העילוי וההוספה אצל נשיא ישראל, נעשה עילוי והוספה אצל כל ישראל ("הנשיא הוא הכל") -
 החל מתלמידי ותלמידי תלמידי, שהולכים "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו
 נס"ו", ועל ידם - אצל כל ישראל. ולכן, בעמדנו ביום סגולה זה, ראוי להתבונן בעניניו של בעל
 יום ההולדת, על מנת לקבל החלטות טובות להוסיף ולהתחזק בהליכה בדרכיו ואורחותיו במשך
 כל השנה כולה".

(כ"ף מרחשון ה'תשמ"ז)

מאורעות י"א ניסן תנש"א

תחילת שנת הצדי"ק להולדת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

תוכן השיחה הראשונה:

יש לקשר כל ענין (ובמיוחד בשבת בגדול, הקשורה עם גדלות של נס גדול - גדלות בטבע גופא) עם התורה, ופרשת השבוע.

ובענינו: התחלת הפרשה היא "צו", ופירש"י "ל' זירו מיד ולדורות". כלומר שבכל עניני השבת - שגם מצ"ע יש בזה זירו ונצחיות ד"לדורות" ("יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"), וכן הענין דצו מלשון צותא וחיבור עם הקב"ה - נעשית בשבת זו הוספה מיוחדת. ובאופן של "חזקה" - שהרי "דורות" בפשטות הוא לכה"פ ג' דורות.

ויש לקשר ענין זה (דחזקה ונצחיות) עם פרק פ"ט בתהילים המסיים "ברוך ה' לעולם אמן ואמן". וכן בפרק צ' - "תפלה למשה (וכופל) איש האלוקים". ובסיומו - "ומעשה ידיו כוננה עלינו (וכופל) ומעשה ידיו כוננהו".

והרי המספר צ' (תשעים) קשור במיוחד עם חזקה, ובאופן כפול - שהרי הוא ג"פ ג"פ עשר (המורה על שלימות)

והנה, מצינו שבספרים נכתבת האות צ' "צד"י" ללא קו"ף בסופה. ומכיון שיש ללמוד מכל דבר הוראה בעבודת ה' - הרי יש לקשר זה עם החלטה שנתקבלה לעהרונה בבית-הנבחרים (הקובעת את י"א ניסן ל"יום החינוך" - המו"ל), שמספרה הוא 104 - גימטריא צד"י.

וכן יש ללמוד ממשמעות "צדי" בלה"ק - "צד שלי". והיינו שאע"פ שתומ"צ הם ה"צד" של כאו"א מבני", והוא כביכול "נוגע בדבר" - מ"מ יש לו בחירה, וכמשמעות נוספת של "צד" - שהוא

יום שישי ז' ניסן

בימים אלו התקבל סופית הניגון ל"א ניסן, שהולחן ע"י הרה"ח ר' פייטל לוינ שי', והוא מושר על הפסוקים (מפרק צ' בתהלים): "שובה ה' עד מתי והנחם על עבדיך, שבענו בבוקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו, יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בנייהם, ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידיו כוננה עלינו ומעשה ידיו כוננהו".

ליל ש"ק פרשת צו - שבת הגדול

בשעה 6:45 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהמ"ד לקבלת-שבת. ב"לכה דודי" עודד את השירה בחזקה, ובמיוחד בחרוז "בואי בשלום" - בו עודד את השירה במשך זמן רב, בסמנו לחזור על הניגון ד' פעמים (דבר נדיר למדי).

יום ש"ק פרשת צו - שבת הגדול ח' ניסן

בשעת שירת "שיבנה ביהמ"ק שלפני תפילת שחרית, עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א את השירה בחזקה. גם בשירת "הוא אלקינו שבתפלת מוסף עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א את השירה בחזקה, ובמשך זמן רב מהרגיל.

אחרי אמירת שיעור התהלים אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א את ה"נשיא" דהיום.

כשנכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהמ"ד להתוועדות, ניגנו את הניגון החדש - "שובה ה'", וכן אחרי הקידוש. כ"ק אדמו"ר שליט"א עודד כמה פעמים את השירה (ואף שר בעצמו עם הקהל) ונתן חתיכת עוגה לילד הקטן מילדי שארף שי'.

לאחר-מכן דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א על ענין תיבת נח, שהיו בה ג' קומות, שבוה נכלל כל סדר ההשתלשלות, החל מ"תחתיים" שגם בהם יש להמשיך אלוקות ("למטה מן השורה"). ועוד, שהתיבא נמדדה באמות, ש"אמה" ר"ת "אלוקינו מלך העולם" - ש"מלך העולם" נמשך במדידה ד"אמה".

ויה"ר שיקויים בכאו"א "ונח מצא חן בעיני ה'" ולהעיר, שהלשון "מצא" קשור עם המשיח שבא בהסח הדעת - "מצאתי דוד עבדי", וביחד עם זה הוא מלשון מציאות - שענין זה חודר בכל מציאות של יהודי.

בהמשך השיחה הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א את ה"ילקוט שמעוני" הידוע ("הגיע זמן גאולתכם"), ודייק בשם המדרש - "ילקוט" מלשון "ואתם תלוקטו לאחד אחד", ו"שמעוני" דהיינו אפי' בנוגע לאלה מבני"ש ששיכים לבחי' שמיעה בלב, וגם בזה נמשך "כל שומע יצחק ליי".

כביכול "עומד מן הצד", ורק ע"י בחירתו הוא מגלה שגם לפני"ז תומ"צ היו "צד שלי".

ומזה מגיעים ל"צדי"ק" בתוספת קו"ף, היינו המשכת הנ"ל "למטה מן השורה", ודוקא הקו השמאלי שענינו מעשה (ולכן מופסק מב' הקוין האחרים), שזהו המעלה דקו"ף על ה"א. והזו החידוש ד"צדיק ה' בכל דרכי"ן על "פותח את ידך" - כי "ידך" אינו דוקא יד שמאל, משא"כ "צדיק".

בהמשך השיחה דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א על ענינה של שנה זו - "הי' תהא שנת שנת אראנו נפלאות", ועד שמקדימים את ה"אראנו" ל"נפלאות". משא"כ בכתבת השנה ע"פ הסדר - תשנ"א - הנו"ן קודמת לאל"ף, והיינו שנעשית נשיאת ראש (תמורת זה שנו"ן מרמזת על נפילה - שהרי אין זו נפילה אמיתית, אלא האופן ד"שבע יפול צדיק וקם") ע"י העבודה בג' קוין שעליהם העולם עומד (אות ש"ן), ועי"ז ממשכיפ בעולם את, אלופ של עולם" (אל"ף).

לקראת סיום השיחה הזכיר שוב כ"ק אדמו"ר שליט"א את הנסים שקרו בפורים ש.ז., ואמר שיה"ד שהם יהיו ההכנה לגאולה האמיתית והשלימה, תומ"י ממש.

אחרי השיחה השניה ניגנו "על אחת כמה וכמה". כ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה בחזקה ובשמחה רבה לכל עבר, הורה לר' נתן גורארי' שי' לומר "לחיים", וחיך לילד קטן שאמר "לחיים".

לאחר מכן הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א לחזן ר' משה טלישבסקי שי' לנגן "שיבנה ביהמ"ק, ועודד את השירה.

בשיחה השלישית הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד חלוקת המשקה.

אחרי השיחה השלישית התקיימה חלוקת המשקה. חולקו 6 בקבוקים. בין המקבלים: ר' מנחם גערליצקי, ר' דוד רסקין יחד עם חברי הנהלת צא"ח, ר' משה דירזינסקי, ר' שמואל בוטמן, ר' אלישע כהן ואורח נוסף.

לאחר מכן החל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות לאביו ז"ל, והזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

ההתועדות הסתיימה בשעה 3:45.

לאחר ההתועדות התקיימה תפילת מנחה. ב"שים שלום" עודד כ"ק אדמו"ר שליט"א את השירה בחזקה, בתחילה ביד ימינו הק', ואח"כ בשתי ידי הק'.

אחרי התפילה התיישב כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר עם הציבור "עבדים היינו" מתוך הגדה גדולה ודקה. בסיום תפילת ערבית בירך כ"ק אדמו"ר שליט"א נוסעים.

בשל השמים המעוננים, לא קידש כ"ק אדמו"ר שליט"א הערב את הלבנה.

כאן ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א את תחילת מזמור מ' - "תפלה למשה", שלמרות שהיו לו עשרה שמות הוא מוזכר (כאן ובכ"מ) דוקא בשם משה - כי הוא ע"ש "כי מן המים משיתיהו", שאפי' בהיותו במצרים ובנילוס כו', ה' מוגן ע"י התיבה, שהיתה פתוחה רק מצידה העליון - "כלפי שמיא גליא"...

לקראת סיום השיחה הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד הוספה בסיפוק צרכי החג לנזקקים, וכן עודד ע"ד הזהירות שצ"ל ע"י נשים ובנות לא לטלטל את קופת הצדקה אחרי הד"נ.

כ"ק אדמו"ר שליט"א סיים את השיחה באמרו שזוכה תומ"י לגאולה האמיתית והשלימה, ובפרט בעמדנו אחרי תפילת מוסף, כאשר הקהל שר עם הש"ץ "הוא אלוקינו", שזה יהיה א' הניגונים דשירה העשירית דלע"ל (הקשורים עם עשרת הניגונים דאדה"ז).

אחרי השיחה הראשונה ניגנו "הוא אלקינו" (בהתאם להמדובר בשיחה), וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה. הרה"ח ר' יוסף נימוטין שי' עלה על השולחן (כדרכו לעתים קרובות) ובירך את כ"ק אדמו"ר שליט"א. כ"ק אדמו"ר שליט"א חיך אליו, אמר לו "לחיים", הורה לו לשנות את הכוס עד תומה, ונתן לו חתיכת עוגה.

תוכן השיחה השניה:

הוראה למעשה בפועל - להוסיף בסיפוק צרכי החג לנזקקים, ובמקרה שיש ספק - ספיפק דאורייתא לחומרה" (שהרי זה נוגע לענינים דאורייתא).

ויש לספק את צרכי החג שני הסדרים, ואם אין מספיק אזי יש לחלק את הכמות שישנה לשני הסדרים. ויה"ר שעי"ז נזכה לביאת משיח צדקנו תומ"י, שאז לא נצטרך לשני סדרים, ופסח יהי ז' ימים בלבד (מל' שובע - כפי' הצ"צ שיום ההילולא שלו הוא י"ג ניסן), ומ"מ תהיה בו גם המעלה דבק ימים יו"ט שבזמן הגלות.

יום ראשון ט' ניסן

חלוקת הדולרים לצדקה החלה בשעה 12:45, והסתיימה בשעה 5:45. בשעה 6:25 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לתפילות מנחה וערבית.

היום בבוקר יצא "קונטרס י"א ניסן שנת הצד"ק להולדת הרבי שליט"א מוגה מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

תאריך ה"פתח דבר" הינו: מוצש"ק צו, "שבת הגדול".

יום שני י' בניסן ערב יום הבהיר י"א ניסן

לפני תפילת שחרית מסר כ"ק אדמו"ר שליט"א להרה"ח ר' דוד רסקין שי', ע"י המזכיר הרה"ח ר"ל גרונר שי', בקבוק משקה ובקבוק יין להתנועדות שתתקיימנה הערב ומחר בערב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס היום לתפילת שחרית בשעה 10:15. בסיום התפילה בירך נוסעים: "א כשרן און פרייליך פסח".

לפני נסיעתו למקוה סימן לילדים שעמדו לידו להתקרב וחילק להם מטבעות לצדקה.

לפני נסיעתו לאוהל בירך נוסעים "א פריילעכן און א כשרן פסח, נסיעה בהצלחה". שוב סימן לילדים ונתן להם לצדקה. וגם לנוסעים נתן כן. נסע לאוהל ב-2:30 וחזר ב-4:40.

אח"כ נכנס לתפילות מנחה וערבית, בסיום תפילת מנחה עיין כ"ק אד"ש בסידורו בפרק "תפילה משה" הנמצא בתפילות שבת.

לאחמ"כ - מעריב דליל יום הבהיר. כשנסתיימה

התפילה הכריז הגבאי על התוועדות חסידים רבתי לרגל היום. כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגש מהבימה אל מקומו הרגיל בעת חלוקת הדולרים. ואז כנהוג כל שנה, פתח הרה"ח הר"ר שניאור זלמן גורארי שי' וביטא את ברכת כל אנ"ש והתמימים לרבי שליט"א, כשסיים, ענה כל הקהל בקול גדול "אמן!" אח"כ בירך הרה"ח הרב יצחק הענדל שי' ברכת כהנים וכולם כאחד עומדים באימה, ועונים ביראה אמן - אחרי כל פסוק ופסוק. אח"כ החל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחה, לערך עשרים דקות, ובסיומה חילק לכאו"א דולר לצדקה, החלוקה נמשכה כ-40 דקות. לילד אחד שעבר עודד בידו

היום יצא לאור המכתב כללי השלישי ל"א ניסן. מאוחר יותר בערב התקיימה התוועדות רבתי במשולב עם חגיגת סיום הל' ביהב"ח והתחלת הל' כלי המקדש. קהל רב נכח בהתוועדות זו. הגה"ח ר' יואל שי' כהן לימד ברבים את הקונטרס החדש.

מאוחר יותר הגיעו הגליונות הטריים של המכתב כללי החדש השלישי, ור' יואל כהן שי' למדו ברבים כשהקהל הגדול עומד על רגליו. נאם בהלכות ה-הרב"ם ר' יהושע פינסון שי'

סיים ההל' הרה"ח ר' דוד שי' פרידמן.

כמו"כ דיבר שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א באנדליה הר' שמואל שי' חו, וסיפר לקהל על "י"א ניסן" מסוים לפני שנים בו זכה לראות כיצד חגגה אם כ"ק אד"ש הרבנית חנה נ"ע את יום י"א בניסן פתח הרה"ח יקותיאל שי' ראפ גם הרה"ג מרא דאתרא הר' יהודא קלמן שי' מארלוו נשא דברים קצרים.

עד הבוקר עוד ישובו קבוצות שונות בכל רחבי

הק', לכמה שביקשו ברכה ענה "בשו"ט" לילד שבירך את הרבי שליט"א, ענה: "אמן, גם אתם".

לכמה ילדים שאמרו "משיח נאו" ענה "אמן".

כשסיים הניח שטר אחד בסידורו הק', ויצא כשמעודד השירה בחוזק רב,

לאחר כמה דקות יצא לקידוש לבנה.

אמר "שלום עליכם" להרה"ח מאיר שי' הארליג, ר' יהודא מיכאל שי' זרקנד ולמוזכיר הריל"ג שי'.

ניענע הציציות 5 פעמים.

בדרכו להכנס, הניף בידו הק' לשלום לילדים ובירך את העומדים סביבו "א גוט'ן חודש".

אח"כ על מדרכת "איסטערן פארקוו" מול חדרו של הרבי שליט"א רקדו אנ"ש והתמימים שעה ארוכה.

אחר קידוש לבנה שלח כ"ק אד"ש להרה"ח ר' דוד רסקין שי' עוגה להתוועדות.

הזאל הגדול והמשיכו להתועד,

הרה"ח ר' דוד שי' רסקין חילק מן העוגה, היין והמשקה שנתן כ"ק אד"ש עבור ההתועדות.

יום שלישי י"א ניסן

היום בשעה 8:00 בבוקר החלו בשעטו"מ בהרחבת 770, לעת-עתה חפרו במקום בו הניח כ"ק אדמו"ר שליט"א את אבן הפינה בתשמ"ח.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע לאוהל בשעה 2:45 לערך וחזר ב-7:10.

לאחר תפילת ערבית חילק 2 דולר לכאו"א; וששרו את הניגון החדש עודד את השירה בתנועות חזקות לכל עבר (דבר נדיר כמוזבן); עודד לעבר ילדים רבים.

כשעבר הרב נתן גוראריה שי' - עודד כ"ק אדמו"ר

שליט"א לעברו (פעמיים).

להרה"ת ריי"צ שי' שגלאוו שמסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א מפתח מאמרים ושיחות ואמר: א יישר כח, ודולר נוסף: פארן קונטרס.

להרה"ח הרמ"מ שי' מאראזאו (משפיע באה"ת) שמסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א את קובץ החידושים של תלמידי אהלי-תורה נתן 2 דולר נוספים - "פארן ספר",

לכו"כ שבירכוהו: אמן גם אתם.

בסיום החלוקה הניח גם בסידורו 2 דולר,

החלוקה ארכה כ-50 דקות.

כשיצא עודד לעבר ד"ר וויס שי' בחיוך רחב.

היום ביקר ב-770 הנדיב הידוע מר רוני פרלמן שי' שם שוחח עמו הרבי משך זמן ובירכו (מפי השמועה).

המשכות מהנשיא מידי שנה ביום ההולדת

"ובענינו - יום הולדת של נשיא בישראל, שאז "מזלו גובר" - המשכת וגילוי עניניו של הנשיא אצל כל בני, ובלשון הכתוב: "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב", היינו, המשכה וגילוי מבחי' "אנכי" (עצם מציאותו של הנשיא) עד לבחי' "רגלי העם". ומכיון ש"הימים האלה נזכרים ונעשים" - מובן, שענין זה נפעל מידי שנה בשנה ביום ההולדת, ואדרבה: באופן ד"מעלין בקודש", ובפרט ע"פ המבואר באגה"ק (סי"ד) שבכל ראש השנה "יורד אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה", ומזה מובן שכן הוא בנוגע לכל ענין שהוא בבחינת "ראש השנה", הן ד' ראשי שנים הם, והן יום הולדתו של כל אדם פרטי, שאצלו הרי זה ענין של ראש השנה".

(ליל ערב ר"ה תשמ"ג)

כתבי יד קודש

צרוך מענות קודש,
בקשר עם י"א ניסן

לנצל יום ההולדת

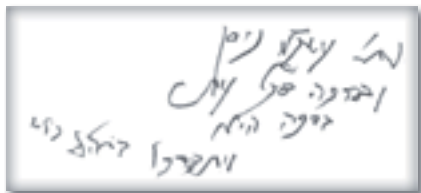
"יש לנצל יום זה, יום ההולדת באופן שעל ידו יתוסף בכל עניני תורה ומצוותי, ומתוך שמחה, על ידי התועדות של שמחה במעמד כמה וכמה מישראל, אנשים נשים וטף (כמובן עם מחיצה ע"פ שולחן ערוך), שמחה של מצוה ושמחה של תורה".

(י"א ניסן תשמ"ח)

ברכה בכל עת

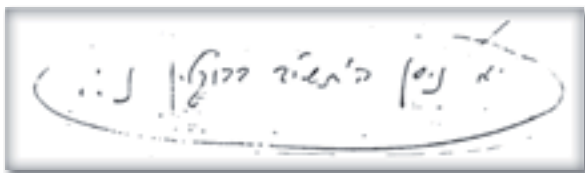
מענה לא' שהקדים את ובירך את כ"ק אדמו"ר לרגל י"א ניסן, כבר בסוף חודש אדר:

נת' עש"מ [= ערב שבת קודש מברכים] ניסן
וברכה בכל עת ברכה היא
ויתברכו בה"פ כו"ש [= בחג הפסח כשר ושמוח].

בתחילת הנשיאות

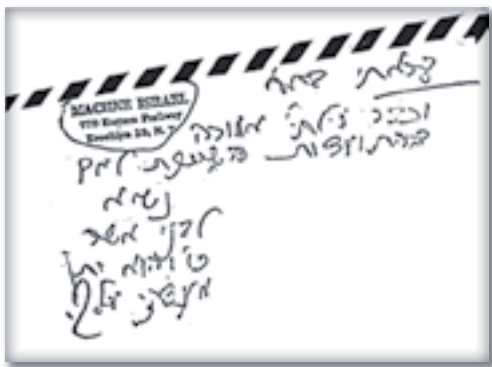
צילום מהקדמת כ"ק אדמו"ר לקונטרס חג-הפסח התשי"ב.

הרבי ציין את התאריך
לפתח-דבר: י"א ניסן
ה'תשי"ב ברוקלין נ"י.

נשיא לבני אשר

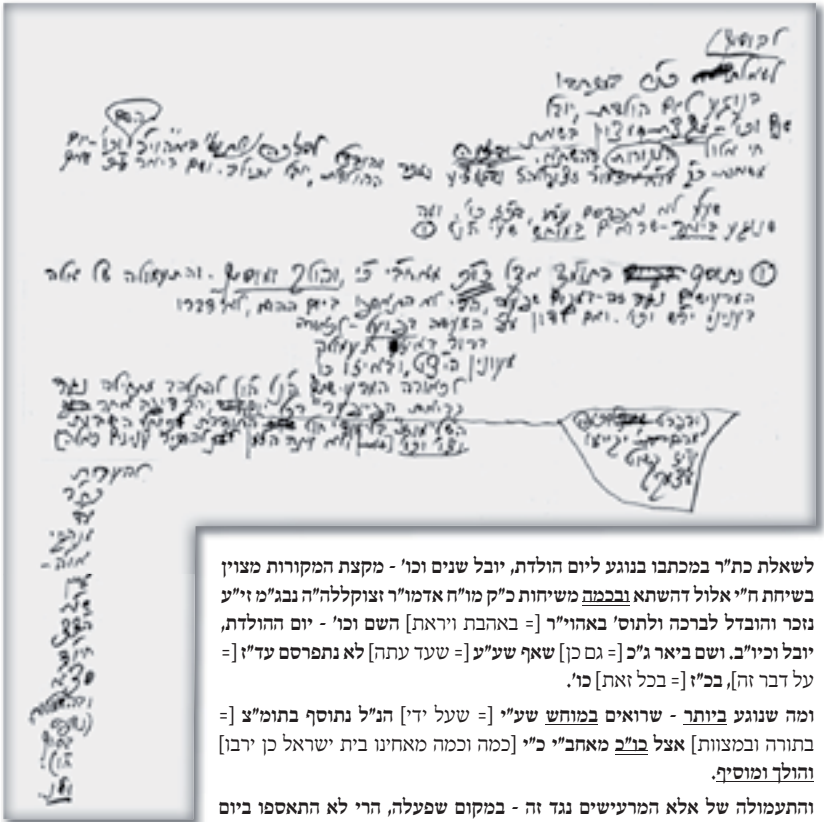
מענה כ"ק אדמו"ר (על מעטפת 'מחנה ישראל') מי"ב ניסן תשכ"ב,
המתייחס להתוועדות לרגל ששים שנה להולדתו:

קראתי בת"ח
וכבר מילתי' אמורה בהתוועדות
השייכת ליום נשיא לבני אשר כו'
והוא יתן מעדני מלך.

ע"י ה'רעש' – מוסיפים בעבודה

בשנת תשכ"ג עורר הרבי רבות על ציון יובל המאה וחמישים להסתלקות אדמו"ר הזקן. אחד מחשובי הרבנים שלח לרבי מכתב בו הוא תמה מהו המקור לציון יובל שנים. במענה כתב לו הרבי:

לשאלת כת"ר במכתבו בנוגע ליום הולדת, יובל שנים וכו' - מקצת המקורות מצויין בשיחת ח"י אלול הדשתא ו**בכמה** משיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נזכר והובדל לברכה ולתוס' באהוי"ר [= באהבת ויראת] השם וכו' - יום ההולדת, יובל וכיו"ב. ושם ביאר ג"כ [= גם כן] שאף שיע"ע [= שעד עתה] לא נתפרסם עד"ז [= על דבר זה], בכ"ז [= בכל זאת] כו'.

ומה שנוגע **ביותר** - שרואים **במוחש** שעי"י [= שעל ידי] הג"ל נתוסף בתומ"צ [= בתורה ובמצוות] אצל **בנ"ב** מאחב"י כ"י [כמה וכמה מאחינו בית ישראל כן ירבו] **הולך ומוסיף**.

והתעמולה של אלא המרעישים נגד זה - במקום שפעלה, הרי לא התאספו ביום ההוא, לא דברו

בעניני יר"ש [= יראת שמים] וכו' ואם לדון ע"פ [= על פי] המעשה **בפעל** - לכאורה ברור באיזו תעמולה מעוניין היצ"ט [= היצר טוב], ובאיזו כו'.

לכאורה המרעישים הג"ל הו"ל להתלהב מתחילה נגד קריאת "הפיפער" בכל יום (ובפרט שכמה מהם יקיימו עי"ז קשוט עצמך), הרדיפה אחר "הלימות" בלימודי חול החודרת לכותלי הישיבות **וב' וב'** [ולא עתה הזמן להזכיר ענינים כאלה].

להערות כת"ר ע"ד מנהגי או"ה [= אומות העולם] עיין שו"ת הצ"צ חיו"ד סצ"א בהשמטות (נדפס בסוף ח"ו). וש"ג.

לחוג יחד גם יום הולדת

מענה מיי"ז אדר שני תשל"ג, ליהודי שהרבי השתדל למנוע מלהמיר דתו ולהפוך לכומר. במכתבו מודה לרבי על מה שזכה ללמוד ממנו, אך טוען שאינו יכול להמשיך לשהות בצלו, בגלל היחס ל'אותו האיש'. הרבי מבקש ממנו שישאר לפחות עד אחרי תשרי, וכולל בימי סגולה הקרבים ובאים גם את יום הולדתו, יום מלכנו - י"א ניסן.

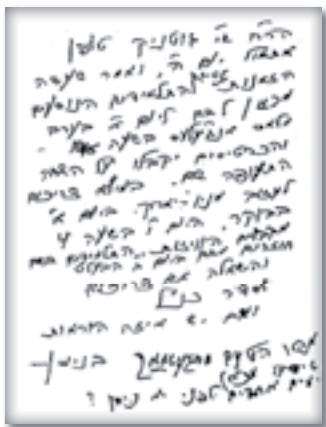
אינו נכון כלל וכלל ובדאי אשר אין זה רצון השם. וישאר כאן עכ"פ עד לאחר תשרי הבע"ל - באופן שנוכל לחוג ביחד כל ג' הרגלים (וכן יום הולדת) - כולל שמחת תורה - וינצל הזמן ללימוד התורה ועיון בה בחיות ועד שיוכל להחיות גם אחרים.

והשם יצליחו - כי זהו רצון השם.

אזכיר עה"צ.

לנסוע לפני י"א ניסן!?

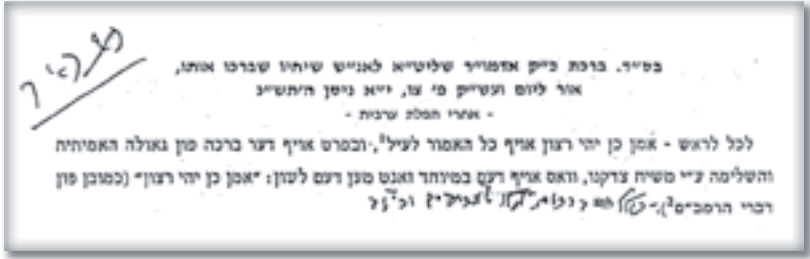
הרב חיים גוטניק הודיע ע"ד תוכנית הנסיעה של התלמידים השלוחים לאוסטרליה, לפיה יעזבו את 770 לפני י"א ניסן. מענה כ"ק אדמו"ר על דף שאלת המזכיר:

מהו הטעם והגעשמאק שיסעו מכאן ימים אחדים לפני י"א ניסן?

איחולים במכתבים

בי"א ניסן מידי שנה, לאחר ברכת אנ"ש לכ"ק אדמו"ר בקשר עם יום ההולדת, ענה כ"ק אדמו"ר בברכה, ולעיתים אך הגיחה כ"ק אדמו"ר את הברכה.

לפנינו הגהת כ"ק אדמו"ר על הברכה של ליל י"א ניסן תש"ב. בראשית העמוד ציין "מהיר", ובסוף הקטע הראשון הוסיף שברכתו זו היא גם לאלו שברכו במכתבים:

- כולל ברכות אלו במכתבים וכיו"ב.

לסיים בתודה למברכים

לאחר היחידות של 'חברי הקרן לפיתוח מחנה ישראל', שלח הרבי מכתב ברכה לכל המשתתפים, ובסופו הוסיף כ"ק אדמו"ר בכתב יד קודשו:

חוב וזכות נעים לסיים בתודה לכל אלה שברכו ליום ההולדת, ובלשון המסורת: כבר מילתי' אמורה ואברכה (השם) ממברכיך בברכת השם המרובה על העיקר.

קורת רוח מביקורו

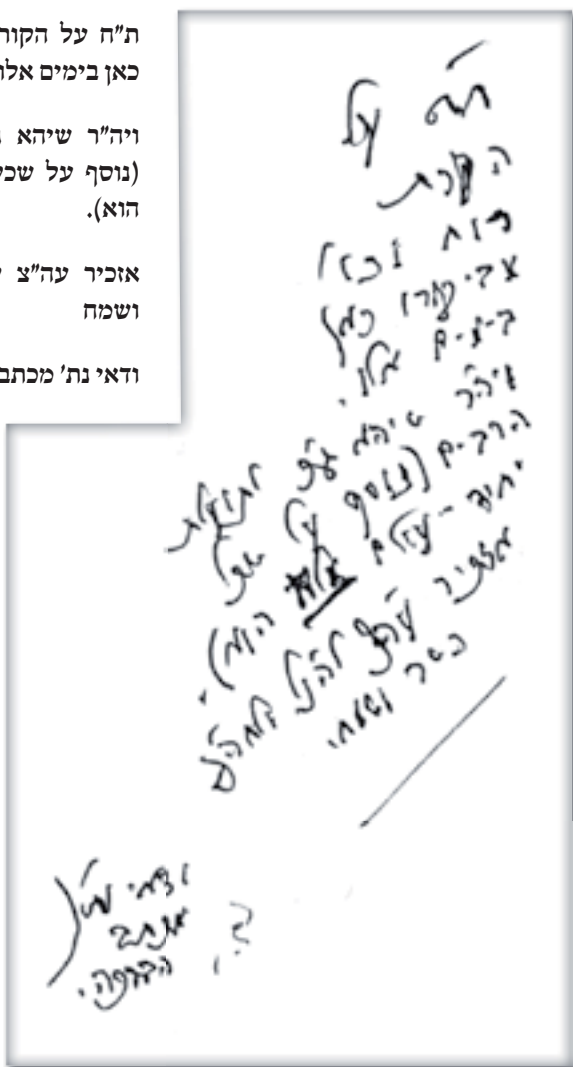
מענה כ"ק אדמו"ר לא' שהגיע לרבי לכבוד י"א ניסן:

ת"ה על הקורת רוח וכו' מביקורו
כאן בימים אלו.

ויה"ר שיהא ג"כ לתועלת הרבים
(נוסף על שכל יחיד - עולם מלא
הוא).

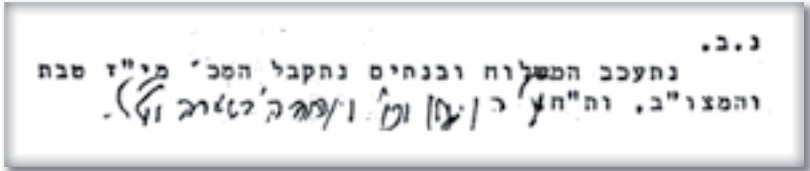
אזכיר עה"צ להנ"ל ולחה"פ כשר
ושמח

ודאי נת' מכתב הברכה.

תשואות חן על הניגון

הוספה בכת"ק כ"ק אדמו"ר, על מכתבו לאחד שהלחין ניגון לכבוד י"א ניסן:

ות"ח על הניגון וכו' ויעבוד ה' בשמחה וט"ל [= וטוב לבב].

קונטרס י"א ניסן!

פאקסימיליא מכת"ק כ"ק אדמו"ר מה'פתח דבר' ל"קונטרס י"א ניסן תשמ"ז"
בו בחר וקבע הרבי את שמו של הקונטרס.

אלו שנולדו ב"א ניסן...

פאקסימיליא מכת"ק כ"ק אדמו"ר מהגהת השיחה דש"פ בשלח ט"ו בשבט תשמ"ט, בה הוסיף בהערה:

מזמור פ"ז. - ולימוד מוסר נוסף בפרט לאלו שנולדו ב"א ניסן לפני פז שנים -

תשוואות חן שכיוונו היום!

מענה כ"ק אדמו"ר לצעירי חב"ד במונטריאל, ע"ד "מתנתם המוגשת באהבה", לכבוד י"א ניסן תשל"ב - שנת השבעים, ובו ניכרת הנחת הרבה מפעולות הנעשות בקשר עם היום הבהיר - י"א ניסן:

נת' ות"ח ת"ח (כולל גם על הנח"ר הגדול שכיוונו היום וכו') ויה"ר שיפוצו המעיינות חוצה ובעגלא דידן ממש קאתי מלכא משיחא ונלך כולנו כאחד לקבל פניו וכו'. אזכיר עה"צ.

באור פני מלך

- פרסום ראשון -

לזכות החפץ בעילום שמו

שמסר את התמונות הנדירות עבור קהל התמימים ואנ"ש שי'

התוועדות בשעה 3:30 לפנות בוקר

באור ליום רביעי כ"א תמוז תשכ"א, נחתה טיסת-השכר (הצ'ארטר) הראשונה מאנגליה לחצרות קודשנו. הרבי ערך התוועדות 'קבלת פנים' מיוחדת לכבוד האורחים, בשעה 3:30 לפנות בוקר!

התמונות שמתפרסמות כאן לראשונה, הן מהתוועדות מיוחדת זו. ניתן להבחין בהן ביחס המיוחד מהרבי אל הקהל, וכן ניתן להבדיל בין קהל האורחים, לקהל ה'רגיל' ב7700...

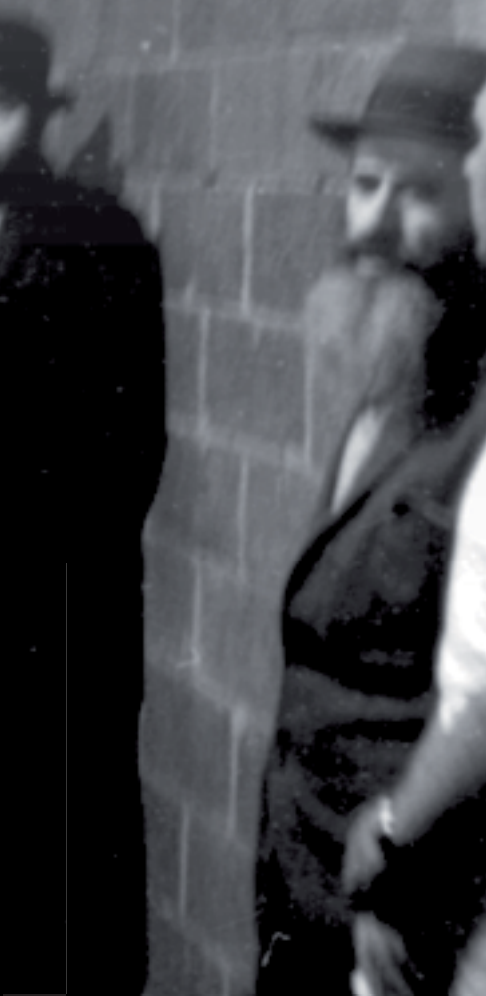
ר' זלמן יפה, ממארגני הנסיעה, כותב ביומנו:

היה זה קרוב ל3:00 בבוקר, כשהגענו סוף סוף ל7700 איסטערן פארקוואי, מרכז חב"ד העולמי, שם הגישו לנו כיבוד קל. היו שם בערך 400 אנשים.. שרו ניגונים.. חברים וידידים נפגשו זה עם זה..

בשעה 3:30 בדיוק, הגיע רגע השיא של הביקור, הנה זאת הפעם הראשונה שאנו נפגשים עם הרבי האהוב שלנו, 'הרבי מליובאוויטש'.

לפתע השתרר שקט, ובאופן מופלא נפתח שביל בתוך קהל החסידים, המבוגרים כמו הצעירים, שעמדו בצדי האולם. הרבי נכנס בראש זקוף, בצעדים קלים אך נחושים, והתיישב במקומו על הבמה, כשמאחוריו קבוצת רבנים זקנים. זה היה רגע מרגש מאין כמוהו.

במהלך ההתוועדות הרימו כולם כוסית 'לחיים', והרבי ענה לכולם, 'לחיים ולברכה'. ידענו היטב שזה דבר לגמרי בלתי רגיל, שהרבי בעצמו יקבל את פנינו, ועוד בשעה כזאת!... זה היה כבוד גדול בשבילנו וחוויה יוצאת דופן.

מאה ועשר שנה

י"א ניסן ה'תשע"ב

Farbrengen for the Guests from England

In the summer of 5721, due to the efforts of Chabad activists headed by Reb Zalmon Jaffe, the first chartered flight carrying guests from England arrived in New York. When the flight landed and the travelers arrived at 770, the Rebbe held a special Farbrengen in their honor beginning at 3:30 in the morning!

The Farbrengen pictures being publicized here for the first time are from this extraordinary occasion.

The following are brief excerpts from the diary of Reb Zalmon, where the entire experience is recorded in great detail:

Arrival at 770

It was nearly 3:00 in the morning when we finally arrived at 770 Eastern Parkway, the headquarters of the Lubavitcher movement. Refreshments had been thoughtfully provided for us and whilst about 400 people who were present were singing niggunim, friends and relatives were being reunited.

A Royal Welcome - 3:30 A.M.

...We were now indeed waiting for that moment, the highlight of our visit, our first meeting with our beloved and revered Lubavitcher Rebbe.

At 3:30 a.m. on the dot, there was a sudden hush, an almost unnatural silence, and a passageway was miraculously cleared in the midst of the tightly packed crowd of men and boys who lined the side of the hall.

What a thrilling moment as, with head erect and with light but resolute steps, the Lubavitcher Rebbe strode to the dais and seated himself in solitary state at the table, surrounded by a semi-circle of about fifty rabbonim. He gave a wonderful and welcoming smile to me.

Everyone drank to his health and said "l'chaim" and the Rebbe replied to each one with "L'chaim v'livrocho." That the Rebbe should welcome us personally at 3:30 in the morning was a remarkable and unprecedented honor and a stimulating experience. We were all very conscious of this extraordinary gesture.

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו
כ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
ולזכרון הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע

הוקדש ע"י ולזכות החפץ בעילום שמו
להצלחה רבה ומופלגה בגשמיות וברוחניות

